

1941.

DECEMBER

ERDÉSZETI LAPOK

LXXX.
ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E

12.
FÜZET

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Megindították 1862-ben Wagner Károly és Divald Adolf

Felülső szerkesztő és kiadó:

DR. ING. MIHÁLYI ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Alkotmány-u. 6 sz. II. em. (Tavb.: 123-722)

Közleményeink egészben vagy részben való átvétele csak a forrás megnevezése mellett történhetik.

MEGHÍVÓ

az Országos Erdészeti Egyesületnek 1941. évi december hó 18-án, csütörtökön, délelőtt 11 órai kezdettel Budapesten, az egyesület székházában tartandó

75. ÉVI JUBILEUMI KÖZGYÜLÉSÉRE.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Üdvözlések.
3. A Kormányzó Úr Öfömméltósága olajfestményben készült arcképének a leleplezése. (Waldbott Kelemen báró adománya.)
4. A titkár jelentése.
5. Az 50 éves egyesületi tagság tiszteletére kiadott díszoklevelek átnyújtása.
6. Az 1940. évi zárószámadás és az 1942. évi költségvetés.
7. Az 1942. évi közgyűlés kitűzése.
8. Az igazgató-választmány kiegészítése: 1 elhunyt és 14 kilépő választmányi tag helyének 4 évre szóló betöltésével.
9. Esetleges indítványok.

Budapest, 1941. évi december hó 14-én.

Az elnök megbízásából:

Biró Zoltán
ügyvezető.

Ebéd 14 órakor a Pannónia-szállóban!

A magyar erdőgazdaság feladatai.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek a m. kir. kormány gazdasági munkarendjébe kapcsolódó jubileumi előadássorozatában 1941. évi október hó 22-én elmondta:

Mihályi Zoltán dr.

Az erdőgazdaság kötelességeiről beszélni nem könnyű, ha — miként ez most történt — külön kell választani a feladatokat a megoldásuk érdekében szükséges tennivalóktól.

Ezért úgy jelölöm meg a kétrészre osztott tárgykört, hogy *feladatok* alatt az elérendő *célt* kell értenünk, a *megoldás* kifejezéssel pedig a megvalósítás *módjait* foglalom össze.

Erdőgazdaságunk célkitűzéséről — szaktársaim megtisztelő bizalma alapján — nékem kell rövidre fogott, de lehetőleg teljes áttekintést adni, míg a másik tárgycsoportot *vitéz Onczay László* dolgozta fel.

A cél, amit elérnünk kell, kettős:

1. *fedezni — lehetőleg hiánytalanul — a belföldi szükségleteket,*
2. *kihozni a magyar erdőkből teljesítőképességük csúcserőit, a világpiac mindenkori igényeihez való legeredményesebb alkalmazkodással a termelésnél.*

*

Az első tétel vizsgálatánál a legfontosabb kérdés, mennyivel vegyük az ország fogyasztását számításba. A válasz nehezebb, mint gondolnók.

Először azért, mert alig találunk biztos számbeli alapokat a tervezéshez. Hivatalos — kényszerítő erejű — termelési statisztikánk t. i. csak 1938 óta van; ennél azonban a négyszeri, egymásután történt országgyarapodás hatása következtében a teljesítményhatárok elmosódtak, pontos kialakulásuk csak ezután várható.

Meg kell jegyezmem, hogy a továbbiakban az 1941. évben visszafoglalt, összesen kb. 12.000 km²-t kitevő délvidéki területek faszükségletét — miután az elbíráláshoz szükséges adatok egyrésze még bizonytalan — figyelmen kívül hagyom és fejtegetéseim során csak az 1940. év végén fennállott helyzetet mérlegelem.

Megnehezíti a számvetést az is, hogy az utóbbi évek alatt — különösen a háború óta — csökkent a felhasználás; jelenleg, mint tudjuk, korlátozott az építőipar, válságok vannak a magánháztartásokban is, stb.

A statisztikából napjainkra vonatkozólag kihámozható mennyiségek tehát normális viszonyok számára zsinórmértékül

nem szolgálhatnak, mégkevesebbé a háború befejezését követőleg várható fokozott ütemű és igényű fogyasztás szempontjából.

*

A magyar erdők évi összes faterméséről *Földváry László dr.* kartársamnak a „Magyar Statisztikai Szemle“ 1940. évi 8—9. számában megjelent tanulmánya* ad némi tájékoztatást (1. sz. táblázat), mégpedig ugyancsak a második bécsi döntéssel gyarapított terület alapján, tehát az 1941. évi változások figyelembevétele nélkül.

1. Magyarország erdőterülete és faellátásának a mérlege.

(Az 1940. évi határokon belül. *Földváry László dr.* kimutatása.)

Fafaj	Terület kat. hold	Választék	E v i	
			fatermelés 10.000 kg-os vasúti kocsirakomány	szükséglet
Tölgy	1,406.742	Tüzifa . .	325.300	325.000
Bükk- és más lombfa	3,171.940	Lombszerfa	110.700	36.000
Fenyő	1,282.339	Fenyőszerfa	129.400	138.000
Összesen:	5,861.021	Összesen: .	565.400	499.000

Földváry a lomberdők évi fatermését k. holdankint 1.2 m³-nek, a fenyvesekét 1.8 m³-nek veszi. A tölgyesek szerfa hozamát átlag 40%-nak, a bükk- és más lomberdőkét 20%-nak, a fenyvesekét pedig 90%-nak becsüli és így jutott el évi fatermelésünknek a táblázatban feltüntetett mennyiségeihez.

A jelenlegi teljes belföldi faszükségletet az 1931-től 1937-ig terjedő 7 év átlagos fogyasztásából számította ki. Mégpedig úgy, hogy az évi fabehozatal pontos tételeihez hozzáadta a belföldi termelés becsült mennyiségeit és az összegek 7 évi átlagát az országgyarapodás mértékének megfelelően emelte.

Az így nyert adatokból azt következteti, hogy a 320.000 vasúti kocsirakomány tűzifa éppen fedezi a belföldi szükségletet, lombszerfából ellenben csak 36.000 vasúti kocsirakomány a fogyasztás — termelésünkben tehát itt kivételre is jut —, míg a 129.000 vagon fenyőszerfánk még mindig 90.000 tonnával kevesebb annál, mint amennyi kellene.

A számítás módszere kifogástalan, mert hiszen a gyakorlatban az átlagokból való következtetés adja rendszerint a valóságot leginkább megközelítő eredményeket. Bizonyos ellenvetések azonban mégis — szinte önmaguktól — adódnak.

Önellátásunk mérlegeléséhez pl. tudnunk kellene, hogy az 1.2 m³, ill. 1.8 m³ fatermelés k. holdanként valóban *hű kifejezője-e*

* „A visszacsatolt keleti és erdélyi országrész erdőterülete és faellátásunk jövője.“

erdeink teljesítőképességének, vagyis egyben az évi növedéket jelentő, azt a kamatot, amit nemcsak nyugodtan igénybevehetünk a tőke sérelme nélkül, hanem belterjes gazdálkodás mellett lehetőleg ki is kell vágnunk minden évben, hogy az állományok fejlődésének az egyenletességét és a jövedelmezőség azonos szintjét biztosítsuk. Sőt országos érdekek egyenesen meg is kívánhatják — mint pl. jelenleg — a teljes évi kamat hasznosítását.

Sajnos, a magyar erdők növedékének a változásáról — megfelelő felvételek híján — pontos adataink sem helyi viszonylatokra vonatkozólag, sem országos átlagban nincsenek, pedig hogy mit jelent a becslésnél csak 0.1 m³-nyi eltérés is, bárki könnyen kiszámíthatja, ha ceruzát vesz a kezébe.

A szükséglet megállapítása szempontjából azonban nem ez a fontos. Hanem az, hogy a *fogyasztás milyen mértékét vegyük számításba és mennyi időre tervezzünk.*

Itt azután már más az álláspontom, mint Földvárnyak és ezért persze más adatokhoz is kellett jutnom.

*

Földvárny — amint említettem — mérlegeléseinél az 1931-től 1937-ig terjedő 7 év átlagos fafogyasztását vette alapul, vagyis éppen egy olyan időszakét, amely gazdasági életünket sokban visszavetítette, tehát faforgalmunknak sem kedvezett.

Pedig már trianoni sorsunkban is volt egy korszak, amelyet viszonylagos jólét és általános fellendülés kísért: az 1926-tól 1929-ig terjedő 4 év. A belső fogyasztás ebben az időben jelentékenyen nagyobb volt, mint az előző és utána következő évek során, az élénk vállalkozási kedv az építőipart is megtermékenyítette és a nem korlátozott behozatal a fényűzésre hajló igényeket is ki tudta elégíteni.

Amikor ma, az új és ígéretesebb magyar élet hajnalán jövő közgazdaságunk számára szilárd alapokat kívánunk teremteni, úgy érzem, súlyos hiba lenne, ha örök időkre csak a jelenlegi szűkebb kenyeret irányoznók elő magunknak. Meggyőződése, hogy a jobb napok elkövetkezésébe vetett törhetetlen hittel a közepesnél is bővebb mértéket kell a tervezésnél alkalmaznunk.

Ne méltóztassanak tehát csodálkozni, hogy a trianoni idők legélénkebb faforgalmából is kiragadom azt az évet, 1928-at, amelyben a fafogyasztás a *legnagyobb* volt és ennek az alapján próbálom szükségletünket kiszámítani.

Szerencsés véletlen, hogy 1928-tól 1930-ig a földművelésügyi minisztérium a fatermelésre vonatkozólag is gyűjtött adatokat; ezeket a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal hozta nyilvánosságra.

Az 1928. év eredményei a „Statisztikai Havi Közlemények”-ben jelentek meg részletezve, 1929-ről és 1930-ról azonban csak

összesített adatokat kaptam a „Statistikai Évkönyv“ köteteiből Szöllőssy Zoltán dr. osztálytanácsos úr szíves segítségével.

Összehasonlítás céljából az 1927., 1926. és 1925. évekre vonatkozólag a becsülhető fatermelési eredményeket is felsorolom.

A behozott mennyiségről egészen pontos nyilvántartásunk van.

A két tétel sor egyszerű összegezéséből is látható, hogy fafogyasztásunk 1928-ban volt a legnagyobb.

2. Csonkamagyarország fafogyasztása 1928-ban.

(A M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal adatai, átszámítással.)

Belföldi termelés		Behozatal		Összes fa- fogyasztás
Választék	Mennyiség	áruban	nyersfában	
	10.000 kg-os	vasúti	kocsirakomány	
Tüzifa	129.463	169.243	182.246	311.709
Lombszerfa . . .	46.107	22.407	49.092	95.199
Fenyőszerfa . . .	3.521	107.411	180.910	184.431
Összesen:	179.091	299.061	412.248	591.339

3. Összes fafogyasztásunk az 1925—1930. években.

(10.000 kg-os vasúti kocsirakomány.)

	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Termelés: 143.502*	145.252*	162.000*	179.091	184.231	188.268	
Behozatal: 221.133	262.835	267.895	299.061	277.582	199.410	
	364.635	408.087	429.895	478.152	461.813	387.678

A külföldről behozott fa legnagyobb része azonban többé-kevésbé megmunkáltan kerül hozzánk és ezért minden tételnél előbb azt is ki kell számítani, hogy hány m³ nyers gömbölyegfa volt szükséges az előállításához.

Ilyen átszámítást Biró Zoltán is végzett — éppen az 1928. évi behozatal csoportjaira vonatkozólag — az „Erdészeti Lapok“ 1929. évi IV. füzetében megjelent fejtegetései során.

Méltóztassanak tehát a további részletezés alól felmenteni, azt hiszem, teljesen elegendő, ha az újból vasúti kocsirakományra átszámított végösszeget közlöm: 1928. évi fabehozatalunk 2,990.610 tonnányi mennyisége 4,122.480 tonna nyersfának felel meg. (2. sz. táblázat.)

Saját erdeinkből 1928-ban a „Statistikai Havi Közlemények“ 1928. évi 11—12. füzetében található kimutatás szerint összesen 179.091 vasúti kocsirakomány fát vágunk ki.

* Becsült mennyiségek.

A hazai termelés és a nyersfára átszámított behozatal 1928-ban összesen tehát 591.339 vasúti kocsirakományt tett ki.

Nem vettem számításba a fából készült különféle áruk 3790 tonnányi behozatalát, mert ilyenekből nekünk is volt 2380 tonna kivitelünk, bár a behozatali többlet ennél a tételnél is legalább 300 vasúti kocsirakomány nyersfának felel meg.

Igen jelentős behozatalunk van azonban papírból is, amelynek az anyaga, amint tudjuk, szintén a fa.

1928-ban közel 8000 vagon papírt vettünk nyugati szomszédainktól. Ha leszámítom a kivitelre került 1780 tonnát, valamint az 58 vagon könyvet, — az utóbbit azért, mert külföldi könyvet mégsem lehet itthon előállítani — akkor is nem kevesebb, mint 7728 vasúti kocsirakomány az a papiros, amit külföldről hoztunk be.

Ezt a jelentős tehertételt *Földváry* nem vette bele számításába, pedig ha valóban *hiánytalan* önellátás a célunk, akkor minden erőnkkel arra kell törekednünk, hogy olyan anyagokért, amelyeket itthon is előállíthatunk, ne adjunk pénzt idegen államoknak.

Már pedig kétségtelen, hogy *papiros-fogyasztásunk 95%-ának a nyersanyagát a hazai erdőkből is ki tudjuk hozni*, ha erre komolyan elszánjuk magunkat.

Ezért faszükségletünk kiszámításánál a papírbehozatalnak megfelelő nyersfa-mennyiséget sem hagyhatom figyelmen kívül. Az 1928-as adatokat ez több mint 17.000 vasúti kocsirakománnyal növeli, úgy hogy erre az évre a fafogyasztás összegeként 608.727 vasúti kocsirakományt kapunk.

Ha ebből leszámítjuk a 3690 vagon kivitt és lefelé kerekítéssel élünk, még akkor is 600.000 vasúti kocsirakományt tesz ki az a nyersfa-mennyiség, amelyet a 10 millió lakosú trianoni Magyarország egyik viszonylag kedvező évében fogyasztott.

Meggyőződésem szerint nyugodt lélekkel vehetjük kiindulópontul a további tervezéshez ezt a csúcserőforrást. Mert ha nem a legnagyobb fogyasztású évet nézzük, hanem az erősebb emelkedés kezdetétől — 1925-től — a búza értéksökkenésével és egyéb nehézségekkel járó általános gazdasági hanyatlás következményeként 1930-ban fellépő erősebb mértékű visszaesésig terjedő idő átlagával számolunk, akkor is csak 12%-kal, a 4 legnagyobb fogyasztású év (1926—1929.) átlagául pedig csupán 8%-kal kisebb szükségletet kapunk.

*

Nézzük mármost, mennyi fára lesz szüksége a megnagyobbodott Magyarországnak, ha az 1928. évi 600.000 vagonos fogyasztást vesszük alapul.

Az országgyarapodással járó többletet — miután gyéresebb lakosságú területeket kaptunk vissza, nem a közel 90%-os terület-

nagyobbodás, hanem csak a mintegy 50%-os lélekszám-emelkedés szerint kell számítani.

Ha a tűzifa és kemény lombszerfa 10.000 kg-ját 13 m³-nek, a fenyőszerfáét pedig 20 m³-nek veszem, akkor a részletes műveletek végrehajtása után kitűnik, hogy tűzifából 6,084.000 m³-t, kemény szerfából 1,853.000 m³-t, fenyőszer- és -papírfából pedig 6,060.000 m³-t kell termelnünk, ha minden szükségletünket belföldi fával akarjuk kielégíteni.

Vagyis *erdeinkből évente kereken 8 millió m³ lombfát és 6 millió m³ fenyőszerfát kell kihoznunk, ami fejenként közel 1 m³ évi fafogyasztásnak felel meg.*

*

Földvárj adataival szemben ezek a számok a tűzifa-termelésben 45%-os, a lombszerfánál 400%-os, a fenyőszerfából pedig 115%-os többletet kívánnak.

A számítás eredménye talán túlzottnak látszik. De ha egyszer eltérünk attól az évtizedes megszokottságtól, hogy állandósultnak vesszük a kereslet-kínálat mértékét és az erdőgazdaságtól is fejlesztő hatást várunk államéletünk kialakulásában, akkor nyilván nem elégedhetünk meg a mai, fejenként csak 0.5 m³-t kitevő fafogyasztással.

Németországban már jelenleg is ennek a kétszerese az egy lélekre eső évi felhasználás és kétségtelen, hogy erdőgazdaságunk jobb jövőjének elsősorban a *belső fogyasztás tetemes emelkedése lehet csak az elindítója.*

Fokozott kereslet fokozott termelésre, a meglévő javak jobb és gazdaságosabb kihasználására, új források feltárására és megbecsülésére fog vezetni. A több- és jobbttermelésnek pedig a munkaalkalmak szaporítását, az áru- és pénzforgalom emelkedését és a szociális viszonyok javulását kell eredményeznie: azokat az előfeltételeket, amelyeken egy ország jóléte felépül.

A mezőgazdasági területeket nélkülöző kárpátaljai és erdélyi részekben magyar munkásság megtelepítése is csak bőséges és állandó kereseti források biztosításával, vagyis az *erdei ipar és a fűrészüzemek fejlesztésével* lehetséges.

A belső fogyasztás növelésére tehát *közgazdasági és nemzeti szempontból egyformán* mindenképen törekednünk kell!

*

Kérdés, mennyit tudnak az előbb kimutatott faszükségletből jelenleg a magyar erdők fedezni?

Ha a lomberdők évente és k. holdanként csak 1.2 m³, a fenyvesek pedig 1.8 m³ fatermést adnak és a véderdőkre eső, összesen 220.000 k. holdat a termelés szempontjából figyelmen kívül hagyjuk, akkor még a 4.5 millió hold lemerdő is kevés. A hiány-

talan ellátást a jelenlegi erdőterület mellett csak úgy tudjuk biztosítani, ha lombállományainkban k. holdanként évi 2 m^3 , a fenyvesekben pedig 5 m^3 fát vághatunk.

Látjuk tehát, hogy ez első célhoz — faszükségletünk hiánytalan fedezéséhez — csak úgy tudunk eljutni, ha *egyben a másik nagy cél felé is törekszünk és erdeink teljesítőképességét minden rendelkezésünkre álló eszközzel növeljük!*

Ehhez — Istennek hála — megvannak a természeti adottságok. Hogy azonban a szándék valóra is válhasson, ahhoz kétségtelenül a magyar erdőmérnöki kar jelentős erőfeszítésére, de még inkább messzenéző kormányzati intézkedésekre van szükség.

Ezek a kérdések a második előadás tárgykörébe tartoznak.

Rá kell azonban mutatnom arra, hogy a belterjes kezelés mellett és helyes erdőgazdaságpolitika alkalmazásával nemcsak a fokozott mértékben számításba vett szükségleteinket tudnók fedezni, hanem termelésünket annyira emelhetnők, hogy valóban külföldre szállítható felesleget is szolgáltatna.

Itt csak két példára akarok hivatkozni.

A sárvári hercegi uradalom lomberdeinek az átlagos évi hozadéka egyes helyeken már jelenleg is meghaladja k. holdanként a 3.5 m^3 -t, noha termőhelyük éppenséggel nem mondható kiválónak és a vágásra kerülő legidősebb állományok részben a rendszeres gazdálkodás bevezetése előtti időkből származó rontott-erdők maradványai.

1939. évi németországi tanulmányútam során láttam olyan lúcosokat, amelyek 120 éves vágásforduló mellett hektáronként 750 m^3 véghasználati és 900 m^3 előhasználati fatömeget adtak, vagyis átlagos évi növedékük közel 8 m^3 holdanként. És Biró Zoltán az élő tanúja annak is, hogy egyes máramarosi, jó talajon álló kincstári lúcosok 100—120 éves korukban — az előhasználatok és a szállítóberendezések létesítéséhez igénybevett fa nélkül — 500 m^3 -t meghaladó hozadékot adtak.

Nagyon szerény tehát a kívánságunk, amikor lomberdőinktől országos átlagban k. holdanként 2 m^3 , a fenyveseink túlnyomó részét kitevő jobb lúcosoktól pedig 4 — 6 m^3 átlagnövedéket várunk.

Ma azonban sajnos még az a helyzet, hogy erdeink tekintélyes része feltáratlan és termésük számottevő hányada egyáltalában nem kerül piacra, tehát közgazdaságunk számára elvész. Másutt a szakképzett személyzet hiánya a belterjesebb gazdálkodás akadálya, de nagy területeket foglalnak el azok a pusztuló erdők is, amelyeken politikai okok miatt nem lehetett eddig segíteni.

Pedig nem kétséges, hogy értékeink könnyelmű pazarlásának mielőbb véget kell vetni, ha valóban Magyarország jobb jövőjét kívánjuk munkálni!

Ne álltassuk magunkat azzal, hogy amennyi erdőt a négy-szeri országgyarapodással visszakaptunk, örök időre levette a gondokat a vállunkról.

Hiszen az sem bizonyos, hogy az előbb megállapított és esetleg túlzottnak minősíthető szükséglet a külpolitikai viszonyok valamilyen váratlan alakulása, a gazdasági élet gyökeres megváltozása vagy egyéb előre nem látott tényezők hatása alatt nem lesz-e máról holnapra még kevés is!

A világháború előtt közgazdasági sarkigazság volt, hogy fában az az ország önellátó, amelynek az erdősültsége 25% körül van. Ám azóta a fa vegyi feldolgozása olyan lehetőségeket nyitott meg és a belőle készített rostanyagok, cukor, alkohol és egyéb termékek fogyasztása olyan óriási mértékben megnövekedett, hogy pl. a jelenleg 29%-os erdősültségű Németbirodalom átlagos évi fahiánya 30 millió m³, annak ellenére, hogy erdeinek a növedéke kétszerese a magyar erdőkének.

Nem titok, hogy a német gyarmati követelések egyik legfőbb rugója éppen a fahiány. Az egy lélekre eső évi fogyasztás Németországban — amint említettem — már meghaladja az 1 m³-t és a kormány jól tudja, hogy az ipar további előrehaladásával ez lényegesen emelkedni fog akkor is, hogy ha a háborús rendkívüli szükségletek elmúltával és a pusztulások helyreállítása után a polgári élet visszatér a békés fejlődés útjára.

Ezek az aggályok készítették a közel 57%-os erdősültségű Svédország előrelátó törvényhozását arra, hogy minden eszközzel szorgalmazza az erdőterület további szaporítását. Az állam a kopár, sőt gyenge mezőgazdasági területeket összevásárolja és azokon erdőt telepít, mert számotvet azzal, hogy néhány évtized múlva Középeurópa fakészlete távolról sem fogja fedezni a hiányokat és az erdősítésekbe fektetett költség akkor majd aranyakkal kamatozik.

Skandinávia fakivitelének jelentős része a most folyó háború előtt Amerikába ment. Az Egyesült Államokban t. i. a mult század közepén megindult, minden korlátozás nélkül folytatott erdőpusztítás szörnyű következményekkel járt. Felbecsülhetetlen értékű őserdők helyén homoksivatagok keletkeztek s a kimeríthetetlennek látszó fatőke annyira megcsappant, hogy az állam máris jelentős behozatalra szorul és cellulóz-fája nagyrésztét kénytelen Kanadától megvenni. A mult bűnét a kormány óriási erőfeszítésekkel és anyagi áldozatokkal igyekszik jóvátenni és ma már száz-ezer hektárokra menő területen folyik a kopárok befásítása — állami költségen.

*

Az erdő közgazdasági jelentősége szerte a világon mindenütt hihetetlen módon megnőtt. Az olasz *Milizia Forestale* — amelynek

a megszervezésénél néhai *Arnaldo Mussolini* a francia államerdészet katonai felépítését vette mintául — ma 400 erdőtisztrel és 5000 szakképzett altisztrel az olasz föld virágzóbbá tételét szolgálja ernyedetlen munkában. Ezt az intézmény gyönyörű folyóirata minden szónál ékeesebben igazolja.

Franco tábornok legelső intézkedéseinek egyike a kopárok fokozatos beerdősítésének az elrendelése volt, noha Spanyolország még ezer sebből vérzik. — De a történelem tanításán okuló nagyszerű katona jól tudja, hogy a spanyol világhatalom árnyékban hanyatlását az Ibériai félsziget erdőségeinek a kipusztítását követő elszegényesedés indította el és ezért kezdte meg haladéktalanul az évszázados adósság törlesztését.

A trianoni Magyarországon is erény lett a szükségből, amikor kifosztottságunk és legkeservesebb fainségünk rávezetett bennünket arra, hogy a kopárok is valamikor erdők voltak.

*

Ma már nagy erővel folyik nálunk is a fásítás, — állítom: *a legészszzerűbb közgazdasági vállalkozás!*

Mert attól egy percig sem kell tartanunk, hogy az erdőgazdaságunk belterjesebb tételével megnövekedett fatermelésünk esetleges feleslegének az elhelyezése gondokat okoz majd. Ez még a lombfánál sem fog bekövetkezni, noha lépten-nyomon azt halljuk, hogy bükkből pl. máris nagy feleslegeink vannak. Az állítólagos bőségnak ugyan nem sok jelét látjuk,* de ha így volna is, csak a helytelen gazdálkodás következményének kellene tekintenünk, mert az *ügyis kevés fenyőfánkat még mindig nagyon pazaroljuk!*

Bányáink még mindig fenyőt igényelnek, holott Németországban pl. 4 év óta tilos lúcból bányafát vágni, mert mint értékes nyersanyag, a vegyi feldolgozásnál sokkal fontosabb szerephez jut.

A már világhírű, gyapjut és gyapotot egyformán pótló és kiegészítő „*Vistra*” *bükkfából* készül, mégpedig egyre tökéletesebb kivitelben, mert hiszen a Birodalom szeme-fényének, a hadseregnek a ruhaanyagában is 50% *Vistra* van.

A papírgyártás is egyre több bükköt fogyaszt. Németországban. Egyelőre még csak a durvább minőségű papírok előállításához, de ha egyszer az eljárás alapelemeit a tudományos kutatás és a szakadatlan kísérletezés tisztázták, a tökéletes megoldás soha

* A m. kir. államvasutak igazgatósága pl. ebben az évben 2,007.645 drb vágányalj (talpfa) és 11.333 m³ tölgyváltóalj szállítására írt ki versenyfőigazgatóságot. Az előbbi tétel — ha 7 drb vágányaljat veszünk 1 m³-nek — egymaga közel 30.000 vagon kemény (túlnyomórészt bükk!) szerfeszükségletet jelent.

A hazai termelés mindössze 1,101.045 drb bükk-, 107.545 drb tölgy- vágányaljra és 3016 m³ tölgyváltóaljra tudott ajánlatot tenni!

sem várat sokáig magára, amint ezt a szén cseppfolyósításának és a mesterséges guminak a példájából látjuk.

Ne vessük meg tehát a sok jó magyar bükköt, sem egyéb lombfáinkat, még ha kisebb méretű és gyengébb minőségű választékot is tudunk csak termelni belőlük.

Egyetlen pillantás a fafajok európai elterjedését feltüntető térképre meggyőzhet bennünket arról, hogy a lombfában mind nagyobb hiányokkal küzdő Középeurópának legközelebbi és legelnyösebb szállítója éppen Magyarország lehet.

Fenyőfánkkal pedig takarékoskodjunk a legmesszebbmenően, nemcsak azért, mert jelenleg is kevés van belőle, hanem mert a jövőben sokszorososan többre lesz szükségünk. A belterjes gazdálkodásnak tehát a feltáráson és a kezelés javításán kívül a fenyőterület gyarapítására is feltétlenül ki kell terjednie.

*

Egészen új kérdésként került előtérbe a gyantatermelés megindítása. A háborús szükség kényszerít rája, — íme itt is egy példa arra, hogy rendkívüli helyzetben csak a magunk erejére támaszkodhatunk. Érthető az erdőbirtokosoknak és a felelős erdőtiszteknek az aggodalma, hogy a gyantatermelés sok veszéllyel fenyegeti féltett fenyveseinket. De ha az ország érdekében áldozatot kell hozni — mert a gyanta is nélkülözhetetlen nyersanyag — keressük a módját — mert bizonyára akad —, hogyan lehet mégis fenyveseink nagyobb kára nélkül megoldani a kérdést.

*

Fában ne számítsunk a külföld jelentős támogatására.

Nemcsak addig lesznek behozatali nehézségek, amíg a háború tart, hanem utána is. Egyrészt, mert szomszédainknak maguknak is fokozott szükségük lesz minden nyersanyagra, de azért is, mert a nagyobb hiánnyal küzdő, gazdagabb államok nem is igen engedik ki a kezükből, amit megkaphatnak.

Ezekről a kérdésekről a hivatalos statisztika még nem sok felvilágosítást adhat, de aki figyelemmel kíséri a külföldi szaklapok különböző rovataiban meghúzóódó, különböző helyekről sugalmazott közleményeket, sok mindent megtudhat.

Ha nyugodtan akarunk a jövőbe nézni, lássuk el saját termelésünkkel magunkat!

*

Papírszükségletünk — mint említettem — elég számottevő tétellel jelentkezik fabehozatalunkban.

Pedig hazánkban az egy lélekre eső évi fogyasztás mindössze 16—20 kg. Mi lesz, ha a kultúra terjedésével ez az igényünk is emelkedni fog és csak felére is megközelítjük Németországot, ahol 50—60 kg. papír jut évenként egy-egy lakosra. Mert hogy

amerikai méreteket, személyenkint 120 kg-ot érjünk el, arra nem is gondolunk.

De arra igenis gondolnunk kell, hogy ami ma elégnék látszik, az az emberi fejlődés felfelé ívelő vonalán idők multával még akkor is kevés lesz, ha technikai vívmányok, vagy egyéb, előre nem látott körülmények gyökeres változást nem is hoznak a nyersanyagok jelenlegi felhasználásának a rendjében.

És ne feledjük, hogy amit 100 évvel későbbre akarunk biztosítani hazánkknak, annak már ma kell megvetnünk az alapját.

Ha a műszaki haladás óriási eredményeit nézzük, nem kell-e rádöbbszünk, mennyire lelkiismeretesen kell vizsgálnunk faelátásunk jövőjét, annál is inkább, mert erdőket rövid időn belül sem előteremteni, sem megváltoztatni nem tudunk.

A mezőgazdasággal szemben ezért sokkal nehezebb a mi feladatunk. Ott már ma is az a helyzet, hogy békés termelés és kedvező időjárás esetén helyenkint nagy feleslegek mutatkoznak, amelyeknek az elhelyezése és értékesítése komoly gondokat okozhat.

De fában szerte a világon mindenütt csak keresletről tudunk. A mezőgazdaság egyik évről a másikra át is állíthatja a termelését — kenyérmagvakról ipari növényekre, takarmányra és fordítva —, de amit mi ma vetünk és ültetünk, azt többnyire csak unokáink tudják learatni. Ha *gondos* volt az erdő telepítése és ápolása, dús és áldott lesz az aratás.

Ezért vessünk és ültessünk minél többet, hogy soha se legyen hiány.

*

Jól tudjuk, hogy a rétegeltlemez-gyártás és a faipar egyéb irányú fejlődése a gyengébb méretű és minőségű anyag kielégítő felhasználását is lehetővé teszi. A rosszabb termőhelyeken tehát, ahol elsőosztályú árura nem számíthatunk, csak az legyen a törekvésünk, hogy *minél nagyobb mennyiségeket termeljünk.*

Ennek a szempontnak kell érvényesülnie az Alföld fásításánál is, ami nem egyoldalú erdőművelési játék, hanem *mélyen a magyarság létérdekébe vágó súlyos kérdés*, ahogyan azt már Széchenyi meglátta.

Ha a Trianont követő években a kormányzat helyet adott volna néhai Kaán Károly sürgetésének, megszívlelte volna az Országos Erdészeti Egyesület ismételt felterjesztéseit és azonnal nagy erővel indította volna meg a kopár- és alföld-fásítási munkálatokat, gazdasági válságunk legnehezebb napjaiban évi 10—15 ezer vasúti kocsirakomány gyérítési fa termelésével csökkenthettük volna fabehozatalunkat.

És ha a világháború előtt erdőt telepítettünk volna minden-hová, ahol csak a fásnövényzet fejlődhetik jövedelmezően, ha nem

hagytuk volna — mondhatnám a világ szégyenére — szép fővárosunk közvetlen környékén hegyeinket karsztoknak és a bőség idején számítottunk volna egy kicsit az esetleges hét-szükszandékre, nem kellett volna trianoni sorsunkban évi 20 millió pengővel többet fizetnünk a behozott fákért, mint amit összes kivitt búzáunkért kaptunk.

Az idegen uralom alól felszabadult területeken sok munka vár ránk. Ezeken legnagyobb részt rablógazdálkodás folyt, az évi fahozam nagyobb mértékű gyarapodása tehát országos viszonylatban csak fokozatosan — a tarolások beerdősítése, a hiányok pótlása után és gondosabb előhasználatok mellett stb. — következhetik be.

De a gyorsnövésű, nemes lágylombfák erőteljesebb felkarolásával a javulást lényegesen siettetjük.

*

Az erdőgazdaság csak akkor tud a nemzet háztartásában reája háruló kötelességnek eredményesen megfelelni, ha létfeltétel: a jövedelmezőséget, felelősségteljes munkája során komoly veszély nem fenyegeti.

Ennek a kérdésnek a közgazdaságpolitikai vonatkozásaira nem térek ki, az teljes egészében kormányfeladat. Az erdőmérnök gazdasági és műszaki tevékenysége csak a termelés tényezőinek a legcélszerűbb kihasználását eredményezheti; a köz rendelkezésére bocsátott fával való takarékos, helyes és jövedelmet gyarapító gazdálkodás szilárd alapjait az államhatalomnak kell leraknia.

Az erdőnek, mint a nemzeti és népi javak egyik legértékesebbjének a megbecsülésére Németország mutatja a legfigyelemreméltóbb példát.

Az erdészet külön minisztériumot kapott, amelynek az élére Göring tábornagy került.

A termelés folytonosságát és fokozását a nagyszerűen működő „Marktvereinigung”-ban olyan szervezet biztosítja, amely páratlan a maga nemében. Az anyag kifogástalan minőségét már a vetőmagvakra vonatkozó törvény védi.

A fa útját az erdőtől a fogyasztóig a birodalom egész szükségletének a hiánytalan fedezésére irányuló intézkedések szabályozzák, amelyek a kereslet-kínálat mérlegét egyensúlyban tartják, a célszerű elosztásról gondoskodnak, az árakat ellenőrzik és egyformán védik a termelő, a közvetítő és a fogyasztó érdekeit.

A siker titka kétségtelenül az, hogy az intézkedés joga minden részletre vonatkozóan egyetlen kézzel, az erdészeti miniszter (Reichsforstmeister) kezében van!

Németország a faellátás szempontjából is vállalhatta a háború kockázatát, mert erdészeti igazgatása a békebeli viszonyokról

zökkenő nélkül tudott áttérni a hadigazdálkodásra és a hatáskörében nem csorbitott szakminiszter a legmegfelelőbben tud mindig rendelkezni.

A korlátozásokból a normális keretekbe való visszatérés alkalmával sokat meg fog szüntetni, de a vezérelvet, hogy *az erdő az egész nemzet kincse*, bizonyára továbbra is változatlanul érvényesíti.

*

Ha egyszer ismét elhallgat az ágyúdörgés, a béke az építésnek, az elpusztult értékek pótlásának és a kulturális javak növelésének az egyetemes kötelességét fogja hozni. Nem kétséges, hogy akkor az erdőgazdaságra is fokozott feladatok hárulnak majd.

A nemzetek versenyében csak a többet dolgozó, többet termelő államok kerülhetnek az élre.

A maroknyi magyarság 1000 éve a Dunamedencében a történelem legnagyobb csodáinak egyike. De további fennmaradásunkat erkölcsi értékeink töretlensége és fegyveres elszántságunk ereje mellett csakis *gazdasági felkészültségünk komolysága* biztosíthatja.

A magyar erdőmérnöki kar mai kis létszáma mellett is bátran és büszkén vállalja a mindnyájunkat terhelő óriási felelősségből a reája eső részt.

Csak adják meg neki *a cselekvés szabadságában* a lehetőséget, hogy a felelősséget valóban vállalhassa is!

*

Die Aufgaben der ungarischen Forstwirtschaft. Von Dr. Ing. Z. Mihályi.

Der Verein Ungarischer Ingenieure u. Architekten feierte das 75-jährige Jubiläum seiner Gründung mit einer Vortragsreihe, die auf das dringende Wirtschaftsprogramm der Regierung als Grundlage aufgebaut, allen Gruppen des Vereins günstige Gelegenheit bot die Öffentlichkeit mit den wichtigsten Aufgaben ihres Fachs bekannt zu machen.

Das Forstwesen vertraten die Vorträge Dr. Ing. Z. Mihályis und vitéz L. Onczays.

Verf. legt dar, dass die Hauptaufgabe der Forstwirtschaft in der womöglich restlosen Deckung des inländischen Holzbedarfes besteht, als zweites Ziel ist die höchste Leistung der Wälder, bzw. ihre beste — nach den Ansprüchen des Weltmarktes gerichtete — Ausbeute anzustreben.

Den Bedarf des Landes — die im Jahre 1941 zurückgewonnenen südlichen Gebiete vorläufig ausser Acht lassend, doch das Holzmaterial des Papierimports in Rechnung stellend — beziffert Verf. — den ständig steigenden Weltverbrauch im Betracht ziehend und daher auf Grund der *Höchstwerte* der Periode 1925—1930 (in welcher Ungarn verhältnismässig mehr Holz benötigte) — mit etwa 14.000.000 m³. Hier von entfallen auf das Brennholz 6.000.000 m³, auf das harte Nutzholz etwa 2.000.000 m³ und auf das Nadelholz 6.000.000 m³.

Da diese Menge — die einem jährlichen Verbrauch von 1 m³ je Person entspricht — die Wälder Ungarns derzeit nicht liefern kön-

nen, wird die Hauptaufgabe nur durch die Erfüllung der zweiten Forderung — durch entsprechende Leistungssteigerung — zu lösen sein. Absatzschwierigkeiten sind — im Falle etwaiger Überschüsse — nicht zu befürchten, Holz ist auch im Ausland wertvollster Rohstoff. Die Forstwirtschaft kam überall zu ungeahnter Bedeutung; dies wird mit den Beispielen Schwedens, Italiens und besonders Deutschlands erläutert.

*

Les tâches de la sylviculture hongroise. Par le Dr Z. Mihályi.

La tâche principale consiste à approvisionner le pays en bois, ce qui revient à lui fournir tous les ans environ 14 millions de mètres cubes de bois — y compris les matières premières des importations de papier. On y arrivera en *augmentant la production*. C'est là un problème dont la solution doit s'inspirer des exigences croissantes du *marché mondial*.

*

The Tasks of Hungarian Forestry. By Dr. Z. Mihályi.

The most important aim is to ensure the total *wood supply* of the *country* which amounts — including imports of raw material for paper — to 14,000,000 cubic meters. This quantity can be attained only by producing considerably more, but this must keep in view the increasing demands of the *world wood-markets*.

Erdőgazdaságunk feladatainak a megoldása.

A Magyar Mérnök- és Építész Egyletnek a m. kir. kormány gazdasági munkarendjébe kapcsolódó jubileumi előadássorozatában 1941. évi október hó 22-én elmondta:

vitéz Onczay László.

Az előttem szóló dr. Mihályi Zoltán kartársam a magyar erdőgazdaság megoldandó feladataként az önellátás biztosítását s a többtermelést jelölte meg.

Megpróbálom felvázolni előadásom során a megoldás módját és rámutatok egyben azokra a jelenségekre, amelyek 20 évi megcsonkításunk következményeként most szembeszökően jelentkeznek. Ezeknek a kiküszöbölése nélkül a kitűzött cél nem érhető el.

*

A közhitben az él, hogy az országgyarapodás folytán fában önellátó állam vagyunk, sőt kiviteli feleslegünk van.

Amennyiben a rendelkezésünkre álló statisztikai adatokból megállapítható, egyedül lombsterfából van feleslegünk. A tűzifában épp hogy el tudjuk látni magunkat. Fenyősterfában és papírfában pedig jelentős behozatalra szorulunk.

A növekedő fogyasztás figyelembevételével *Mihályi* a bel-földi szükségletet lombfában évi 8, fenyőben 6 millió m^3 -ben állapítja meg. Ez annyit jelent, hogy a lomberdők évi termését kat. holdanként 2 m^3 -re, a fenyőerdőkét 5 m^3 -re kellene felfokozni a feltételezett 1.2, illetve 1.8 m^3 -ről.

Mihályi következtetése tehát, hogy a faállománytökéket kell szaporítani s a meglévő erdőt jobban művelni.

*

Kárpátaljával és Erdéllyel nagy erdőterületet kaptunk vissza.

Köztudomású, hogy az utódállamok az ölükbe hullott erdőkkel nem a jó gazda gondosságával sáfárgodtak. Sok százezer hold került a rendes használaton felül vágás alá.

Nem tudjuk tehát, hogy a visszakerült erdőkben milyen faállományaink vannak.

Az első lépés, amit meg kellene tennünk, a Felvidék, Kárpátalja és Erdély erdeinek a felülvizsgálata.

Az erre a célra alakítandó s átmeneti jellegű kirendeltségeknek az volna a feladatuk, hogy megállapítsák, ezeket az erdőket mennyire használták ki, mennyi a 20 éven belül vágható faállományuk s vágásterületeik hogyan újultak fel?

Ezt a felülvizsgálatot mindenféle erdőre, s birtokegységek szerint kell kiterjeszteni.

A kirendeltségeket úgy kellene méretezni, hogy a helyi erdőhatóságok segítségével ezt a munkát legkésőbb egy év alatt elvégezhessék.

Biztosra veszem, hogy ilyen célzatú felvétel máris folyik. A kirendeltségek felállításával csak az egységesített, rendszeres és a célt jobban s gyorsabban megközelítő munkát vélem elérni.

Sajnos, a csonkamagyarországi erdőket sem lehet felülvizsgálat nélkül hagyni. Az elmúlt 20 esztendő alatt kényszerűségből — valutahiány s az utódállamok rosszindulatú gazdasági elzárkózottsága miatt — erősen igénybevettük erdeink faállománytökéjét is. Ha ezek állapotával nem jövünk tisztába, légből kapott adat a kat. holdanként feltételezett 1.2, illetve 2 m^3 -es növedék és arra a kérdésre, hogy önellátók vagyunk-e, megnyugtató választ adni nem tudunk, tehát további terveink számára hiányozni fog az alap, amire építeni lehet.

*

A kárpátaljai és erdélyi erdők a belső fogyasztó piacoktól nagy távolságra fekszenek. Ez egymagában nem lenne még baj, de ezek a hegyvidéki erdőterületek vasútban, útban és egyéb közlekedési eszközökben igen szegények. Az utódállamok ugyanis, hogy a befektetéseket megtakarítsák, a közelfekvő erdőket használták ki. A vágásra érett állományok az utaktól, szállítási berendezések-

től messze fekszenek. Megmenekülésüket is ennek köszönhetik. Belső ellátásunk mai nehézségei jórészt erre vezethetők vissza.

Az erdők állapotát felderítő kirendeltségek munkájával egyidejűleg ezeknek az erdőknek a hozzáférhetőségét, feltárását is vizsgálat alá kell venni. Ezért a kirendeltségeket elismert vasút- és úttervező szakemberekkel kell kiegészíteni.

Ezt a munkát azonban új felfogással, ne a régi nyomon ejtsék meg.

Hibás volna az, hogy csak a kincstári birtokok fahozama szerint méretezzék meg az építendő vasutat, vagy a szükséges szállítási berendezéseket, amikor ugyanabba a téregységbe még mások tulajdonában levő, nagy területű erdők is fekszenek.

Vizválasztók, folyók, völgyek határolta téregységeket kell kialakítani és azok várható évi fatömegének a figyelembevételével megállapítani, milyen teljesítőképességű és melyik irányban vezetett szállítási berendezés létesítése oldja meg maradéktalanul egy-egy téregység szállítási feladatát.

A közellátás szempontjából közömbös, hogy kinek a fáját szállítják le a fogyasztó piacokra, csak az a fontos, hogy minden fatermék időre való kiszállítását maradéktalanul biztosíthassuk.

Ezeknek a felvételeknek az alapján készülnek a tervek, költségvetések s lenne összeállítandó a hegyvidéki erdők feltárásának programja, ami 10—15 évre ölelné fel a végzendő munkát.

Az állami erdők feltárásához szükséges összeg költségvetési keretben, a téregységbe tartozó magánerdőbirtokoké hitelműveléssel nyerne megoldást, úgyhogy az erdőingatlan nyújtotta jelzálog lenne annak a biztosítója.

A visszafizetést a magasabb tőár biztosítja, amit vagy a fuvardíjhoz csapott — amortizációs — külön-díjjal, vagy a fatermékek eladási összegének az előre megállapított hányadával törlesztenének a magánerdők birtokosai.

Az országgyarapodás új feladatok elé állított bennünket. Ezek felismerésén s időre való helyes megoldásán múlik a siker. A beruházások igen nagysúlyúak, s messzire kihatók volnának, mert a többtermelésen a faellátás zavartalanságán kívül, politikai céljainkat is biztosítanák. A távolfekvő erdőrengetegeket — amelyeknek a fája megközelíthetetlenségük miatt ott pusztul az erdőn — megnyitnák, közelebb hoznák s erősebben fűznék az ország testéhez. Azonfelül pedig állandó munkát, kereseti lehetőséget nyújtanának a lakosságnak s kultúrát teremtenének ezen a nagyon elhanyagolt vidéken.

Legyen szabad az illetékeseknek külön is felhívnom a figyelmüket arra, hogy az előkészítéssel nem késlekedhetünk, mert a háború elültével a munkához azonnal hozzá kell fognunk.

A kirendeltségeknek volna még egyúttal az a feladatuk is, hogy az utódállamok földreformja során legelőként kiosztott erdőtalajokat felülbírálják. A közeli erdők letarolásában lévő nagyobb kereseti lehetőség és a népnek minden áron való kedvezés teljesen hibás megoldáshoz vezetett mind Kárpátalján, mind Erdélyben.

A legelőket a községek közelében osztották ki tekintet nélkül arra, hogy a talaj kitettségénél, lejtviszonyainál és minőségénél fogva a legeltetés céljaira alkalmas volt-e, vagy sem? Ezeknek a legelőknek legtöbbje már beerdősítésre szoruló kopár.

Ami nem való legelőnek, azt vissza kell adni erdőnek és cserébe adjuk ki a messzebb fekvő réteket, havasi legelőket, lapos fennsíkokat.

Tagadhatatlan, hogy ez újabb áldozatot jelent s befektetést kíván. De ha nem cseréljük ki ezeket a területeket, intézményesen tartjuk fenn a kopárokat. *Ezt a felülvizsgálatot el kell végezni még akkor is, ha az politikailag kellemetlen!*

*

Az országgyarapodás következtében esedékessé vált teendőket vázoltam eddig. Most vizsgáljuk, hogy a helyes gazdálkodás s a többtermelés érdekében mit is kellene tennünk.

Mihályi előadásában többször rámutatott, hogy a jelenleg rendelkezésre álló statisztikai adatok elégtelenek, hiányosak és az összehasonlítás számára biztos alapot nem nyújtanak. Pedig a magyar erdőgazdaságot és annak szakembereit sok olyan kérdés érdekli még, amire a statisztikai hivatal adatgyűjtései feleletet nem adnak s így a legtöbbször sötétben tapogatódzunk a faellátás szempontjából fontos tárgyalásainknál.

A területadatokon és a behozott fa mennyiségén felül tudnunk kellene, hogy választékok szerint évente mit termelünk? mennyi esik abból a rendes hozamra? mennyi rendkívüli használatokra? a kitermelt anyagból mi értékesül az erdőn? mi kerül belőle távolabbi piacokra?

Továbbá: az ország erdőállománya korosztályok szerint hogyan oszlik meg? az erdők törzskönyvében nyilvántartott erdőterületekből mennyi áll más művelés alatt? vágásaink hogyan újultak fel? a kopár területek fogynak-e, vagy szaporodnak?

Végül mi az ország tényleges fafogyasztása? mennyi az év végi fakeszletünk? az erdőbirtokok hány %-nak van üzemterve? okleveles erdőtisztje? stb., stb.

Evvel a felsorolással csak rá akartam világítani, hogy az erdőre vonatkozó adatgyűjtés feltétlenül *erdőgazdasági szaktudást igényel és azt erdőmérnökökre kell bízni*. Az erdészeti statisztikai hivatalnak tehát épp úgy a földművelésügyi minisztériumban van a helye, mint a mezőgazdasági statisztikai adatgyűjtésnek.

Az erdőgazdasági statisztikai osztályt véleményem szerint,

a főosztályunk keretében kell megszervezni, a feladat fontosságának és mérvének megfelelő személyzettel. Ez aztán a magyar erdőgazdaság igényeinek megfelelően fogja az adatokat összegyűjteni s feldolgozni és meg fog szűnni az a terméketlen bizonytalanság, amelyben ma élünk a saját ügyeinket illetően.

*

Ezek után nézzük, hogy eddigi erdőgazdálkodásunk mennyiben tudta fenntartani erdeinket és ha nem, mi volt annak az oka, és miként lehetne azt a jövőben mégis elérni?

Amint említettem, a viszonyok kényszerű hatása alatt csonkaországunk is többet használt a kelletténél és bizony kénytelenek voltunk a fatökéhez hozzányulni. Ezt a sajnos ki nem kerülhető igénybevételt azonban erősen fokozták a törvénytelen használatok. Az ellenőrzést a kormányzat a csökkentett erdőtisztí létszám és a korlátozott kiszállások miatt hatásosan gyakorolni nem tudta és így annak mérve még ma is felderítetlen.

Elősegítette a meg nem engedett használatokat bizonyos birtokcsoportoknál a 14.000/1920. F. M. sz. üzemrendezési utasításnak az a — erdőnevelés szempontjából egyébként helyes — rendelkezése, amely általában a természetes felújítást és vele a szálaló üzemgazdasági módra való áttérést írta elő. Az erdőművelés magasabb igényeit elégíti ki ez az üzemmód, de erdőgazdaságilag magas fokon kezelt birtokokat és kulturált birtokosokat feltételez.

Ezt az üzemmódot csak a nagyobb birtokegységeknél lett volna szabad alkalmazni és csak azoknál, amelyeken a tulajdonos elismerten konzervatív szellemben gazdálkodik. Semmi esetre sem lett volna szabad a kisebb kiterjedésű erdőkre kiterjeszteni és főként pedig azokra nem, ahol több, esetleg sok és olyan tulajdonos van, akik mindegyike csak arra törekszik, hogy minél több fához jusson. A szálaló gazdálkodás pedig ehhez szinte ellenőrizhetetlen lehetőséget nyújt.

Evvel az üzemmóddal nemcsak a faállomány pusztul el észrevétlenül, de az erdőtalaj örökös bolygatása miatt az értékesebb ujjulat is s a vágások legtöbbszörében a gyomfa alakított erdőt.

A csonkaországi erdők faállományát ez a túlhasználat nagyon megapasztotta s további komoly veszteség érte avval, hogy a felújulásai jórészt értéktelenek. Amíg ezt a hiányt nem pótoljuk, nem lehet többtermelésről beszélni.

Átmeneti megoldásként szolgálna az urbéres, közbirtokossági és községi erdőknél, továbbá a nem konzervatív gazdálkodó erdőbirtokosok erdeiben: az üzemmód megváltoztatása. A tarvágások, mert könnyen ellenőrizhetők, meg fogják szüntetni a további erdőpusztítást, mesterséges felújítás pedig az értékesebb fanemű erdő nevelését biztosítja.

Az a cél azonban, amit *Mihályi* megjelölt — a többtermelés — gyökeresebb megoldást kíván.

Necsak irányítás s erőtlen ellenőrzés legyen az állami kezelés, hanem — elnevezésének megfelelően — legyen valóban kezelés.

Ez alatt azt értem, hogy a termelést, a felújítást, a pótlást, az erdővédelmi szolgálatot az előbb felsorolt birtokcsoportoknál végezze és lássa el az állam s a birtokosok, — hogy úgy mondjam, — a lábukat se tegyék be az erdőbe. A kitermelt fát a kezelési költségek megtérítése ellenében az erdő melletti rakodókon kell nekik rendelkezésükre bocsátani.

Ez az egyetlen módja annak, hogy a 2 millió kat. holdnál is nagyobb közös erdővagyonot a további pusztulástól, illetve értéktelenedéstől megmenthessük.

*

Mihályi rámutatott arra, hogy Németország 29%-os, de nagyobb növedéket hozó, tehát jobb állományú erdeje mellett is évi 30 millió m³ fát vesz külföldről. Svédország pedig 57%-os erdősültsége mellett a legerélyesebb eszközök igénybevételével gyarapítja erdőterületét.

Az előbbi a fafogyasztás megnövekedését, az utóbbi az erdő közgazdasági jelentőségének és a fa világpiaci helyzetének a megerősödését és egyben felismerését jelenti.

Magyarország helyzetét vizsgálva, az erdőterületek szaporítására további nyomós okot is találunk.

Mi kifejezetten mezőgazdasági állam vagyunk és az ország külkereskedelmi mérlege a termés eredménye szerint ingadozik. Ebbe belejátszik a mezőgazdasági termények világpiaci ára is. Amint túlkínálat mutatkozik, abban a pillanatban az árak esni kezdenek és ha a világpiaci ár a mi önköltségünkön alá száll, szinte kivédhetetlenül bekövetkezik az a krízis, amely az ország gazdasági életét teljesen megbénítja. Az elmúlt 20 esztendő tapasztalatai ezt szomorúan igazolják.

A visszakерült területek révén Magyarország erdősültsége 19%-ra emelkedett. Ez megadja a lehetőséget, hogy egyoldalú és biztos alapot egymagában nem nyújtó agrártermelésünket kiegészítsük egy olyan mérvű erdőgazdasági termeléssel, amelynek kiviteli feleslege van.

A fa iránti kereslet — amint azt *Mihályi* dr. előadásából tudjuk — folyton emelkedik. Itt tehát nem kell tartanunk árromboló túlkínálattól. Ellenkezőleg! A már jelentkező fahiány és a vegyi feldolgozásban rejlő üzleti lehetőség az árak emelkedését biztosítja.

Kövessük tehát mi is Svédország példáját, éljünk ugyanazokkal az erélyes eszközökkel. Vásárolja fel az állam vagy sajátítsa ki

a kopárokat s mindazokat a területeket, amelyek mezőgazdasági művelésre nem alkalmasak.

Mind az egyikből, mind a másikkól jelentős területeink vannak: elegendő ahhoz, hogy 30%-ot elérjünk, ami 1.4 millió kat. hold erdővé való átalakítását jelenti.

Az Alföld fásításának is új alapot adna egy ilyen, a törvényben is megnyilatkozó kormányelhatározás, mert ott különösen sok olyan terület van, ami erdő alá kínálkozik.

*

Az olasz és spanyol mintára indítsunk egyidejűleg mi is egy nagy fásítási mozgalmat, amelybe bele kell vonni az állami kezelés alatt álló összes erdőket és mindazokat az erdőbirtokosokat, akiknek rontott, roszul felújult fiatalosaik vannak.

Ingyen csemetéket juttassunk nekik és előlegezzük az ültetési költséget is, amit 5—10 év kiméleti idő alatt közadók módjára hajtson be az állam.

A többtermelést csak így lehetne biztosítani. Ez munkát, pénzt jelent, de ha a tervbevett erdőgyarapítást keresztül tudjuk vinni, megalapozzuk azt a termelési ágazatot, amely külkereskedelmi mérlegünk aktívává tételét és az ország kiegyensúlyozott gazdasági életét biztosítja.

*

Ennek az erdősítésnek azonban már a tényleges szükséglet-hez, illetve az elérendő gazdasági célhoz kell igazodnia.

Tudnunk kell, hogy mit telepítsünk, helyesen: hogy az ország önellátása és a kivitelre szánt feleslege szempontjából tulajdonképpen milyen fanemű erdőkre van szükségünk. Tehát a célt előre megszabó erdőgazdasági politikai elveknek a kialakítására, lerögzítésére van szükség, amely egy évszázadra előre formálja ki jövő erdőgazdaságunk képét és szabja meg egyben az elvégzendő feladatokat.

Szemléltetésül felsorolok egy-két kérdést, amelyek súlya, jelentősége bizony megkívánja, hogy minden részletükkel eleve tisztába jöjjünk.

Hány papírt előállító cellulóz- és egyéb, a fát vegyi úton feldolgozó gyárat létesítsünk? A rendelkezésre álló faanyag figyelembevételével milyen teljesítőképességekre méretezzük, s hová telepítsük ezeket, hogy a nyersanyag a leggyorsabban és a legolcsóbban jusson a feldolgozás helyére? A papírfahiány megszüntetésére hány kat. holdat fenyősítsunk? stb.

További feladat a jobb kihasználás érdekében a szokványok egységesítése, amelynél különböző üzemek közel azonos, de mégis egymástól eltérő méretigényét kellene közös nevezőre hozni és

megszüntetni a megokolatlan túlméretezést, figyelembe véve a vágásra kerülő faállományunk átlagos vastagsági méreteit is.

Meg kell szervezni és népszerűsíteni az erdő ápolását szolgáló gyéritési munkálatokat, hogy azok ne vezessenek újabb erdőpusztításhoz, hanem a nyomukban tényleg gyarapodjon a hozam.

Ezek mind a többtermelést és a jobb kihozatalt biztosítanak.

A gazdaságpolitikai elvek megállapítása tulajdonképpen az irányított gazdálkodást jelenti. Erre azonban az erdőgazdaságnak egyenesen szüksége van, mert az évtizedekre szóló gazdálkodás az öletszerűséget nem bírja.

Először gazdaságpolitikai céljainkkal kell tisztába jönnünk, hogy aztán a gazdálkodás menetét az egész országra kiterjedőleg irányíthassuk.

Komoly és nagy feladat várja a tervezőjét és a megvalósítóját!

Tulajdonképpen az Országos Erdőgazdasági Tanács munkakörébe tartozna.

*

Befejezőül lássuk, hogy az itt vázolt munkák, tervek, beruházások megvalósításához megvannak-e az előfeltételek?

Sok 100 millióra van szükség. Valószínűnek tartom, hogy a földművelésügyi miniszter úr egymilliárdos beruházásában a magyar erdőgazdaság már jelentős összeggel szerepel. A megoldásra váró s itt felsorolt feladatok, azt hiszem, egymagukban felemésztik az egész összeget. Áldozathozatal nélkül azonban eredményt elérni nem lehet. A kérdést a befektetések célszerűsége, megokoltsága és jövedelmezősége dönti el.

Hogy a kárpátaljai és erdélyi erdők feltárása célszerű, szükséges vita tárgyává sem tehető. Enélkül továbbra is behozatalra szorulunk.

A jövedelmezőséget illetően utalok *Mihályi* megállapítására, hogy t. i. a fa a jövő legértékesebb nyersanyaga. „Zöld arany“-nak, új nemes valutának kell azt tekintenünk!

Állami, kormányzati feladat, hogy a szükséges pénzt előteremtessék; a vállalkozási részben a banki tőke bizonyára elhelyezkedést fog keresni.

*

A másik előfeltétel, hogy a munka elvégzésére elegendő emberünk legyen. A terjeszkedő államok tragikuma, sajnos, bennünket is utólért.

Amikor a gyors, teremtő és építő munkára leginkább szükség lenne, hogy annak révén a hozzánk visszatérőket magunkhoz köthessük, hiányoznak az azt megvalósítani tudó szakemberek.

Nem voltunk annyira előrelátók, mint a németek, szegény-

ségünk miatt pedig a biztosra várt jobb jövő érdekében anyagi áldozatot nem tudtunk hozni. Szakembereink elhelyezkedését nem biztosítottuk s így pótlásukat szüntettük meg.

A hatmillió kat. hold erdőből állami tulajdon 1 millió, állami kezelésben van 2.1 millió, magántulajdon 2.9 millió.

A 3.1 milliónyi állami tulajdonú és kezelésű birtokot 502, a 2.9 milliónyi magánerdőt 250 erdőmérnök kezeli.

Ha ebből 30%-ot az igazgatás, erdőrendezés, építéstervezés s a meglévő erdei vasutak üzemére leütünk, a szorosan vett erdőgazdasági üzemkezelésre az államnál 352, a magánbirtokokon 175 fő marad, ami annyit jelent, hogy az államnál egy erdőmérnökre 9000, a magánerdőknél pedig 16.000 k. h. erdő jut.

A statisztikai adatok csak átlagot fejeznek ki; annyit jelent, hogy egy helyen 3000 k. holdat, másutt pedig 40.000-t kezel egy erdőtiszt. Pedig egy ember csak 5—6000 k. hold kezelését tudja eredményesen ellátni. Tehát már az üzemeknél is — ahol a legfontosabb munka, a gazdálkodás folyik — kevés az erdőmérnök.

Az Erdészeti Lapok áprilisi számában *Mikevári* megállapítja, hogy a visszatért erdők üzemterveinek az elkészítéséhez 10 évi munkaidő mellett 320 erdőmérnökre van szükség. Sokat mondok, ha evvel ma 60-an foglalkoznak.

Ehhez jönne a részemről javasolt kirendeltségek. Ha átmenetileg is, az állományvizsgálatok legalább 30 erdőmérnököt igényelnek. A feltérési munkához legalább 60—80 szakember kell, ezek azonban bizonyos fokig más végzettségű mérnökökkel is pótolhatók.

Mindezeket összevetve 5—600 fő a pillanatnyi hiány az erdőmérnöki karban.

*

Lássuk csak, hogy a Műgyetem erdőmérnöki osztálya évenként hány erdőmérnököt nevel?

Az 1938. évben 10, 1939-ben 11, 1940-ben 12, 1941-ben pedig 25 szigorló kapott oklevelet.

Ha 4%-ban vesszük a természetes kiesést, úgy a jelenlegi 750 főnyi létszám mellett évente 30 embert kell pótolni. A gyarapodás tehát még a természetes kiesést sem fedezi.

Nyilvánvaló ezek után, hogy a területi terjeszkedés komoly és következményeiben súlyos hiányt teremtett, amit máról-holnapra megszüntetni nem lehet.

Természetesen vannak módok, lehetőségek, amelyekkel a pótlást gyorsítani lehet. A földművelésügyi kormányzat az ösztöndíjak létesítésével igen jelentős támogatást nyújtott ebben az irányban.

De a kérdést alapjában véve nem oldotta meg.

Keresnünk kell tehát az okot, hogy a fiataljaink miért nem mennek az erdőmérnöki pályára?

A hallgatók 80%-a átlag 12 félév alatt tud csak végezni, holott a tanulmányi idő 9 félév. Miután a katonai szolgálatot két évre emelték fel, 8 esztendőbe telik, amíg az erdőmérnöki pályát választó fiatalember ezek szerint szolgálatot vállalhat. A hiba itt van s itt, ezen a ponton kell ezt megfogni.

Ezt a kérdést azonban csak az egyetemi szakoktatásunk reformja oldhatja meg.

Előttünk a németek példája. Ők a világ legjobb erdészei, tehát mi is nyugodt lélekkel követhetjük őket. 7 félévre csökkentették a tanulmányi időt (de náluk ez alatt az idő alatt 90% végezni is tud) és tanrendjüket a gyakorlati irányba alakították át.

Az Országos Erdészeti Egyesület a német reformot követőleg foglalkozott a kérdéssel és egy emlékirattal fordult az akkori földművelésügyi miniszterhez, a német megoldáshoz hasonlóan sürgette a szakoktatásunk reformját. Kár, hogy az akkor nem volósult meg, mert ma már bőségesen adná az egyetem — és állítom, nem kevesebb tudással — a pótlást biztosító erdőmérnököket.

Nem mélyedhetek ebbe a tárgyra túlságosan bele, csak röviden foglalom össze azokat a tényeket, amiket ebben a kérdésben a gyakorlat emberei régen észlelnek és több ízben már kifejezésre is juttattak.

a) Az erdőmérnökök egyetemi oktatásában túl sok az elmélet.

b) Az egyetemnek a gyakorlati élettel alig van kapcsolata.

c) Az előkészítő és műszaki tárgyak túlsúlyban vannak a szaktárgyakkal szemben.

d) Minden tárgy túlméretezett, ezért nem tudnak a hallgatók időre végezni.

e) Viszont a szükséges segédtudományok (gyors- és gépírás, könyvelés, nyelvoktatás) nem részesülnek kellő figyelemben.

Az erdőmérnöki főiskola azzal, hogy egyetemi rangot nyert, a vallás- és közoktatásügyi miniszter fennhatósága alá került s a földművelésügyi minisztérium az oktatás menetére befolyást alig gyakorolhat, a valóságban majdnem semmit.

Nem vitatható, hogy egy gazdasági üzemág igényeit a szakoktatás irányát a szakminiszternek kell megszabni, a közoktatásügyi miniszter legfeljebb a pedagógiai kérdésekben hivatott dönteni.

A német erdőgazdasági reform ezt is gyönyörűen oldotta meg. Erdemben az erdészeti miniszter intézkedik, a közoktatási miniszter csak formailag jegyez.

Egyetemi oktatásunk reformja nélkül, amelynek a tanulmányi időt kell megrovidíteni s a tantárgyak túlméretezését megszünt-

tetni, az erdőmérnök-pótlást nem tudjuk megoldani és az elvégzendő feladatokat sem.

Legyen szabad a földművelésügyi miniszter úr Önagyméltóságának a jóindulatú figyelmébe ajánlani ezt a kérdést az erdészeti alsóbb szakoktatás ügyével együtt (mert ott épp olyan kétségbeejtő a hiány), annak a hangsúlyozásával, hogy az előmeneteli lehetőségek javítása s a különleges nehéz szolgálat megfelelő javadalmazása is sokat segítene.

*

Amint látjuk, a feladatok tömege vár itt megoldásra. Még akkor is, ha csak a hibákat akarjuk jóvátenni és a hiányokat pótolni.

Ha hozzávesszük a mindenképpen szükséges és esedékes feltáró beruházásokat, az új erdők telepítését, az országos fásítás elindítását és számot vetünk avval, hogy ehhez még meg kell nyernünk a kormányzatot, a törvényhozást, elő kell teremteni a szükséges pénzt és nem utolsó sorban bele kell a köztudatba vinni mindennek a szükségét is, valóban gondolkozóba kell esnünk, hogy az erdőgazdasági ügyeket intéző főosztály, amely munka- és hatáskörében ma megcsonkítottan dolgozik, magára hagyatva mindezt meg fogja-e oldani?

Az ország területének közel $\frac{1}{4}$ -e ma erdő és mint ilyen, a mezőgazdaság után a legnagyobb vagyontárgya a nemzeti közösségnek.

Ez a körülmény, valamint a megoldandó feladatok jelentősége teszi megokolttá, hogy a magyar erdőgazdaság ügyeit egy önálló erdészeti minisztérium intézze.

A földművelésügyi minisztérium munkaköre ma annyira nagy és sokrétű, hogy annak a felelős vezetője át sem tudja tekinteni a ráváró feladatok tömegét. Egyébként pedig a folyton szőnyegen lévő földbirtokpolitikai kérdések miatt a földművelésügyi miniszter a legexponáltabb politikai személyiséggé vált. — Mindez a konzervatív gazdálkodást kívánó erdészet számára veszedelmet jelent. Mire a miniszter betekintést nyer az erdészeti ügyekbe, a ki nem számítható politikai fordulatok következtében megbízatásáról le kell mondania. Ez a váltógazdaság pedig az erdőgazdaság számára nem kívánatos. Ellenkezőleg: nagyon is káros!

A felállítandó erdészeti minisztérium legyen kifejezetten szakminisztérium, annak az élére kerüljön szakember és vezesse a politikai befolyásoktól mentesen az erdészetet, amely tárgy-, helyismeret és bedolgozottság nélkül jól nem is irányítható.

Németország már évekkel ezelőtt önálló erdészeti minisztériumot létesített és élére nem kisebb embert állított, mint magát Göring tábornagyot.

Nem tartanám szégyennek, hanem a magyar erdőgazdaság külön szerencséjének, ha ebben utánoznók a németeket.

*

Nem tudom, sikerült-e előadásom során eléggé kifejezésre juttatnom, hogy a javasolt munkálatok, beruházások, mennyire szükségesek és hogy azok milyen mérvben hivatottak jövőnk sorunkat és boldogulásunkat kialakítani.

Egy nagy lendületű és áldozatos — a magyar erdőgazdaság rönkszanszát előkészítő munka vállalásáról van itt szó és az nem jelent mást, mint hogy a magyar erdészek az 1914. évi világháborúban megszakított építő munkájukat akarják folytatni. Előttem Stájerország vasúttal, úttal feltárt képe lebeg, jólétével és kultúráltságával. Mindez az annyira elmaradott Kárpátalján és Erdélyben is megvalósítható. Nem utópia!

Bizunk benne, hogy ez az elképzelés a közel jövőben valóra fog válni.

De ennek érdekében szükségesnek tartom, hogy

1. az ország faállománya felülvizsgálat alá kerüljön s a viszszerült országrészeket vasutak, utak tárják fel,

2. a céltudatos erdőgazdálkodást lehetővé tevő erdészeti statisztikai osztály mielőbb felállíttassék,

3. a természetes felújítás s az evvel kapcsolatos szálaló üzemmód szűnjön meg azokon a birtokokon, ahol az nem vált be; az állami kezelés módosíttassék,

4. emeljük fel 30%-ra az ország erdősültségét s ennek érdekében az állam vásárolja meg, vagy sajátítsa ki a kopárokat s a mezőgazdaságilag előnyösen nem művelhető mezőgazdasági területeket s folytassa fokozottabb mérvben az Alföld fásítását,

5. indítsunk az egész országra kiterjedő fásítási mozgalmat az erdőterület szaporítására és a rontott erdők felújítására,

6. készítsünk egy 50 évre szóló gazdálkodási tervet erdőgazdasági politikánk elveinek a rögzítésével s fogadtassuk el azokat a törvényhozással is,

7. az erdőmérnöki s erdőaltiszti szakoktatást vegyük felülvizsgálat alá a német minta szerint,

8. az erdőgazdasági ügyek ellátására külön erdészeti minisztérium létesüljön.

*

Die Lösung unserer forstwirtschaftlichen Aufgaben. Von vitéz L. Onczay.

Verf. prüft die Frage, welche Voraussetzungen zur Erreichung der im Vortrag Dr. Ing. Z. Mihályis festgesetzten Ziele notwendig sind und kommt zu nachstehenden Folgerungen.

1. Die Bestände sind einer genauen Prüfung zu unterziehen und die Erschliessung der abgelegenen Waldgebiete muss baldigst in Angriff genommen werden.

2. Zielsichere Wirtschaftslenkung ist nur nach Schaffung einer selbständigen, alle Einzelfragen umfassenden Forststatistik möglich.

3. Natürliche Verjüngung und Plenterbetrieb fordern Fachkenntnisse und Gewissenhaftigkeit, dürfen also nicht überall angewandt werden.

4. Die Erhöhung der Bewaldung auf 30 v. H. ist mit allen Mitteln anzustreben. Dem Staat obliegt die Aufgabe sämtliche Ödländereien und für landwirtschaftliche Zwecke kaum brauchbare Flächen zwecks Aufforstung zu erwerben; auch die Baumpflanzungen auf der Tiefebene sind in erhöhtem Masse fortzusetzen.

5. Staatlich geleitete und mit allen Mitteln geförderte Fortspiegung soll die Notwendigkeit der Vermehrung der Waldfläche und der Herstellung abgewirtschafteter Bestände verkünden.

6. Die Zielsetzungen der Forstwirtschaft sind in einem Fünfzigjahresplan festzulegen und gesetzlich zu sichern.

7. Die Reform der forstlichen Fachbildung und endlich

8. ein selbständiges Ministerium für das Forstwesen — nach deutschen Muster — sind für den Erfolg wichtige Vorbedingungen.

*

Solution des problèmes de notre sylviculture. Par le vitéz L. Onczay.

L'accroissement de la production dépend avant tout 1° de l'accès des forêts, 2° de l'établissement d'une statistique détaillée des forêts, 3° de la modernisation de la gestion, 4° de l'agrandissement des terrains boisés, 5° d'une propagande efficace pour les travaux de boisement, 6° de l'introduction de l'exploitation sur plan d'aménagement, 7° de la réforme de l'enseignement professionnel, 8° de la création d'un ministère spécial pour les forêts.

*

Solution of the Problems of Our Forestry. By vitéz L. Onczay.

Increased production necessitates the following factors: 1. a suitable opening up of woodlands, 2. the organisation of detailed forestry statistics, 3. modernization of management, 4. an increase of wooded area, 5. effective silvicultural propaganda, 6. introduction of planned economy, 7. reform of forestry education, 8. a separate Ministry of Forestry.

Az árkérdésről.

Irta: Biró Zoltán.

Elég hosszú idő óta nem szóltam hozzá a lap hasábjain a felvetett kérdésekhez, mert hiszen az a meggyőződése, hogy a munkatér s így ezzel együtt a megnyilatkozás joga és kötelessége is a mienknél fiatalabb nemzedékre háramlik át.

Hogy most mégis hozzászólók, csak egyetlen egy ok vezet.

Nem akarnám azt, hogy ez a mai, igazán kényes terület újból kísérletek tárgyává váljék akkor, amikor a Kovács József kartársunk részéről javasolt megoldást, sőt az egyéb megoldások néhányát is az első világháború alatt már megpróbáltuk, éspedig eredménytelenül.

Árszabályozásról lévén szó, abból a tételből kell elindulnunk, hogy hol és mikor van szükség árszabályozásra.

Maga az ár rendes gazdasági viszonyok között a termelés és fogyasztás természetszerűleg kialakuló függvénye, mert hiszen a mindig áralakító tényező gyanánt megjelölt kínálatot a termelés, a keresletet pedig a fogyasztás mérve és szükségessége szabályozza.

A szabadelvű gazdasági felfogás és átlagos gazdasági viszonyok mellett ennek a két alakító tényezőnek bizonyos egyensúlya állott be, amelyik mellett úgy a termelő, mint a fogyasztó megtalálta a maga számadását és a felmerült szükségletek nehézség nélkül kielégíthetők voltak.

Mihelyst a termelés csak valamivel is meghaladta a fogyasztás szükségleteit: a fogyasztó szabta meg az árakat és csak az a termelés tudott eredménnyel dolgozni, amelyik ezeken az árakon belül megtalálta a maga számadását.

Rendszerint igen rövid időn belül bekövetkezett azonban ennek az ellenkezője, mert az elérhető csekély haszon mellett a termelés esett bizonyos mértékig vissza, s a kielégítést kereső fogyasztás már hajlandó volt a magasabb árakat megadni, csak hogy kielégülést találjon.

Átlagos gazdasági viszonyok mellett ez a hullámvás megvolt anélkül, hogy akár a fogyasztót, akár a termelőt a gazdasági lehetetlenülés elé állította volna.

Ezekben az időkben tehát a beavatkozásra — különösen a gazdasági élet szabadelvű értelmezése mellett — nem volt szükség.

Mihelyst azonban valamilyen körülmény a gazdasági életnek hosszú időn át kialakult általános rendjét megzavarta, rögtön olyan jelenségek mutatkoztak, amelyek vagy egyik, vagy másik rétegre, sőt néha mindakettőre végzetes következményekkel jártak.

Kétségtelen, hogy a háború ilyen zavaró körülmény és pusztán az, hogy nemzetünk az utolsó 3 év alatt a fegyveres küzdelemből csak aránylag kis mértékben vette ki a részét, valamint az a körülmény, hogy a csonka ország területének — Istennek hála — egyik része sem vált hadszínterré, nem mentesített bennünket a háborús viszonyoknak a gazdasági életre gyakorolni szokott befolyásától.

Az ilyen súlyos időkben egyetlen egy követelmény van, ami mindent megelőz és ez az ország belső rendjének és nyugalmanak a fenntartása. Ez pedig a legelemibb szükségletek ellátása nélkül lehetetlen.

Még az igen nagy területű birodalmak között is alig van olyan, amelyik a saját szükségleteit teljesen otthonról tudná fedezni, vagyis teljesen önellátó lenne.

Minél kisebb egy ország és minél kisebbek a rendelkezésére álló anyagkészletek és erőforrások, annál súlyosabban érzi a háborús viszonyok okozta zavarokat és pedig azért, mert a fogyasztásnak annál több területe marad kielégítetlenül és még több területen válik az ellátás hiányossá.

Sőt zavarok következnek be ott is, ahol az ellátást tulajdonképpen nem fenyegeti veszély, mert egyrészt a túlzott aggodalom készlethalmozásra, másrészt a túlzott nyereségvágy készletelrejtésre készteti az embereket.

Ilyen esetekben is szükség van tehát szabályozásra, egyrészt azért, hogy a belső rend fenntartása érdekében a zavartalan ellátást biztosítsuk, másrészt azért, hogy a nehéz időkben senki se használhassa fel túlzott, mondhatjuk jogtalan előnyök szerzésére.

A Kovács kartársunk részéről legutóbb felvetett kérdésben, a tűzifa árkérdésében, csak ez a két szempont kell, hogy vezessen bennünket és meg kell keresnünk az utat arra, hogy mindkét követelménynek hiánytalanul megfelelhessünk.

Azt már tapasztalatból tudjuk, hogy nyugodt helyzet akár-melyik fogyasztási területen csak akkor áll be, ha mindenki biztosan tudja, hogy a feltétlenül szükséges mennyiséget bármikor akadálytalanul tudja megszerezni.

Ennek az első feltétele az, hogy elegendő termelt készlet álljon állandóan rendelkezésre és a termelés folytonosságát is biztosíthassuk.

A második feltétel, hogy ezeket a termelt készleteket kellő időben és kellő mennyiségben el tudjuk a fogyasztóhoz juttatni. A harmadik feltétel pedig, hogy a fogyasztó ne legyen kénytelen a szükségleti cikkért anyagi erejével arányban nem álló árat fizetni.

Ahogy látjuk tehát, az árkérdés végeredményében csak a fogyasztónál szorul olyan értelmű szabályozásra, hogy az ár felső határát kell megszabni.

A termelés mennyiségének és zavartalan menetének a biztosításánál talán éppen a megfordítottjára van szükség. Mert megfeszített erővel dolgozni, kockázatot vállalni, az üzemet fejleszteni a termelő csak akkor hajlandó, ha ennek a munkájának eredményét is látja, vagyis a munka magára a termelőre nézve is előnyvel jár.

A termelés biztonsága érdekében tehát ebben az irányban az ármaximálás helyett inkább bizonyos legalacsonyabb árak biztosítására van szükség, amelyik mellett a termelő a maga tisztességes számadását megtalálhassa, mert enélkül feltétlenül számolnunk kell a termelés visszaesésével.

Ennek az árak megállapításánál pedig nem lehet termelési *átlagadatokból* kiindulni.

Az átlagok ugyanis mindig számos alacsonyabb és ugyanannyi magasabb adatból képződnek.

Ha tehát az ármegállapításnál az átlagos költségadatokból indulunk ki, a termelések egyrésze alól már az ármegállapítással kicsúszik a gazdaságosság alapja.

Ezenfelül nagyszámú termelés lesz abban a helyzetben, hogy a költségeknek aránylag csekély emelkedése is felborítja a jövedelmezőségét.

Ezzel pedig a hosszú termelési és szállítási idő alatt feltétlenül számolni kell.

A fogyasztó érdeke viszont a legmagasabb ár megállapítását kívánja, de nem a termelőnél, hanem a fogyasztás helyén.

A kettő közé esik tulajdonképpen a közvetítő munka, amelyiknek a két legfontosabb tétele a szállítás kérdése és a közvetítést lebonyolító megélhetése, illetőleg elérhető haszna.

Úgy kell tehát ezt a legmagasabb árat minden nagyobb fogyasztóhelyen megállapítani, hogy az adott szállítási díjak mellett minél több termelés érhesse el ezen az áron belül legalább a megállapított legkisebb fogyasztói árat.

Ha a két tényezőt: a legkisebb termelői árat és a legmagasabb fogyasztói árat jól állapítják meg, a közvetítők között érvényesül az egyéni szabad verseny. De ugyanez érvényesül a termelők között is, mert mindegyik oda iparkodik, ahol — a megállapított legmagasabb fogyasztói ár keretén belül — a legkisebb termelői árnál magasabb árat tud a kereskedelemtől elérni.

Ilyen megoldás mellett az ellátás a megállapított legmagasabb áron nagyobb nehézség nélkül lesz lebonyolítható, addig, amíg a szállítás nehézségeibe nem ütközik.

A szállítás gondot és nehézséget csak ott és akkor okoz, ahol a termelés és a fogyasztás helye egymástól nagyon távol fekszik. Faellátásunknál pedig igen gyakori ez a helyzet.

Végeredményében tehát az árszabályozásnak nálunk olyan-
nak kell lennie, amelyik minél több helyütt teszi lehetővé az eredménnyel való termelést, amelyik mellett a szállítás túlzott kockázat vagy veszteség nélkül a megfelelő időben lebonyolítható s amelyik mellett a közvetítő kereskedelem a maga tisztességes megélhetése mellett még megfizethető áron tudja a fogyasztót kiszolgálni.

Mivel a fatermelésnél érdekelteknek a száma hasonlíthatatlanul kisebb, mint azoké, akik a fát felhasználják, illetőleg fogyasztják, a fatermékek árának a szabályozásánál úgyszólván kivétel nélkül ennek a sokkal nagyobb fogyasztórétnek az erős befolyása jutott érvényre.

Hiszen ha megnézzük, hogy akár a gazdasági, akár az ipari termékek milyen áron értékesültek az 1930-as évek elején és mi

az áruk ma, s az árkülönbözeteket összehasonlítjuk az erdőgazdaság legnagyobb tömegtermékének, a tűzifának az árával, akkor azt látjuk, hogy amíg az egyéb árucikkeknel (nem véve ki ezekből a legfontosabb közéletmezési cikkeket sem), az árhullámváz 50, 100%-os, sőt egyes cikkekben még ennél is nagyobb eltéréseket mutat, addig a legkeresettebb tűzifaválaszték, a bükkhasábfá áránban az árhullámváz, illetőleg az áremelkedés a budapesti piacon vasúti kocsiba rakva még ma sem éri el a 10%-ot az 1928-tól 1938-ig majdnem egyenletesen kialakult főfogyasztási idényárral, a 10.000 kg-kinti 360.— P-vel szemben.

A termelő felé való árszabályozás tehát a tűzifánál igen erős mértékben sikerült, mert a termelői ár a rendelkezések értelmében a budapesti árból alakul.

Lényegében tán azt kell vitatnunk, vajjon helyes-e a tűzifa árának budapesti fuvarparitásban való szabályozása, vagy sem.

A tűzifával való ellátás kérdése az ország erdős vidékein még a nagyobb lakott helyeken, a városokban sem okozott túlzott gondot, mert hiszen a legtöbb helyen egyszerű tengelyfuvarral be tudják szállítani a szükséges mennyiségű tűzifát. Gond és nehézség mindig csak azokon a helyeken merült fel az ellátáshoz szükséges famennyiség tekintetében, ahová távoli vidékekről kellett a szükséges tűzifamennyiséget szállítani.

Az ellátás szempontjából tehát elsősorban a vasúton és hajón szállított tűzifa mennyisége játszott fontos szerepet, mert hiszen ilyen szállításra mindig csak az a mennyiség került, ami az egyes erdőkire ráutalt közvetlen környék ellátásán felül feleslegként megmaradt.

A vasúton és hajón szállított tűzifa-mennyiségnek az ország megnagyobbodása előtt valamivel több, mint felét maga a székesfőváros fogyasztotta s ez a fogyasztás — meggyőződéseim szerint — ma sem sokkal marad a vasúton és hajón szállított famennyiség 40%-án alul.

Sőt, ha a fővároshoz hozzászámítjuk a közvetlen környékbeli, nagylélekszámú megyei városokat és községeket, ezeknek az összes fogyasztása valószínűleg meg fogja haladni valamivel a vasúton és hajón szállított famennyiség 40%-át.

Kétségtelenül komoly alapja van tehát annak, ha a fogyasztó felé való árszabályozás elsősorban az itt érvényesülő árakból indult ki, annál is inkább, mert hiszen ezeknek a részeknek a lakossága az, amelyik nemcsak teljes egészében távolabbról való ellátásra szorul, de a hiányzó tűzifát még póanyagokkal (tengericsutka, szalma, stb.) sem tudja helyettesíteni.

A fogyasztó felé való árszabályozásnak pedig két igen fontos kelléke van: az, hogy egységes és lehetőleg egyszerű legyen.

Ha a beszerzett tűzifa ára a fogyasztás helyén erős különb-

ségeket mutat az egységes árszabályozás, az elosztás, tehát a kereskedelem részére jelenthet olyan különbségeket, amelyek igen könnyen egyiknek vagy másiknak a tönkremenetelére vezethetnek.

Ezért nyult a legutolsó időkben is ehhez a módszerhez a kormányzat, hogy a legnagyobb fogyasztó-piacon, Budapesten egységesen állapította meg a beszállított tűzfia árát s ezért nem ellemezte ezt a módszert élesen az erdőgazdaság sem.

Természetesen fennmarad emellett az a gazdasági életben mindig érvényesült és valószínűleg mindig is érvényesülő elv, hogy az árukészlet értéke annál kisebb, minél távolabb fekszik a fogyasztás a felhasználás helyétől, mert annál több improduktív költséget emészt fel a fogyasztóig való elszállítás.

Ez az érték-meghatározás tehát a fogyasztói árból indul ki és ha a dolgot mélyebben átgondoljuk, csak ez a megoldás lehet logikus.

Hiszen csak az a dolog értékes az ember szemében, amit fel tud használni és értéket tényleg csak akkor jelent, ha a felhasználás helyén valóban rendelkezésre is áll.

Végeredményében tehát meg kell maradnunk annál az elgondolásnál, hogy a használati tárgy azonos minőség mellett a fogyasztás helyén képvisel azonos értéket.

Az a kérdés már most, hogy össze tudjuk-e ezt a termelés érdekeivel egyeztetni.

Kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy emellett az elv mellett annál több marad a termelőnek, minél inkább tudjuk csökkenteni a szállítás és közvetítés költségét.

Teljesen helytálló tehát az a küzdelem, amit különösen a hosszabb szállítási távolságok fuvardíjtételének a csökkentéséért állandóan folytatunk s ehhez kell még csatlakoznia a másiknak, amelyikkel apasztani kívánjuk a termelő és fogyasztó közé ékelődő kezek számát. Mert a megélhetéshez és megerősödéshez szükséges hasznót úgy a termelő, mint a fogyasztó érdekében is biztosítani kell az elosztásnál nélkülözhetetlen kereskedelem részére is. Minél több kéz osztozik a termelői és fogyasztási ár között elérhető hasznon, annál kevésbbé számíthatunk gazdaságilag erős fakeskedő osztály kialakulására. Pedig ez elsőrendű termelői érdek is.

Mivel azonban az egész ármegállapítás ma budapesti szinten alapszik, a távoli helyeken a vasúti fuvar budapesti vonatkozásban esik az olyan termelő hátrányára is, aki soha nem szállított és ma sem akar szállítani Budapestre.

Kétségtelenül helyes ezért Kovács kollégánknak az a megállapítása, hogy a budapesti paritásban rögzített ártétel — *ha minden eladásra ezt érvényesítjük a termelővel szemben is* — egyes termelésekre éppen a nagy távolság miatt olyan alacsony

árat jelent, amelyik mellett a termelést már alig lehet, vagy alig érdemes fenntartani.

Ha tehát ezen a helyzeten javítani akarunk, meg kell keresnünk az okait annak is, miért állott ez a helyzet elő?

Nyugodt lélekkel megállapíthatjuk azt, hogy nem vasúti szállítási költség idézte elő ezt a helyzetet, hiszen az az utolsó néhány esztendőben már meglehetősen állandósult.

Ezelőtt 2—3 esztendővel ezzel a rendszerrel boldogultunk a távoleső helyeken is, azt kell tehát keresnünk, miért nem lehet boldogulni ma?

A munka- és fuvarbérek az elmúlt időkben, a teljesítményhez arányítva, ezeken a részeken sokkal olcsóbbak voltak, mint az erősebben lakott, jóval kultiváltabb és túlnyomórészen mezőgazdaságilag művelt területeken, ahol még a nagyobb mértékű ipar munkáskereslete is fokozta a munkabéreket.

A hegyvidék kisigényű lakossága a maga szükségleteit minden nehézség nélkül el tudta látni abból a keresetből, amit neki a majdnem egész éven át folyó erdei termelés, közelítés, kifuvározás, félgyártmányok termelése stb. biztosítottak.

Mai munkabérgénye nemcsak elérte, de bizonyos mértékig meghaladja a sűrűbben lakott vidékek munkásainak a munkabérgényét is, és pedig sajnos úgy, hogy ez a fokozott munkabér a munkateljesítés igen erős csökkenését vonta maga után.

A mai, sok tekintetben túlzott munka- és fuvarbérek mellett a munkás és fuvaros 3 napi munkával bőségesen megkeresi az egyheti szükségletének megfelelő pénzt és mivel a szükségleten felül vásárolni nem is igen tud, igen sokszor 2—3 napot munka nélkül tölt ahelyett, hogy dolgoznék.

A munkabéreknél a távoli, erdős vidékeken való túlzott emelkedése tehát nemcsak megdrágította a termelést, de csökkentette a teljesítményt is. Pedig mindakettő olyan hátrány, amit mindenáron el kell kerülni.

Természetes dolog, hogy az ármegállapítással magával ezt a kérdést megoldani nem lehet, erre azonban fejtegetéseim végén külön térek vissza.

Az ármegállapítást illetően tanulságképpen hivatkoztunk az elmúlt világháborúra.

Az akkori Faértékesítő Hivatal életbeléptetése idején, 1917-ben, az első ármegállapítás körzetenként történt, és pedig feladóállomási árral.

Igen rövid, mindössze tán néhány hónapos élettartam után azonban a körzeti árakat el kellett ejtenünk, mert megokolatlan és igazságtalan különbségekre vezettek.

Áll ez különösen a körzetek határaitra, ahol sokszor már hosszú idő óta kialakult gazdasági rendet borítanak fel.

Hogy bizonyítsak, a Kovács kolléga részéről javasolt kerületenként történő ármegállapítást veszem alapul.

A főváros a gödöllői erdőigazgatóság kerületében fekszik s ez a kerület, ha jól tudom, valahol Hatvan tájékán különül el a miskolci kerülettől.

A Miskolctól Budapest felé eső részek fatermésének a feleslege emberemlékezet óta Budapestre futott be. Erre nézve tehát mindig a budapesti ármegállapítás volt az irányadó a feladóállomási ár képzésénél.

Ha ellenben ezeknek a fakészleteknek a feladóállomási árát a miskolci piaci árból kell a fuvarkötség levonásával levezetni, akkor az eredmény az lesz, hogy a budapesti vevő a Miskolctól Budapest felé számítva 110 km-re, tehát Budapesttől 70 km-re feladásra kerülő fáért alacsonyabb feladóállomási árat fog fizetni, mint a Miskolctól 20 km-re a határ felé eső (tehát Budapesttől 200 km-re fekvő) fáért. A kétféle vétel budapesti ára között mutakozó különbséget pedig a 70 és 200 km-es fuvardíj között mutakozó különbözet további 30—35 pengővel fokozza.

De ugyanez lesz a helyzet az egyes kerületeken belül is, mert pl. a dunántúli fa árának veszprémi paritásban való megállapítása esetén a győri, pécsi, vagy szombathelyi kereskedő ugyanabba a helyzetbe kerül, mint az előbbi esetben a budapesti.

A háború idején egységesen megállapított feladóállomási árak az volt a következménye, hogy a fogyasztói árak megállapítását mindenütt a helyi hatóságokra kellett bízni, akik a bemutatott vételek átlaga alapján számított árból vezették azután le a legmagasabb helyi eladási árakat.

Bizonyos mértékig vissza kell térnünk ehhez a rendszerhez, ha lehetővé akarjuk tenni a Budapesttől távolfekvő termelések további fenntartását.

Felvetődik itt az a kérdés, szükség van-e a feladóállomási árakra, tehát végeredményében a termelői ár megköésére, vagy sem?

Véleményem szerint a termelői ár megállapítására, vagy megköésére nincs feltétlenül szükség akkor, ha a fontosabb piacok fogyasztói árát megfelelően állapítják meg. Mert pl. nem tudom megérteni azt, de megokolni sem, hogy valamelyik, a fátlan Alföld szélén fekvő nagyobb fogyasztási gócpontban miért kell a tüziának esetleg 40—50 pengővel olcsóbbnak lennie 10.000 kg-kint, mint Budapesten.

Állapítsák meg a fogyasztói árakat minden nagyobb gócpontra úgy, hogy azzal a rendszerint arra a piacra szállító erdőgazdaságok termelési lehetősége biztosíttassék.

Állapítsák meg a kérdéses fogyasztási helyeken felhasználható tűzifa mennyiségét s az erre szükséges vásárlási igazolványo-

kat adják ki lehetőleg korán, de legkésőbb január folyamán a jogsíttott kereskedőknek, hogy a fakészleteket felvásárolhassák és megfélelően le is előlegezhessék.

Emellett az eljárás mellett — ha a vidéki piacok árát jól állapították meg —, elsősorban ezek a vidéki gócpontok fogják felszívni a közvetlen környék tűzifáját és ezért valamivel magasabb árat is tudnak majd fizetni, mint a távoli községek vásárlói.

Maguk a termelők is iparkodni fognak elsősorban ezeken a piacokon elhelyezkedni azért, hogy ezt a kisebb vagy nagyobb árelőnyt élvezhessék, illetőleg kihasználhassák.

A távolabbi részek ellátására marad az, aminek maradnia kell: a felesleg.

Amennyiben a távolabb fekvő piacok szükséglete ilyenformán ellátatlan marad, meg kell barátkozni a rekvirálás, az igénybevétel gondolatával is.

Meggyőződésem azonban az, hogy ha jól állapítják meg a legmagasabb fogyasztói árakat, minden termelő iparkodni fog fakészletét minél előbb elhelyezni, már csak azért is, hogy a helyi piacon esetleg elérhető jobb árhoz hozzájusson és ne fenyegetse őt az igénybevétel.

A helyi piacok túlzott ellátását pedig el lehet kerülni akkor, ha a vásárlási engedélyeket csak olyan mértékben adják ki, amilyen mértékben arra tényleg szükség van.

Kétségtelen, hogy az ilyen helyi ármegállapítást nagyon nehéz egy központi hivatal kezébe összpontosítani, ezt tehát ki kellene adni most is a törvényhatóságok, vagy a kisebb közületek vezetőinek és legfeljebb a felülvizsgálat jogát kellene a központ részére fenntartani.

Ez a megoldás nem megy túl a beavatkozásnak azon a mértékén, amelyikre feltétlenül szükség van.

Bizonyos mértékű szabad mozgást biztosítana a kereskedelemnek és a termelésnek is, hogy ott keresse a maga szükségletének a beszerzését, illetőleg a maga piacát, ahol az ránézve előnyösebb.

Viszont az igénybevett fára fenn kellene tartani a rendeltetés helyéről, illetőleg az ottani legmagasabb árból való árlevezetést, már csak azért is, hogy a készletek visszatartásával senki ne spekuláljon.

Kétségtelen, hogy emellett az eljárás mellett a birtokos és a termelő kénytelen lesz a készleteit lehetőleg korán lekötni. Ez a lekötés pedig súlyos kockázatot is jelent akkor, ha a fuvarozással járó munka- és fuvarbérek állandósításával számolni nem tudunk.

Bármilyen megoldáshoz nyulunk is tehát, vissza kell térnünk arra a megállapításra, hogy ezeknek a tényezőknek a rögzítése nélkül az árakat rögzíteni nem lehet.

A bérigények emelkedését pedig csak egyféleképpen lehet meggátolni: ha a tényleg dolgozó munkás ellátásáról gondoskodunk és ezt az ellátást a munkateljesítménytől tesszük függővé.

Az 1917—1920-ig terjedő időben is (pedig ezek sem voltak a mainál könnyebbek!) ez volt az egyetlen eszköz, amivel a munkabéreket bizonyos mértékig állandósítani és a munkateljesítményt fokozni tudtuk.

Igaz, akkor még hadifogoly-osztagok is állottak a munkák elvégzése céljából rendelkezésünkre, de meggyőződésem az, hogy még az ellátás mellett is lesz bizonyos mértékig és a munkások egy részével szemben katonai intézkedésekre és beavatkozásra szükség.

Elvégre be kell látnunk azt, hogy ma a munkateljesítés a közel szemben kötelesség és a munkáltató rászorultságának a túlzott munkabérek kicsikarására való felhasználása semmivel sem külön eljárás, mint akármelyik, ma kisebb mértékben rendelkezésre álló árucikk árának a megokolatlan felhajtása.

Az erdőgazdaság igen jól tudja, hogy az áraknak olyan módon és mértékben történő emelkedése, amint az az 1920-as években bekövetkezett, mire vezet. A maga részéről is készségesen hajlandó mindent elkövetni, hogy ezek az idők és ezek a következmények meg ne ismétlődjenek. Ha azonban a munka- és fuvarbérek lerögzítését semmilyen módon nem tudjuk elérni, akkor az árrögzítés csak a termelés erős visszaesésére, vagy kéthiányra vezethet. Ezt pedig mindenáron el kell kerülnünk.

Az őstermelő ágazat helyzete a munkabér-kérdésben sokkal nehezebb, mint az ipari vállalkozásé, amelyik olyan megszervezett munkással áll szemben, akinek a kérdéses ipari munka az egyetlen kereseti lehetősége. Ha az iparvállalat a munkásszervezettel megállapodott, akkor a közösen megállapított munkabér ellenében a munkás tényleg munkába is áll és dolgozik.

Az őstermelésnél ellenben igen sokhelyütt az erdőgazdasági munka csak mellékfoglalkozás, de ahol főfoglalkozás is, ott sincs kivel megállapodni, vagy az esetleg kötött megállapodás végrehajtására nincs mód.

Tudjuk azt, hogy a kormányzat elrendelte a legalacsonyabb és legmagasabb munkabéreknek az erdőgazdasági termelés részére való megállapítását is.

Most azt kérjük, méltóztassék az erre vonatkozó adatokat bekérve, megállapítani azt is, hol és milyen módon, vagy milyen mértékben sikerült az így megállapított munkabérkereteken belül a munkát a szükséges mértékben elvégezni?

Nagyon tartunk tőle, hogy az erre vonatkozólag befutó jelentésekkel az intéző körök nem lesznek megelégedve és ezért újból rámutatunk arra, hogy csak a munkásellátásnak a munkaadó

üzemen keresztül való lebonyolításával és a munkateljesítménytől való függővé tételével lehet ezen a téren a kívánatos eredményt elérni.

Die Preisfrage. Von Z. Biró.

Die stockungslose Brennholzversorgung des Landes ist zum grossen Teil auch von der richtigen Regelung der Preise bedingt. — Nach Ansicht des Verf. ist eine befriedigende Lösung nur durch die Festsetzung von *Verbraucherpreisen* zu erwarten, die den Bewaldungsverhältnissen der einzelnen Gebiete angepasst für die grösseren Absatzstellen so zu berechnen sind, dass sie die Wirtschaftlichkeit der in Frage kommenden Forste sichern können. Im Interesse der Arbeitsleistung und -ordnung ist es aber unerlässlich, dass die Holzhauer mit den nötigen Bedarfsartikeln — aber nur der Leistung entsprechend — durch die Betriebe selbst versorgt werden. Ohne dieser Massregel kann man das weitere Steigen der Löhne nicht verhindern; höhere Löhne fordern aber höhere Preise, sonst tritt Warenmangel ein.

Sur la question des prix du bois de chauffage. Par Z. Biró.

Les prix de consommation fixés convenablement pour les grandes agglomérations, et les articles de première nécessité assurés aux ouvriers représentent les conditions préliminaires indispensables de la marche normale de la production et du ravitaillement.

The Question of Fire-Wood Prices. By Z. Biró.

Suitably fixed prices of consumption at larger centres, and ensuring necessities for the workmen are the most important preliminary conditions of undisturbed production and supply.

Egy elfelejtett magyar úttörő.*)

Írta: Dr. Tárczy-Hornoch Antal.

A magyar erdészeti a fotogrammétria terén több kezdeményező lépéssel dicsekedhetik. Feltűnést keltett annak idején, bár azóta keveset emlegetik, hogy a millenniumi kiállításon, 1896-ban Csibý Lőrinc erdőmester, a későbbi selmeci tanár egy fototeodolitot és a besztércebányai gerebről fotogrammetriai felvételekből képazonosítás útján készült alaprajzot is kiállított. (V. ö. Magyarország közgazdasági és közművelődési állapota ezeréves fennállásakor, VI. köt. Budapest, 1897. év. 767. old.). Bágyoni Szabó Endrének, a selmeci főiskola tanársegédének munkássága, mellyel a

* A szakunkat igen közelről érintő tanulmány a „Térképészeti Közlöny“ VI. kötetének 1—2. számában (1941) jelent meg. Miután általános és élénk érdeklődésre tarthat számot olvasóink körében, a szerkesztőség szíves engedélyével teljes terjedelmében hozzuk.

Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1914. évi *Hollán*-pályadíját elnyerte, általánosan ismert. Az első magyar fotogrammetriai könyvet tudvalevően *Jankó Sándor*, a selmeci főiskola erdész-professzora írta s ez 1917-ben Pozsonyban jelent meg. Önálló tantárgyként a fotogrammetriát először a műegyetem erdőmérnöki osztályán *Sébor János* tanártársunk adta és adja elő. De van ezenkívül még egy alig ismert, pedig nem kevésbé érdekes adatunk: magyar erdész a fényképméréssel (ezt a szót használja ő is!) már 1854-ben kísérletezett. Hadd közöljük le erre vonatkozóan a fotogrammetria magyar úttörőjének, *Ujsághy Zsigmond*nak az „Erdészeti Lapok” 1882. kötetében (623—625. old.) megjelent saját közleményét:

A fényképmérés feltalálója.

A „Függetlenség” folyó évi május hó 30-án kelt 148-ik számában olvastam, hogy *Meydenbauer*, marburgi építészeti felügyelő, a fényképmérés feltalálójának mondatik.

Ezen olvasás alkalmával eszembe jutottak a latin költő azon nevezetes versei:

Sic vos non vobis fertis aratra boves,
Sic vos non vobis stb.

En sem *Meydenbauer*től, sem mástól nem akarom kétségbe vonni a fényképmérés tökéletesítésének és gyakorlativá tételének elsőségét, de annak feltalálása elsőségét magamnak tulajdonítom.

Ugyanis 1854-ben mint erdőakadémikus, szünnapok (vacatio) alkalmával — mely szünnapokat *Pöschl* bányatanácsos, akkori rajztanárunk felhívására Selmeczbányán, úgyszólván oldala mellett töltöttem — egy szép reggelen megleptem *Pöschl* urat azon kijelentéssel, hogy a daguerreotípi — akkoriban még a photographia új találmány volt, és csak kis vizitkártya formátumnál nem sokkal nagyobb képeket szolgáltatott — de kivált photographiai felvételekből, az orthogonális projectio minden méreteit, tehát úgy a vízszintes, mint a függélyes távolságokat levezetni lehet, és ezen eljárást mindjárt néki rajzban is bemutattam.

Az eszme kivihetőségét *Pöschl* úr belátván, ezen ügyet pártfogásába vette.

Egy pár nap múlva már én számtani formulákat is állítottam fel, hogy az ügy nemcsak graphicus úton, hanem a számtani úton is bebizonyítva, keresztül vihető legyen.

Sőt a tárgy általános érdekét keltvén, vastag papirosból mintát (modellt) is csináltam, a fénysugarakat kötőtűk által pótolván, hogy az ügyet, egy ürben lévő háromszögön, mintegy kézzelfoghatóan bemutassam.

Ezen mintát, rajzot és a számtani műveleteket bemutattam akkori erdészeti és bányászati akadémikus társaimon kívül, az akkori selmeci tanár urak nagy részének, nevezetesen emlékszem, hogy *Pöschl* úron kívül bemutattam azokat *Jenni* matematikai tanár úrnak, *Schvarcz* akadémiai referens és *Ruszegger* akadémiai igazgató uraknak. Továbbá bemutattam Szent-Antalon *Helm* Coburg hercegi erdőmester úrnak, levéllel Pesten lakó *Fegyveres Ádám*, akkoriban kincstári építészeti mérnök úrnak, stb.

Pöschl tanár úr, ki ezen ügy iránt leginkább érdeklődött, akkoriban tudatta vélem, hogy az akadémiai tanár urak előtt szóba hozván

az eszmét, az határozottatott volna, hogy az akkori chemiai tanár, *Hauch* úr, ki fényképezni tudott és az akadémiai vegytani gyűjteményhez tartozó daguerreotyp és photographiai apparatusokkal bírt, engem oktatni fogna a gyakorlati képek készítésében. Ebből azonban semmi sem lett.

Későbbben, talán egy év mulva tudatta vélem *Pöschl* úr, hogy már egy lábnyi nagyságú photographiai képek is készülvén, melylyel egész tájakok ielvehetők, Bécsben a polytechnicumban *Burg* tanár úr közbejött mellett, gyakorlati kísérlet tételét ily fényképi felméréssel, de az csak vázlatnak nevezhető sikert adott, mert a felvételi képek mosásnak lévén kitéve, a képek széthúzódnak, a mérési pontosság kárára.

En magam, életpályám körülményei folytán, az eszme praktikus kivitelét nem eszközölhetvén, Bécsből eszmém más körökbe terjedhetett és pártolásra is talált; mert Sebastopol ostrománál már a sebastopoli erődök, angol hadihajóról fényképmérés folytán vétettek fel.

Később olvastam, hogy Svájcban hegyi pálya tracirozása fényképmérések segítségével vétettek fel.

Eszmém prioritását és magyar eredetét védendő: felszólítom az élő tanár urakat, nemkülönben bányászati és erdészeti volt akadémikus társaimat, hogy ezen tényről ezen, vagy más lapok hasábjain nyilvános tanuságot tenni szíveskedjenek.

Egyúttal felkérem más, kivált német lapok szerkesztősegeit is, hogy ezen felhívásomat és a bizonyítékokat saját lapjaikban közölni szíveskedjenek.

Kelt Temesvárott, 1882. évi június 20-án.

Ujsághy Zsigmond

m. kir. kataszteri erdőbecslési felügyelő.

Meg kell itt mindjárt jegyeznünk, hogy *Ujsághy* felszólításának nem lett eredménye, legalább is nincs nyoma a következő számokban, hogy valaki állítását megerősítette volna. Ennek ellenére igaznak kell elfogadni állítását több oknál fogva is.

Kétségtelenül nem volt egészen szerencsés lépés régebbi professzorait egy lap hasábjain bizonyágtételre felszólítani. A közvetlen levél talán több eredményt ért volna el, bár tekintetbe kell itt is vennünk, hogy általában nem szívesen igazoljuk azt, hogy részt vettünk olyan sikertelen kísérletben, amely másutt eredményesnek bizonyult. Mindenesetre azonban tény az, hogy *Pöschl Ede* professzor 1882-ben még a selmeci bányászati és erdészeti akadémia tanára volt (csak 1887-ben ment nyugdíjba) s így az Országos Magyar Erdészeti Egyesület közlönyében megjelent cikk semmi esetre sem kerülhetett el figyelmét. Ha maga nem olvasta, úgy feltétlenül figyelmeztették reá erdész tanártársai. Biztosra vehetjük e szerint, hogy valótlán állítás esetében ez cáfolat nélkül nem maradt volna. A cikkben említett *Burg* bécsi műegyetemi tanár *Pöschl* apósa volt, egyébként matematikus és mechanikus s így az is egész valószínű, hogy *Pöschl* Bécsben vele lépett érintkezésbe. *Burg Ádám* a bécsi műegyetem legkiválóbb tanárai közé tartozott, aki igen sokáig töltötte be az igazgatói tisztet is s érdemei elismerésül előbb nemességet, nyugalomba-

vonulásakor pedig bárói rangot kapott. A szóbanforgó 1854. éyben azonban az ú. n. *Bezard*-eset miatt kegyvesztett volt s röviddel azelőtt, 1852-ben az igazgatói tisztségtől is megfosztották. A szóbanforgó *Bezardot*, Burg tanársegédét ugyanis *Burg* minden igyekezete ellenére felségárulás miatt kötéláltali halálra ítélték és 1853-ban kivégezték. Az volt a bűne, hogy az 1848—49-es osztrák felkelések törökországi tagjaival összeköttetésben állott s lakásán Kossuth-bankókat és gyanús újságokat találtak. (V. ö. Die k. k. Technische Hochschule in Wien 1815—1915. 236—238. old.) Így nem csoda, hogy *Burg* egy évre reá a magyar *Újsághy*-találmányért nem szállt különösebben síkra magasabb fórumok előtt. Az *Újsághy* cikkében említett Jenni tanár azonos *Jenny* Károllyal, aki 1882-ben szintén életben volt még, de már nem Selmecen, hanem mint Burg utóda, a bécsi műegyetemen működött. (Nyugalomba ment 1889-ben, meghalt 1893-ban.)

Foglalkozzunk most kissé *Újsághy Zsigmond* személyével. Nevét, mint erdészhallgatóét, a selmeci akadémia 1852—53. évi katalógusában a 29. oldalon találjuk. A bejegyzés szerint magyarországi születésű, amit egyébként már neve is valószínűvé tett. Előtanulmány gyanánt a bölcsészet elvégzése szerepel s életkora a felvételnél 22 év. Ezek szerint kereken százöt évvel ezelőtt született. Sajnos, a további adatok megszerzését nagyon megnehezíti az a körülmény, hogy a Földművelésügyi minisztérium szolgálati és minősítési táblázata már föl nem lelhető. A státuskönyvek és tiszti címtárak szerint 1873—75. között Huszton volt erdész. 1879-től a temesvári földadókataszternél erdőbecslő-erdőfelügyelő, majd 1884-ben Orsovára került s ott is ment nyugalomba 1898-ban. Oldalági rokonaitól nyert szíves felvilágosítás szerint 1830-ban született Radosnya nyitramegyei községben s Temesvárott halt meg 1914 február 11-én. A fotogrammetria döntő sikerét tehát magas életkora ellenére sem érte már meg.

Életrajzi adatainál érdekesebb *Újsághy* tanulmányi eredményeit szemügyre vennünk. A katalógusba bejegyzett osztályzatok szerint igen kiváló, elsőrendű hallgató volt, aki mindvégig ösztöndíjat is élvezett.

Érett fejjel kezdte tanulmányait s kevés híja, hogy 24 éves korában nem neki sikerült a fotogrammetria gyakorlati alkalmazását megvalósítani. *Laussedat* 1851-ben kezdődő szárnypróbálgatásairól aligha lehetett tudomása, hisz, mint látjuk, akkoriban ezekről még a bécsi műegyetemen sem tudtak, ami nem is csoda, mert az első használható térképet *Laussedat* csak 1861-ben készítette. (V. ö. *Doležal*, Archiv für Photogrammetrie, 1908. év, 4. old.) A cikkben említett *Meidenbauer* Németországban csak 1858-ban kezdte el kísérleteit.

Aligha tévedünk, ha azt állítjuk, hogy *Újsághy* maga nem

nyugodott volna bele olyan könnyen eljárása használatatlanságába, mint azok, akiknek mégsem lehetett szívügyük. Felszerelés híján azonban nem folytathatta maga kísérleteit. Az anyagi eszközök elégtelensége volt tehát itt is, mint már annyiszor az ok, hogy egy világraszóló találmány dicsőségétől elestünk. Sikertelensége ellenére, vagy talán éppen ezért, méginkább megérdemli *Ujsághy Zsigmond*, hogy kegyelettel emlékezzünk meg róla!

*

Ein vergessener ungarischer Bahnbrecher. Von Prof. Dr. A. *Tárczy-Hornoch*.

In Ungarn befassten sich Forstmänner vielfach als Bahnbrecher mit der Photogrammetrie, besonders interessant ist es aber, dass in der Person des ehemaligen Forstakademikers *Zs. Ujsághy* die ganze Welt sozusagen den Erfinder dieser neuen Wissenschaft zu verehren hätte. Er trat mit der Verwirklichung seiner Idee bereits im Jahre 1854. vor seine Professoren, die ihm nach Möglichkeit alle Unterstützung zuteil werden liessen. Das Zeitalter des österreichischen Absolutismus war jedoch für eine ungarische Erfindung nicht günstig und so geriet auch diese Priorität — wie viele andere des ungarischen Geistes — in Vergessenheit.

*

Un précurseur hongrois oublié. Par le Prof. Dr. A. *Tárczy-Hornoch*.

L'étudiant à l'Académie sylvicole de Selmecbánya, *Sigismond Ujsághy*, a dès 1854 formulé les principes de la photogrammétrie.

*

A Forgotten Hungarian Pioneer. By Prof. Dr. A. *Tárczy-Hornoch*.

Zs. Ujsághy a student at the University of Forestry in Selmecbánya laid down the basic ideas of photogrammetry already in 1854.

Egy különleges erdei függőpálya.

Irta: **Till Dénes.**

A függőpálya, amelyet ismertetni fogok, nem új dolog az „Erdészeti Lapok“ olvasói előtt, mert leírása e lapok 1916. évi júliusi számában már megjelent.

Most csak a függőpályán alkalmazott új váltószerkezetet, a pályavezetésnek egyik érdekes megoldását, s ezzel kapcsolatban a nyomvonal vezetésének az újabb lehetőségét, a szállítás gazdaságosságát, valamint — miután a pálya a cseh uralom alatt épült — érdekességük miatt a cseh közlekedésügyi minisztérium előírta építési feltételeket óhajtom ismertetni, mert a függőpálya a kassa—oderbergi vasúti fővonalhoz csatlakozik.

Nem véletlen, hogy ez a függőpálya éppen Kassa város erdőbirtokán született meg. Az erdei szállítási viszonyok, különösen a várostól távolabb eső részeken, olyan bizonytalanok, hogy az üzemező mérnöknek feltétlenül gondoskodnia kell olyan berendezés-

ről, amely a szállítást, legalább részben, függetleníti a fuvarosok kénye-kedvétől. Egyes helyeken a fuvarosok száma különben is olyan csekély, hogy az évi vágások fatömegét nem tudják kiszállítani. Tekintettel kell lenni továbbá arra a kíváncságra is, hogy a fa leszállítása olyan ütemben történjék, amilyent Kassa város lakosságának a fafogyasztása megkövetel.

Ilyen körülmények közt a *Karsai-Pfiszter-Balassa-féle* függőpálya volt az az eszköz, amely a szállítás folytonosságát biztosította. A dolog helyes elbírálásához azonban feltétlenül szükséges tudnunk, hogy a dalyava-völgyi függőpálya megépítése előtt milyen volt az üzemi helyzet?

Az üzemterv szerint az Óruzsini község határában fekvő városi erdőből az 1929. évtől kezdődőleg évi 6500 m^3 fát — majdnem kizárólag tűzifát — kellett kitermelni. A fa kifuvározására Óruzsini községben — ahová a fa a legközelebb esett — csupán 5 fuvarosra lehetett számítani. Ha az ünnepnapokat és a mezőgazdasági munkanapokat leszámítjuk, úgy erdei termékek szállítására mindössze 150 erdei munkanapot számíthatunk. 150 munkanap alatt, napi kétszeri fordulót és szekerenként 2 ürm.^3 tűzifát számítva, az évi fuverteljesítmény: $150 \times 4 \times 5 = 3000 \text{ ürm.}^3$ Ha tehát csupán erre a fuvarerőre számítottunk volna, a tűzifa fele az erdőn marad. Ehhez járult még az a nehézség is, hogy a fuvarosok, mielőtt az erdőgondnokság szorult helyzetét látták, egyre többet követeltek, aminek a következtében az ottani fuvarberek mintegy 25%-al az átlagosak fölé emelkedtek. A nehézségeket csak fokozta, hogy a Dalyava völgyében — ahol évi 3500 ürm.^3 tűzifát kellett termelni — út egyáltalán nem volt. A völgy maga pedig olyan szűk, hogy a patakon kívül éppen csak az út férhet el benne. Utat pedig 5 km. hosszúságban kellett volna építeni megfelelő patakszabályozással kapcsolatban. De ez az ott kitermelt tűzifa kiszállítását még nem oldotta volna meg, mert a megfelelő fuvarerő nem állott rendelkezésre.

Úsztatócsatorna építésére is gondoltunk, azonban ez egyebektől eltekintve, a következő okokból sem látszott célszerűnek: A patak vize az év legnagyobb részében olyan kevés, hogy biztos szállítást csak a tavaszi hóolvadás idején, vagy pedig az őszi esőzés alkalmával lehetett volna remélni. De még az a hátrány is származott volna az úsztatásból, hogy — rövid idő tartamára való tekintettel — egyszerre nagy fatömegeket kellett volna leúsztatni, s azok tárolását biztosítani. Erre pedig a Dalyava-völgy torkolatánál hely nem volt. Ezenfelül a leúsztatott fát — a károsítás elkerülése végett —, azonnal Kassára kellett volna szállítani, ami viszont az ottani faraktár túlterhelését jelentette volna. Hátrányként kellett elkönyvelni még azt is, hogy a halomba rakott úsztatott fa egy részét a megfúlledés veszélye is fenyegeti.

Szerencsére rendelkezésünkre állott az egyik leszerelt függőpálya vasanyaga, tehát magától értetődőnek látszott, hogy az említett völgyben függőpályát építsünk. Ezt a tervet támogatta az a körülmény is, hogy a függőpályának nem kell alépitmény, csak a pálya alatt kell néhol a talajt kissé kiegyengetni, s a fa bármikor szállítható rajta. A szállítást pedig egy pár lóval kényelmesen lehet bonyolítani. A lovaknak természetesen városi tulajdonnak kellett lenniök, hogy az üzem az idegen fuvarosoktól független maradhasson.

Meg kell még jegyeznem, hogy a lovaknak alacsonytermetű, de fejlett izomzatú állatoknak kell lenniök; részben azért, hogy a pályatartó bakokat ne legyünk kénytelenek túl magasra építeni, részben pedig azért, mert ezek az alacsonytermetű hegyi lovak a hepe-hupás, köves terepen biztosabban lépnek.

Az elhatározás tehát, hogy függőpályát létesítsünk, megvolt, azonban a terv keresztülvitelénél több nehézség mutatkozott. Az egyik nehézség abban állott, hogy a rakodó szintje 4 m-rel feküdt magasabban a völgytorkolat szintjénél. Tehát, ha a faanyagot a völgytorkolatig le is hozzuk a függőpályán, akkor azt onnan még 4 m. magasságba fel kell szállítanunk. A másik nehézség abban állott, hogy a Dalyava-völgy torkolatát keresztülszeli a kassa—oderbergi vasúti fővonal, s a fa rakásolására alkalmas helyet csak olyan módon lehet találni, hogy a völgyből érkező fával a vasúti síneket keresztezzük. A vasúti sínek felett való keresztezést a vasútigazgatóság semmi áron sem engedte volna meg. Ezért csak a völgytorkolatot áthidaló vasúti híd alatti keresztezés jöhetett számításba. Az építési terv tehát úgy alakult, hogy a függőpálya tartószerkezetét olyan magasra kell emelni, amennyire azt a vasúti átjáró hídjának a szerkezete s a függőpálya tartószerkezete megengedi. A függőpályának ilyen módon való vezetésével mintegy 3 m magasságkülönbséget lehet legyőzni. A további 1 m-t pedig úgy küszöböltem ki, hogy enyhe ellenemelkedéssel képeztem ki a nyomvonalat a vasúti fővonal rézsűjén, mindaddig, amíg a függőpálya állványának a talpai a vasúti fővonal szintjébe kerültek.

Miután ezen a helyen a vasúti fővonal feltöltésének a koronaszélessége megengedi, hogy a fővonalon kívül még a függőpálya is elhelyezhető legyen a koronán, sőt a rakodó is tulajdonképpen a kiszélesített töltés koronáján volt létesíthető, a nyomvezetés így nyerhetett megfelelő megoldást. További baj volt azonban, hogy az ilyen módon vezetett függőpályával nem jutottam el a rakodó helyére, hanem annál távolabb értem el a rakodó szintjébe. Tehát hogy a rakodó bármely pontján közvetlen a függőpályáról lehessen lerakodni, a függőpályát vissza kellett hozni a rakodóra, illetve azon végig kellett vezetni. Ezt csúcsfordítóval oldottam meg. Így elkerültem a fának külön emelőszerkezettel a rakodóra való felszál-

lítását, mivel az erdőben megrakott függőpályakocsik teljes rakományukkal érkehetnek meg a vasúti rakodóra.

*

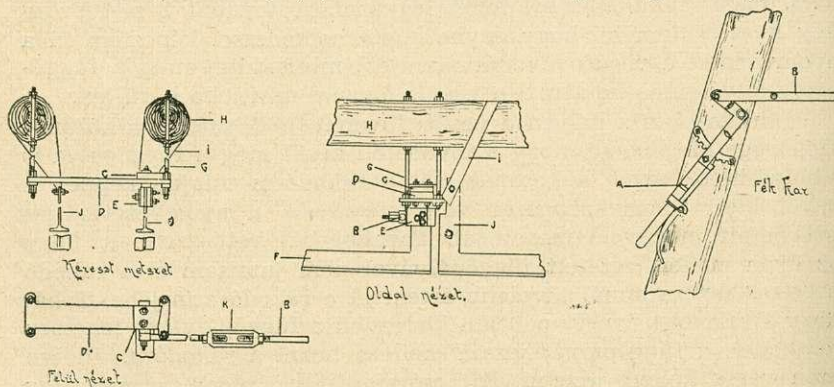
A vázolt terv kivitelét azonban még egy nehézség hátráltatta. Ez abban állott, hogy a függőpálya alkotói nem szerkesztettek váltót a pályához, enélkül pedig csúcsfordítót alkalmazni nem lehet. Meg kellett tehát építenem a függőpálya váltószerkezetét. A függőpálya váltószerkezete tulajdonképpen egytolósínes váltó, azonban a kéttolósínes váltók elve szerint működik.

A váltósínszál rögzített végén semmiféle különleges rögzítő-szerkezet nincsen, hanem rögzítése az eredeti *Karsai-Pfiszter-Balassa-féle* felfüggesztési mód szerint történik. A váltósín mozgó vége azonban már különleges felfüggesztési módot kíván.

A váltó szerkezetét az alábbiakban közlöm: A váltó *állítókarját* (A) az elágazásnál lévő, szintartó-bak támoszlopának oldalához erősítjük olyan módon, hogy az állítókar meghosszabbítását alkotó mozgatórúd vízszintes irányban, a lehető legnagyobb mértékben elmozdulhason.

A *mozgató- vagy tolórúd* (B) egyik végét az állítókarhoz, másik végét pedig a váltósínszál mozgó végéhez erősítjük. A tolórúd három részből áll: két rúddarabból — amelyek egyik vége csavarmenetes, másik végükön pedig rögzítésre szolgáló lyuk van — és a karmantyúból, amely mindkét végén csavarmenetes, hogy a tolórúd csavarmenetes végei beleilleszthetők legyenek. Ennek a karmantyúnak a forgatásával milliméter pontossáig lehet szabályozni a tolórúd hosszát, ami azért fontos, mert a váltó mozgó végének pontosan hozzá kell illenie az elágazásban lévő sínvégekhez, különben a kocsi kisiklana és megrongálná a váltót. A karmantyút anyacsavarok rögzítik beállított helyzetéhez.

A *mozgó acéllap* (C) a váltósínszál mozgó végére hegesztett

1. A függőpálya váltószerkezete.

fül megfelelő meghosszabbítása s a mozgó sinszálvég felfüggesztésére szolgál.

A váltólemez (D) fekszik a mozgó (C) lap, s rajta jobbra-balra elmozdulhat. Ez a tulajdonképpeni tartólapja a váltósinszal mozgó végének.

A további szerkezetrészek:

A mozgó sínvég és a tolórúd bekötése (E).

A mozgó sínvég (F).

A váltólemez tartórúdjai (G), amelyek kovácsolt vasból és csavarmenetekkel készültek, hogy megfelelő módon legyenek rögzíthetők.

A sintartó fagerenda (H).

A sintartó vaslemez (I).

A szilárd sínvég (J).

A váltószerkezet összeállítása után nem volt nehéz a függőpályát a már említett elvek alapján megépíteni.

Természetes, hogy ez a váltószerkezet kitérők építését is lehetővé teszi, s így két, vagy több szerelvénnel is végezhetjük a szállítást. Ez különösen hosszabb pályákon fontos, mert a szállítást meg lehet gyorsítani és a rakodó munkások idejét jobban ki lehet használni.

A dalyavavölgyi függőpálya a kassa—oderbergi vasúti fővonalnak a 29.2—29.4 km közötti szakasza mellett fekvő rakodóról indul ki és 36 m vízszintes szakasszal majd 140 m. hosszú, 12‰-es eséssel ér a vasúti híd alá. Ezután — egy 40 m-es vízszintes szakasz közbeiktatásával — 51‰-es emelkedés következik, amely később a terep alakulása szerint változik, azonban állandóan emelkedik. A fenti lejtviszonyok alkalmazásával sikerült elérni, hogy a függőpálya szerelvénye teljes rakománnyal kerülhetett fel a rakodóra.

Hogy azonban ezeket az aránylag kedvező lejtviszonyokat elérhessük, a függővasút bakjait a vasúti fővonal hídja alatt olyan magasra kellett emelni, amennyire azt a vasúti híd szerkezete megengedte. Itt tehát a függőpálya szerelvénye 3 m magasban fut. Ez a magasság természetesen fokozatosan lecsökken, a függőpálya tartóbakjainak a rendes magasságáig. Azokon a részeken, ahol a rendesnél nagyobb magasságban vezet a függőpálya, a tartóbakokat meg kellett erősíteni. Különben is a függőpályának legkényesebb pontja a vasúti híd alatti rész. Itt ugyanis a magas bakoknak nem csupán a meglehetősen eleveenerővel érkező rakomány függőlegesen ható súlyát kell teljes biztonsággal megbírniok, hanem ezen a szakaszon három, egymásba átmenő, meglehetősen éles kanyar nehezíti a helyzetet. Ezek nagysága a következő: az első 51 m hosszú 75 m sugarú, a második 28 m hosszú 50 m sugarú, s a

harmadik 37 m hosszú 150 m sugarú kanyar. A fellépő centrifugális erő működése ellen tehát biztosítani kellett az érkező rakományt, amit a bakok tetejéhez erősített, s a centrifugális erő irányával ellentétes oldalon rögzített drótkötelekkel értünk el.

A rakodóra vezető 12‰-es emelkedésen a két kis ló a 10 ürm.³-es rakományt teljes egészében nem tudta ugyan felhúzni, azonban ezt úgy oldottuk meg, hogy a rakományt kettéosztottuk, s így a fél szerelvénnel és rakománnyal, már könnyen jutott fel a tűzifa a rakodóra.

A függőpályának az előbbiekben vázolt — s a gyakorlatban bevált — vonalvezetése fényesen igazolja, hogy a *Karsai-Pfiszter-Balassa*-féle függőpályával hátrányos terepviszonyok mellett, rövid szakaszokon 4—5 méteres szintkülönbségeket is könnyen le lehet győzni.

Ami pedig a pálya létesítésének a gazdaságosságát illeti, erre nézve álljon itt összehasonlításként, ugyanazon a terepen létesítendő út és a függőpálya első 500 m-es szakaszának az építési és üzemi költsége:*

1. Az út építési költségei.

Az út méretei: 4 m széles útest, 25 cm vastag kőalap, 10 cm vastag kavics- és kötőanyagréteg.

1 m ³ alapkő a helyszínen	1.70 P
0.4 m ³ kavics és kötőanyag a helyszínen	1.14 „
Úttest készítése	5.71 „
Vízlefolyó árok készítése	0.43 „
Kőalap-készítés és kavicsolás	3.57 „

1 fm út építési költsége összesen: 12.55 P

Az első 500 fm hosszú útszakasz tehát 6275 P-be került volna patakszabályozási munkák nélkül, amelyek költsége ennek az összegnek legalább a 30%-át tették volna.

Ha ezt az összeget 5%-os kamattal 10 év alatt törleszteni akarók, úgy az évi törlesztés összege 1022 P 83 fillér lenne.

Üzemi költségek.

1 ürm.³ tűzifának a vasúti rakodóra való szállítása szekéren 1.07 P. Ehhez az összeghez azonban hozzá kell adnunk az 1 ürm.³ tűzifára eső beruházási és útfenntartási költséget, ami a jelen esetben 28 fillérnek felel meg. 1 ürm.³ tűzifának szekéren való leszállítása a vasúti rakodóra tehát, a beruházási és útfenntartási költségekkel együtt 1 P 35 fill.-be került volna.

* Az építési költségek az 1929. évi csehszlovákiai viszonyokra vonatkoznak, mert a függőpálya akkor épült, csehszlovák megszállás alatt álló területen.

II. A függőpálya építési költsége.

A függőpálya sínjeit nem újonnan szerezte be az erdőgondnokság, hanem egy régebbi függőpálya leszerelt anyagát vette igénybe és rendbehozott ócska kocsikokat használt fel. Így csupán a szerelési és egyéb kiegészítő anyagokat kellett újonnan vásárolni. A sinek egyébként 60/60 mm-es folyóméterenként 7.94 kg súlyú vasból valók.

Itt kell még megjegyezni, hogy a sínanyag mintegy 80%-a még 20 éves használat után is, teljesen megfelel céljának.

Építési anyag és költség.

1. 64.7 m ³ átlag 15 cm vastag tölgyoszlop	806.16 P
2. 20 drb függőpályakocsi javítása	1588.47 „
3. Szerelési anyag	465.69 „
4. A pálya építési költsége	983.59 „

577 fm függőpálya építési és kocsijavítási költsége: 3843.91 P

Ha a beruházási költségeket 5% mellett 10 évre amortizáljuk, akkor az 1 évre szóló törlesztés összege 626.55 P

A függőpálya évi fentartási költsége 380.00 P

Összesen: 1006.55 P

A függőpálya napi üzemköltsége.

A függőpálya üzemtartásához 9 ember szükséges. Ezek közül 7 fel- és lerakodó munkás, 1 fékező és 1 kocsis. A rakodó munkásoknak napi 2 P alapfizetésük van, ezenkívül minden leszállított ürm³ tűzifáért 0.014 fillért kaptak. Naponta pedig 66 ürm³ tűzifát tudnak leszállítani. A fentiek figyelembevételével a napi üzemköltség a következőképpen alakul:

7 rakodómunkás bére à 2 P 92 fill.	20.44 P
1 fékezőmunkás bére	3.57 „
1 kocsis bére	2.86 „
1 pár ló eltartása	5.71 P

Összesen: 32.58 P

1 ürm³ tűzifa leszállításának az üzemköltsége: 0.49 P

1 ürm³ tűzifára eső beruházási költség 0.28 P

1 ürm tűzifa szállítási költsége összesen: 0.77 P

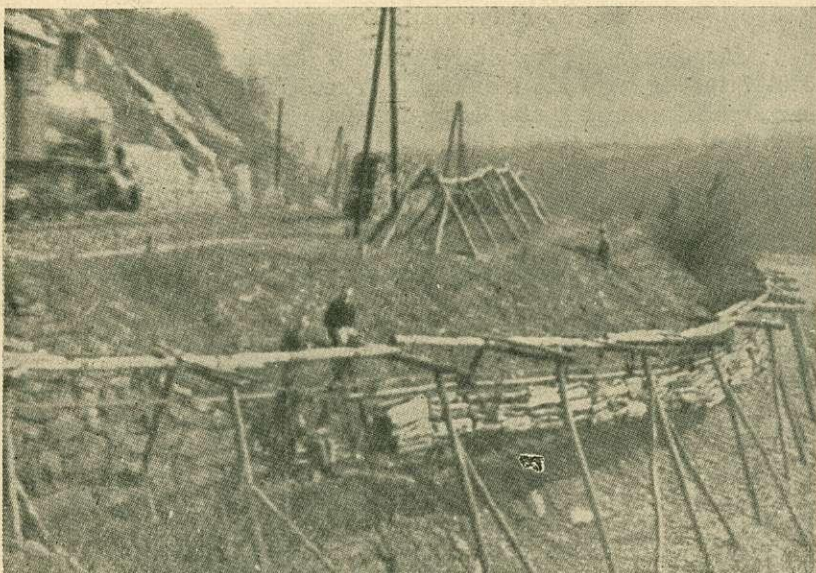
Ha összehasonlítjuk az igásszekéren és a függőpályán való szállítás költségeit, úgy a jelen esetben a függőpályán való szállítás 0.58 P-vel olcsóbb az igásszekéren való szállításnál.

Itt kell megemlítenem, hogy ez csupán a valóságos haszon. A közvetett haszon abból áll, hogy a fuvarosok nem emelhetik kényük-kedvük szerint a fuvarbéreket, s ezt a megtakarítást az egész körzetben ürméterenként legalább 30 fillérrel számíthatjuk.

Igen érdekes, sőt talán egyedülálló, a rakodóra leszállított tűzifának, a kisladnai vasúti állomásra való szállítási módja.

A függőpálya rakodója, mint már említettem, a kassa—oderbergi fővonal mellett, Kisladna vasúti rakodó állomástól 3.4 km távolságban fekszik. Erről a vasútmenti erdei rakodóról Kisladna állomásra kellett még a tűzifát szállítani, hogy vasúti kocsiba lehessen rakni. Ez úgy történt, hogy amikor a fővonalon közlekedő vonatok a leghosszabb ideig szabadon hagyták a pályát, a kisladnai állomásról 8—10 ember kitölt az erdei rakodóig 3 pályakocsit. Ott megrakták a kocsikat 40 ürm³ tűzifával, s mivel a pálya Kisladna állomás felé meglehetősen lejt, a megrakott és megindított pályakocsik, maguktól gördültek az állomásra, csupán fékezni kellett őket.

Ez a szállítási mód tette lehetővé, hogy a Dalyava-völgyében kihasználás alá kerülő fatömegnek a kisladnai állomásra való jutását a helyi fuvarerőtől függetlenítsük, s egyben meggátoljuk a fuvarbérek megokolatlan emelkedését.

2. A függőpálya a vasút mellett. (Alul a nagy kanyar, fent a rakodó.)

Amint már említettem volt, a függőpálya a kassa—oderbergi vasúti fővonal nyílt pályájához csatlakozik, s azért annak építéséhez az illetékes hatóság a következő feltételeket szabta:

I. Általános feltételek.

1. A függőpálya építésére és üzemmentartására a hatóság 10 éves időtartamot állapít meg, ez a műtanrendőri bejárás jegyzőkönyvének a keltétől, azaz 1930 július hó 10-től 1940 július 10-ig tart.

2. A függőpálya létesítésével keletkezett jogok és köteleességek Kassa város erdőhivatalát vagy jogutódát terhelik.

3. A függőpálya tulajdonosában, vagy üzemmentartójában beállott minden változást a közlekedésügyi miniszternek kell bejelenteni, egyben kérni kell a jogoknak és köteleességeknek az új birtokosra vagy üzemmentartóra való átruházását.

4. A függőpályán kizárólag a birtokos erdei termékei, valamint a függőpálya építéséhez szükséges anyag és leltári tárgyak szállíthatók.

5. Idegen fél részére történő szállításhoz az engedélyt a közlekedésügyi minisztertől kell kérelmezni.

6. Amennyiben az állam érdeke úgy kívánná, bármely állami szerv használhatja a függőpályát. Ha erre sor kerülne, az állami szerv és a függőpálya tulajdonosa között, az üzemi költségek megtérítésére megállapodást kell létesíteni. Ha azonban a két fél között megállapodás nem jönne létre, az üzemköltségek megtérítése felől a közlekedésügyi miniszter határoz.

7. Ha szüksége mutatkozik annak, hogy a függőpályát közérdekből részben vagy teljesen át kell alakítani, át kell helyezni, vagy le kell bontani, a tulajdonos köteles azt a közlekedésügyi miniszter ilyen tartalmú rendelkezésének a kézhezvételétől számított 6 hónapon belül teljesíteni. Az így előálló költségeket — amennyiben a miniszteri rendelkezés másként nem intézkednék — a tulajdonos a sajátjából fedezi.

8. Amennyiben a közérdek, vagy a közbiztonság megkívánná, a közlekedésügyi miniszter rendeletére köteles a tulajdonos a függőpálya üzemét ideiglenesen, vagy teljesen beszüntetni.

9. A függőpálya tulajdonosa, a közlekedési miniszter rendeletére, köteles megengedni idegen függőpályának a függőpályához való csatlakozását, keresztezését, avagy a pályának idegen pályával való közös használatát. Az érdekelt két félnek ebben a tekintetben megállapodást kell kötnie. Amennyiben ez a meghatározott időn belül nem történik meg, a közlekedésügyi miniszter rendeletileg állapítja meg a feltételeket.

10. A függőpálya tulajdonosa köteles az úttulajdonosokkal megállapodni az útkereszteződések létesítésére és fenntartására, valamint a szükséges földterület használatára vonatkozólag.

11. A függőpálya bármilyen megváltoztatásához, megrövidítéséhez, vagy meghosszabbításához, esetleg az üzemmel kapcsolatos újabb berendezés létesítéséhez a közlekedésügyi miniszter engedélye szükséges.

12. Amennyiben a függőpálya szerelvényének a mozgatásához a kérelmezett erőtől eltérő erőt kívánná az engedélyes használni, azt a közlekedésügyi minisztertől előzőleg kérelmeznie kell. Az új hajtóerő csupán a közlekedésügyi miniszter engedélye alapján alkalmazható az üzemben.

13. A tulajdonos csupán a közlekedésügyi miniszter engedélye alapján bonthatja le a függőpályát.

14. Ha a tulajdonos az üzemet 6 hónapnál hosszabb ideig szüneteltetné, azt a közlekedésügyi miniszternek be kell jelenteni; egyben meg kell okolnia a szüneteltetést s be kell jelentenie az üzem megindításának

az időpontját. Ha ezt nem tenné, a közlekedésügyi miniszternek jogában áll az üzem működését végleg beszüntetni.

15. A függőpálya üzemtartására engedélyezett idő lejártá után a további üzemtartáshoz újabb engedélyt kell kérni a közlekedésügyi minisztertől.

16. A függőpálya építéséhez kizárólag belföldi anyagokat szabad használni. Külföldi gyártmányú anyagokat csupán a közlekedésügyi miniszter engedélyével szabad az építkezésnél igénybe venni.

17. A felhasznált építési anyag eredetét a műtanrendőri bejárás alkalmával igazolni kell. Meg nem engedett külföldi anyag felhasználásáért a beszerzési ár 20%-ig terjedhető büntetést róhat ki a közlekedésügyi miniszter.

18. A már fennálló, valamint a jövőben kiadandó törvényeknek és rendelkezéseknek az engedélyezett függő pályára is kötelező az érvényük.

19. A függőpálya építését az építési engedély kézbesítésétől számított egy éven belül meg kell kezdeni és két éven belül be kell fejezni. Amennyiben ez nem történne meg, az építési engedély érvényét veszti, a be nem fejezett szakaszra, esetleg az egész függőpályára is. Az építési idő meghosszabbítását a közlekedésügyi minisztertől kellő megokolással kérni lehet.

20. Az engedélyes feltétel nélkül aláveti magát az engedélyokiratban felsorolt építési, üzem- és egyéb feltételeknek, valamint a műtanrendőri bejárás után esetleg kiadandó rendeleteknek és előírásoknak.

II. Építési feltételek.

1. A függőpálya emberi és állati erővel hajtott üzemű.

2. A függőpálya 0.0 km-nél kezdődik és 0.5 km-nél végződik. (Később 3.0 km-re fejlesztettük ki.)

3. A függőpálya szerkezete.

A függőpálya a következő részekből áll:

a) Tartószerkezet. b) Függősinék. c) Kocsik.

a) Tartószerkezet.

A függőpálya két vonalból áll, a fővonalból, és egy jobboldali elágazásból. A fővonal a Dályava völgybe vezet, az elágazás pedig a kassa—oderbergi vasúti fővonalnak a 29.2—29.4 km közötti szakasz mentén vonul.

Az elágazás 0.03 km-nél kezdődik és 120 m. hosszú.

A tartószerkezet fabakokból áll, amelyek a hossztartókat támasztják alá. A hossztartókra vannak felfüggesztve a sinék. A bakok felső részét laposvasból készült hajlított kerek pánt tartja össze. A bakok mintegy 2.50—4.00 m. magasak, s vastagságuk 12—20 cm. A baktartó pántok 20/6 mm-es laposvasból készültek. A hossztartó gerendák a bakokon nyugszanak, s ácskapcsok kötik őket össze. A bakok egymástól való távolsága 4—5 m. A völgyet áthidaló szakaszon lévő bakokon 2 m. hosszú, 8—13 cm. vastag keresztvederek vannak s ezekre támaszkodnak a 15—20 cm. vastag hossztartók.

A főpálya és az elágazás olyan magasan vezet, hogy a bakok lábai között és a sín alatt emberek és lovak mozgásba hozhatják a kocsikat.

b) Függő sinék.

A függő sinék tulajdonképpen 60×60×6 mm erősségű $\perp$ vasak. Ezeknek a hossztartókra való felerősítésük olyan, hogy a $\perp$ vas talpa a föld felé néz, s a talp alkotja a tulajdonképeni vaspályát. A hossztartóra egy 60×3 mm-es laposvas van ráerősítve, amely a hossztartó két olda-

lán lecsüng. A laposvasnak így kiképzett kettős vége közé kerül a $\perp$ vasra forrasztott $150 \times 60 \times 6$ mm-es fül. A 3 mm-es laposvas két végén, valamint a fülön két-két 14 mm $\varnothing$ lyuk van, s a laposvasat a füllel két anyás csavar tartja össze. A $\perp$ vasak alá egyenként 30 cm hosszú 60×6 mm-es ráforrasztott lapos vas van, amelynek a fele kiáll, és négy lyuk van rajta. A vas másik végén szintén négy $\perp$ fűrt lyuk van. A sinek illesztése tehát úgy történik, hogy az egyik sínvégre forrasztott laposvas a másik sínvégen fűrt lyukak alá kerül, s a két sínvéget súlylyesztett fejú anyás csavarok fogják össze. A sinekre forrasztott fülek egymástól való távolsága 1.40 m. A sinek hossza 6–7 m.

c) Kocsik.

A kocsik négy golyócsapágyon járó kerékből s a négy kereket olyan módon összefoglaló U alakú keretből állanak, hogy a karimával ellátott kerek a $\perp$ alakú sín talpán, a keret pedig a sín alatt mozog. A kerek tengelytávolsága 240 mm; belső átmérőjük 85 mm, külső átmérőjük 100 mm. A tégely vastagsága 13 mm $\varnothing$. A szembenálló kerek egymástól való távolsága 37 mm.

A keret alsó részének mindkét oldalán nyílással ellátott villás nyúlvány van. Ennek a két ága közé beleillik a rakományt tartó rúd két végére erősített és szintén nyílással ellátott vaspecsek. A villás nyúlvány és a beleillesztett vaspecsek nyílásain keresztül tolt anyás csavar köti össze a kocsikat egy szerelvénné. Egy szerelvény 10 anyagszállító és egy fékkocsiból áll.

A két koci közé rögzített tartórúdra láncok segítségével erősítik a tűzifakötegeket. Egy-egy tartórúdon három köteg tűzifa lóg. Ez a mennyiség egy ürm³-nek felel meg.

A szerelvény végéhez csatlakozik a fékkoci. Ez két függő kocsin jár (tehát 8 kereken nyugszik), 1 rügös kéziféke van. A kézifék emeltyűjének a mozgatásával a két fékpofát a $\perp$ vas álló szárához nyomja a fékező munkás, s ezzel fékez.

A fékkocsi tartószerkezete vasból van; az alja deszkázott, ezen ül a fékezőmunkás. A fékkocsi végén erős vaskampó van, ebbe fogják be a lovakat, amelyek a szerelvényt a rakodókra húzzák. A megterhelt szerelvény a lejtőn önmagától gördül, tehát a leírt szerkezet tulajdonképpen függő gördülőpálya.

4. A függőpálya két oldaláról a gallyakat egy-egy méter távolságra nyíra el kell távolítani; hasonlóképpen az útban álló fákat is el kell takarítani.

5. A függőpálya tulajdonosa köteles lesz átépíteni minden olyan tartószerkezetet, amely az utólag kiszámított adatok alapján, nem felel meg a követelményeknek.

6. A magánterületek használatára a tulajdonosokkal szerződést kell kötni s azokat a közlekedésügyi miniszternek be kell mutatni.

7. A függőpálya tulajdonosa köteles a szükséges biztonsági intézkedéseket megtenni, s amennyiben a jövőben hivatalos felszólítást kapna ilyenek keresztülvitelére, azt haladéktalanul köteles teljesíteni.

8. A pályát rendes kilométer- és hektométer-oszlopokkal vagy kövekkel kell ellátni.

9. Ha a téli üzem esetén hófogókra lenne szükség, a megfelelő helyen ezeket is fel kell szerelni a pályát.

10. A függővasút üzemvezetőségének gondoskodnia kell arról, hogy a pálya közelében a vasútrendőri előírások s mindazon követelmények érvényesüljenek, amelyek az üzem biztonságát, vagy — a függőpálya üzeme folytán — a szomszédos birtok biztonságát veszélyeztetnék. Ezeket haladéktalanul be kell jelenteni az illetékes hatóságnak.

Amennyiben az üzem a nyílt pályán való rakodást megkövetelné, az erre vonatkozó biztonsági intézkedéseket a hatóság a helyi körülmények és a szükség szerint állapítja meg.

III. Forgalmi feltételek.

1. A függőpályán a forgalmat csupán az eredményes műtanrendőri bejárás után lehet megindítani. A műtanrendőri bejárás iránti kérelmet idejében kell az illetékes hivatalhoz benyújtani, az alább felsorolt és két példányban előterjesztett mellékletekkel:

a) Helyszínrajz 1 : 1000 vagy 1 : 2880-as léptékben.

b) Hossz-szelvény 1 : 1000 és 1 : 10.000-hez viszonyított léptékben.

c) Részletes felsorolása azoknak az eltéréseknek, amelyek a közigazgatási bejárásnál feltüntetett állapot és a tényleges kivitel között feltehető.

d) Azoknak az akadályoknak felsorolása, amelyek miatt a függőpálya építését és felszerelését nem lehetett a jóváhagyott tervek alapján tökéletesen befejezni; egyben megjelölése annak az időpontnak, amikor a felsorolt akadályok elhárultak.

e) A kocsik részletes leírása a kocsik önsúlyának, legnagyobb terhelésének és megengedhető sebességének a feltüntetésével.

f) Az üzemvezető személyi adatainak a közlése, részletes életleírással, s egyben megnyugtató kijelentés arra nézve, hogy az üzemvezetőre rábízható a függőpálya forgalmának a lebonyolítása.

g) A függőpálya építésénél és felszerelésénél felhasznált anyagok, s azok beszerzési forrásának a kimutatása.

2. A függőpálya üzeménél csupán testileg és lelkileg egészséges és megbízható egyének alkalmazhatók. Nem alkalmazhatók süket, rövidlátó, színvak, iszákos egyének, valamint olyanok sem, akik a többi alkalmazott testi vagy lelki épségét veszélyeztetik.

3. Az üzem helyes és biztonságos vezetéséért a tulajdonos kinevezte üzemvezető felelős. A kinevezést azonban a közlekedésügyi miniszternek jóvá kell hagynia. Az üzemvezető a műtanrendőri bejárás alkalmával írásban jelenti ki és aláírásával megerősíti, hogy a függőpálya építésére és forgalmára vonatkozó valamennyi előírást ismeri és a függőpálya üzemével járó felelősséget vállalja. Az üzemvezető személyében történt változást a közlekedésügyi miniszternek kell bejelenteni. Ha az üzemvezető képességei tekintetében kétségek támadnának, akkor kinevezését a közlekedésügyi miniszter nem hagyja jóvá, esetleg vizsgának vetheti alá az illetőt.

A függőpálya üzeméért és általában a károkért és balesetekért, amelyek a függőpálya nem megfelelő karbantartásából, vagy helytelen kezeléséből származnak, az engedélyes, vagy jogutóda felelős, s a felelősség nem hárítható át az engedélyező hivatalra.

4. A függőpálya feletti felügyeletet a közlekedésügyi miniszter gyakorolja, aki az esetleges hiányoknak a meghatározott időn belül való pótlását rendelheti el és a függőpálya forgalmát bizonyos időre be is szüntetheti.

5. Az illetékes helyi hatóságok közvetlen felügyeletet gyakorolnak a függőpálya felett, s az észlelt hiányokat a közlekedésügyi miniszternek jelentik.

6. A függőpályát az előírt szelvény méreteinek megfelelően szabadon és jókarban kell tartani, hogy a forgalmat ne akadályozza.

Az alépítményt, a vasúti területet és környékét, a földépítményeket, valamint minden felszerelési tárgyat, évente kétszer felül kell

vizsgálni. A függőpálya sínépítményét, havonta kétszer kell alaposan megvizsgálni.

7. Minden kocsit, de különösen a fékkocsit, naponta egyszer szakembernek kell megvizsgálnia. A hibás kocsikat, de különösen a hibás fékkocsit, a forgalomból ki kell vonni. Ha menet közben fedezték fel a hibát, akár a kocsikon, akár a féken, a menetet a legnagyobb elővigyázatosság mellett kell befejezni, állandóan ügyelve arra, hogy szerencsétlenség ne következzen be.

8. Minden kocsit, amely 10% -nél nagyobb esésű pályaszakaszon halad át, minden indulás előtt, szakember vizsgálja meg. Ha vizsgálat közben akár a kocsiknál, akár a féknél hiányosságot talál, akkor az előző szakasz elvei tartandók be.

9. Emberi erővel csupán 5% -nél kisebb lejtésű szakaszon szabad vontatni. Ennél nagyobb lejtésű szakaszon a vontatás csak lóerővel végezhető.

10. A kocsik csupán teherbíró képességük mérvéig terhelhetők meg. A terhelésnél az arányos súlyelosztásra kellő gondot kell fordítani.

11. A szerelvényeknek, a nehézségi erő folytán létrejött gördülésük idején, legalább 400 m távolságyira kell egymástól lenniök, s indításuk idejében, legalább 5 percnyi különbség legyen. Ugyanez érvényes a kézi erővel történő tolatás esetére is.

12. A pályán veszteglő kocsikat be kell fékezni és a kocsik megfutását megfelelő alátétekkel meg kell akadályozni. 10% -nél nagyobb lejtésű szakaszon üres és könnyű kocsik nem maradhatnak állandó felügyelet nélkül.

13. A függőpálya általában hajnaltól szürkületig tartható üzemen. Amennyiben kivételesen sötétben, vagy sűrű ködben lenne szükség a forgalom lebonyolítására, a szerelvényt ki kell világítani. A szerelvény elejét fényszóró lámpával, a szerelvény végét pedig, egyszerű kézi lámpával kell ellátni, mind a két menetirányban.

Ha a szerelvényt 200 m távolságból nem lehetne látni, úgy az csak akkor hozható mozgásba, ha a szerelvény előtt 100 m távolságban, jelzőlámpával és sípval ellátott alkalmazott halad, azért, hogy a szerelvény szükség esetén azonnal megállhasson.

14. A személyzet részére megfelelő szolgálati szabályzatot és forgalmi előírásokat kell kiadni. Ezeket egyszerű, érthető formában kell megalkotni, s az alkalmazottaknak meg kell magyarázni. Az alkalmazottak szabályzatból és előírásokból kötelesek vizsgát tenni, kitanításuk és vizsgájuk után kimutatást kell lefektetni, amelyben igazolják kitanításuk vagy vizsgáztatásuk tényét.

A forgalmi előírásnak tartalmaznia kell a „Vigyázz“, „Állj“, „Lassan“, „Féket meghúzni“, „Előre“ jelzéseket és azok használatát.

A fénjelzésekre általában a következők érvényesek: A vörös fény megállási parancsot és veszélyt jelent. A zöld fény a pálya kevésbé jó állapotát jelzi, egyben parancsot a fokozott figyelemre és a lassított menetre. A fehér fény a rendes forgalom betarthatását jelzi, de a megszokott figyelemre kötelez.

A felsorolt előírásokat, a műtanrendőri bejárás előtt 6 héttel, három példányban kell bemutatni a kereskedelemügyi miniszternek jóváhagyás végett.

15. Baleset esetére szükséges alkalmas helyen, megfelelő mentőeszközöket kell tartani készenlétben.

Ha üzemküzben komoly sérülések, vagy haláleset fordulna elő (kivétel az öngyilkossági kísérlet, vagy öngyilkosság), úgy azt a megfelelő hatóságokhoz történő bejelentésen kívül, expressz irattal a közlekedésügyi miniszternek is be kell jelenteni.

Ezek a cseh hatóságoktól annak idején előírt építési és üzemi feltételek, amelyek természetesen hazai viszonyainknak megfelelően megváltoznának, ha valaki hasonló függőpályát óhajtana építeni.

A fentiekben volt szerencsém nagyrabecsült szaktársaimmal a *Karsai-Pfiszter-Balassa*-féle magyar erdei függőpályának a vezetésem alatt álló erdőüzemben majd egy évtized óta bevált, használhatóságát, építési és üzemi követelményeit megismertetni; egyben megragadom az alkalmat, hogy az alkotóinak hálás köszönetet mondjak pompás találmányukért, amellyel az erdészeti szállító berendezések számát gyarapították.

*

Eine besondere Waldhängebahn. Von D. Till.

Die Wirtschaftlich der auf dem Forstbesitz der Kön. Freistadt Kassa zwecks billigerer Brennholzförderung nach den Plänen von *Karsai, Pfiszter u. Balassa* gebauten Hängebahn wurde mittels einer vom Verf. angebrachten Wechsellvorrichtung und durch zweckmässige Linienführung — welche die Überspannung eines 4 M tiefen Tales ohne Brückenbau gestattete — wesentlich erhöht. — Verf. gibt hierüber eingehenden Aufschluss und führt auch die behördlichen Vorschriften des Bahnbaues und Betriebes an.

*

Une ligne aérienne d'une nature particulière pour transports forestiers. Par D. Till.

Les modifications apportées par l'Auteur ont notablement accru l'utilité des installations de transport qui avaient été établies dans les forêts de Kassa suivant les plans de *Karsai—Pfiszter—Balassa*.

*

A Special Forest Suspension Railway. By D. Till.

The efficiency of the transport equipment built according to the plans of *Karsai, Pfiszter and Balassa* in the forest belonging to the municipality of Kassa has been considerably increased by the improvements designed by the author.

Néhány szó Lángos Lajos „Az erdei vasutak nyomjelzése“ című tanulmányához.

Írta: Zólmoy Imre.

Lángos Lajosnak az „Erdészeti Lapok“ X. füzetében megjelent közleménye kitűnő gyakorlati útmutatást ad az erdei utak és vasutak tervezéséhez. Mindamellet van néhány vitatható megállapítása, amelyekhez az alábbiakban szeretnék hozzászólni.

Az 548. oldalon az utolsóelőtti bekezdésben azt találjuk, hogy „szeletszelvényeknél a pályatengely rendszerint a terep szintjébe esik, a bevágások földtömege pedig fedezi a feltöltéshez

szüksége anyagot". Ez ebben a fogalmazásban téves, mert ha az alépipítmény koronája a terepszintbe esik a tengelyvonalban, a bevágás földtömege a hegyfelőli árok és a padka miatt sokkal nagyobb, mint a töltésé. Ezt a különbséget még fokozza a nöött föld tartós lazulása, amit átlagosan 10%-nak lehet felvenni. Vagyis 1 m³ bevágás 1.1 m³ töltéssel egyenértékű.

Például: az alépipítmény koronaszélessége 2.60 m
 az árok felső szélessége 0.60 m
 a padkaszélesség 0.60 m
 a rézsű a töltésben és bevágásban 1.25
 a terephajlás 30%
 a mérőjegymagasság (a tengelyben) 0.00 m,

a szelvényterületek ebben az esetben:

a töltésrész 0.41 m²
 a bevágásrész 1.50 m², lazítva 1.65 m²

a bevágásrész köbtartalma nem egyenlíti ki a töltésrész köbtartalmát, hanem annak éppen a négyszerese! Súlyos hiba volna tehát a pályaszintet úgy tervezni meg, hogy a tengelyvonalban lehetőleg sem töltés, sem bevágás ne legyen és a hossz-szelvényben a töltések és bevágások mérőjegye kiegyenlítse egymást.

Az a jó szeletszelvény, amelyben a lazított bevágás területe egyenlő a töltés területével. Ennek eléréséhez a tengelyvonalban lankás terepen kisebb, meredek hegyoldalon nagyobb töltést kell tervezni. A hossz-szelvény megtervezése előtt meg kell állapítani az egyes szakaszokban a terephajlást (nagyjából) és el kell készíteni azt a táblázatot, amelyik a megadott koronaszélesség, árok-méret és rézsű mellett a terephajlás függvényében tünteti fel a kiegyenlített szelvény* töltésmagasságát. A táblázatot az Erdőmérnöki Segéd táblák segítségével gyorsan és könnyen el lehet készíteni. Az egyes szakaszokra megállapított eszményi töltésmagasságot kell azután a hossz-szelvény megtervezésénél állandóan szem előtt tartani, annak a lehető megközelítésére kell törekedni. Példaként bemutatom az Egyetemi Alap pécsváradi erdejében építendő erdei makadámút megtervezésénél használt táblázatot. A koronaszélesség: 5.00 m, az árokszélesség: 1.00 m, padka nincsen, a rézsű: 1.25.

Terephajlás : ‰	A kedvező töltés mérőjegye : m.	A töltés ill. lazított bevágás területe : m ²
10	0.10	0.70
20	0.15	1.41
30	0.20	2.41
40	0.25	3.91
50	0.30	6.41

Az 549. oldal második bekezdése felsorolja az ívkitűzéshez legalkalmasabb táblázatokat. Nem említi az Erdőmérnöki Segéd-

táblákat, pedig ott négy táblázat is van és különösen *Modrovich* Ferenc 56. számú táblázata elsőrangú, mert feleslegessé teszi a nehéz szögmérő műszer használatát; mérőszalaggal és szögtükörrel több kilométer hosszú vonalat is fel lehet mérni és az összes íveket mindjárt ki lehet tűzni. Erről nem szabad megfeledkeznünk, mert az Erdőmérnöki Segéd táblák kötete minden erdőmérnöknek keze ügyében van — (vagy legalább is keze ügyében kellene lennie) — az esetleg részletesebb külföldi táblázatokhoz pedig nehéz hozzájutni, kivételes esetektől eltekintve nincs is rájuk szükség.

A nyomvonal kijelölésének *Lángos* Lajos ajánlta módja — mint minden eljárás, amely szükségessé teszi a távolságmérést — csak nyílt terepen célszerű, erdőben nehézkes, sűrű fiatalosban pedig csaknem lehetetlen volna. Ha a távolságmérő munkások nem találták el első kísérletre a helyes irányt, a mérőszalaggal oldalt el kell tolódni, erdőben vissza kell menni a kiindulási ponthoz és az új irányba újra kihúzni a szalagot. Sűrű fiatalosban pedig taláломra felvett irányba kell rést vágni, mindaddig, amíg a helyes irányt eltaláljuk. El lehet képzelni, hogy ez mennyi munkát és késedelmet jelent. Három munkás nem is elég, mert nemcsak kitűzni, hanem állandósítani is kell a pontokat. Legalább méteres karókat célszerű használni, lehetőleg bemeszelve, hogy feltűnőek legyenek. A karók készítése, helybehordása és beverése nagyobb munka, mint maga a kitűzés; legalább még négy emberre, összesen hét segédmunkásra volna szükség.

A *Bosse*-féle lejt mérő használata jobb, mert nem kell távolságot mérni, két munkás feleslegessé válik. Sűrű fiatalosban sem kell sokat tisztogatni, mert a figuráns a céltáblás léchez megfelelő magasságban vízszintesen egy piros-fehér kitűzőrudat tart, nem kell a lécet látni, a kitűzőrúd egy darabját biztosan meg lehet látni. Öt munkásra van szükség: kettő karót készít, a harmadik helybehordja, a negyedik kezeli a céltáblás lécet, az ötödik levágja az esetleg behajló ágakat és beveri a karót.

A legszemlésebb megoldást *Krassay* Ágoston m. kir. fő-erdőtanácsostól tanultam. Ő kézi lejt mérőt használ és műszer helyett egy olyan figuránst keres, aki pontosan olyan magas, mint az ő szemmagassága. A figuráns állvány helyett a feje tetejére teszi a vízszintesen tartott kitűzőrudat.

Az 561. oldal alján a t_2 képlete bizonyára sajtóhiba folytán két sorral lejjebb került, mint ahol értelemszerűen lennie kellene. Ugyanott a $\cos \delta$ képlete téves, helyesen:

$$\cos \delta = \frac{FG}{S_2 + \frac{n}{2}}$$

* * *

Zólogy Imre kartársam hozzászólásának rendkívül megörültem, mert bizonyítékát látom benne annak, hogy kartársaim nemcsak átlapozzák, hanem behatóan tanulmányozzák is írásaimat.

Nem térhetek ki azonban az elől, hogy Zólogy észrevételeire néhány megjegyzést ne tegyek.

A szeletszelvény tárgyalásánál a következőket mondom:

„Hegyi jellegű vasutak legcélszerűbb és leggazdaságosabb műszelvénye a szeletszelvény. Ilyen szeletszelvényeknél a pályatengely *rendszerint* a terep szintjébe esik, a bevágások földtömege pedig fedezi a feltöltéshez szükséges anyagot.“

Ha figyelembe vesszük, hogy egy vasútvonalnál a feltöltések földtömege rendszerint messze meghaladja a bevágások földtömegét, akkor szükséges is, hogy a szeletszelvények bevágásából kikerülő tömegtöbblet a közeli feltöltések készítésénél legyen felhasználható.

Hogy tiszta képet nyerhessünk a földtömegszükségletről és a legkisebb költséget okozó anyagelosztásról, úgynevezett *tömegszelvényt* kell készítenünk. A tömegszelvény nagyjából a hosszanti szelvényhez hasonlít, de a földtömegek helyzetéről és mennyiségéről sokkal szemléltetőbb képet nyújt, mint a hosszanti szelvény.

Ha a létesítendő vasútvonal egyes szelvénypontjaiban a műszelvények területeit, mint ordinátákat rakjuk fel és az így nyert pontokat egymással összekötjük, akkor 2—2 ordináta között az illető szelvény megközelítő földtömegét ábrázoltuk. Az ugyanabban a szelvényben előforduló bevágás és feltöltés területét elkülönítve rakjuk fel, úgyszintén felrakjuk a két földtömeg különbözetét is, így megállapítjuk a szelvényben esetleg mutatkozó hiányt vagy felesleget.

A tömegszelvény birtokában most már megállapíthatjuk a földtömegelosztás geometriailag legcélszerűbb módját.

Nem elegendő tehát egyetlen keresztzelvény területéből a várható földtömegeket megállapítani.

A tömegszelvény megszerkesztésénél a gyakorlatban eltekinthetünk a földnek lazulásának a figyelembevételétől, mert igaz, hogy a bevágásokból kikerülő anyag lazulása átlag 10%-ot is kitesz, de a feltöltéseket ennek a lazulásnak megfelelő %-os arányban magasabbra és szélesebbre készítjük, hogy az a megüllepedés után lehetőleg a tervben előírt méreteket érje el.

Zólogy kartársamnak a szögtükörrel való szintezést illető megjegyzéseire meg kell említenem, hogy éveken keresztül szinteztem szögtükörrel és ebben nagy gyakorlatra tettem szert. Természetesen a szögtükörrel való szintezés meg sem közelíti a szintező műszer munkáját pontosság tekintetében. De a segéd munkások

is rövidesen annyira belegyakorolják magukat ebbe a munkába, hogy a mérőzsinór áthelyezésére csak ritkán van szükség. Ezzel a módszerrel egyúttal megközelítően megmérjük a pálya hosszát is. Egy hátránya van: hogy csak szélcsendes időben alkalmazható, amikoris a függélyező gyorsan megnyugszik. Célszerű ezért nehezebb függélyezőt alkalmazni.

Megjegyzí Zólogy azt is, hogy a német körkítúzési táblázatok mellett megfedekeztem a *Modrovich* Ferenc műegytemi ny. r. tanár összeállította táblázatról. Ez a táblázat, amely a szerzője szerint is csak megközelítő adatokat tartalmaz, vasútépítésnél nem, hanem csupán útkitúzési munkálatoknál alkalmazható. Hasonló elveken alapszik a *Neidecker*-féle számtolóka is.

Ami a képleteket illeti, t_2 képlete valóban két sorral lejjebb került, $\cos \delta$ értéke pedig:

$$\cos \delta = \frac{FG}{EG}$$

ahol: $FG = \left(S_1 - \frac{n}{2} \right) + \left(S_2 - S_1 \right) \cos \alpha$ és $EG = S_2 + \frac{n}{2}$

*

Ugyancsak híd- és vasútépítési tanulmányaimmal kapcsolatban közvetlenül megjelenésük után levelet kaptam *Modrovich Ferenc* műegytemi ny. r. tanár úr Öméltóságától, amelyben észrevételeit közli velem. Amidőn a Professzor úrnak hálás köszönetemet fejezem ki alapos és tárgyilagoos bírálatáért, a levélben foglalt megjegyzésekre az alábbiakban válaszolok.

Erdei vasúti hidak tervezése:

1. Német forrásmunkák alapján („Handbuch der Ingenieurwissenschaften“, II. Teil III. Band, J. E. Brik & Dr. Ing. Th. Landsberg, valamint „Verordnung für die preussischen Staatsbahnen vom 1. Mai 1903.“ azt állítom, hogy a mozgó megterhelés alatt a legnagyobb nyomaték helye a tartó közepétől jobbra és balra $0.06 l$ távolságban van.

A Professzor úr szerint ezt a távolságot sokkal egyszerűbben és pontosabban a következő egyenlet adja meg:

$$z = \frac{l}{2} + \frac{\sum P_j e_j + \sum P_b e_b}{2R}$$

„Ebben az egyenletben P_j ill. P_b jelenti a mértékadó erőtl jobbra ill. balra eső erőket, míg e_j ill. e_b ezeknek egyenkint a mértékadó erőtl való távolságát. R = a legkedvezőtlenebb teherállás mellett a tartóra férő összes erők eredőjét jelenti. Hosszabb hidakon megközelítőleg a maximális nyomatékok paraboláit burkoló parabola csúcsponjtát a tartó közepétől jobbra ill. balra $0.50 l = 1/20 l$ -re szokták felvenni. Rövidebb hidaknál, amint az

előbb felírt egyenletből látszik, rendesen jóval távolabb esik, kivéve a szimmetrikus terhelés esetét, amikor pontosan a középére."

Szerény véleményem szerint annak a megállapítása, hogy a nyomaték a tartószelvény melyik részébe esik, csupán elméleti értékű, mert rövidebb hidaknál a tartónak rendszerint egyenlő keresztmetszévénye van a tartó egész hosszában, közömbös tehát, hogy a legnagyobb nyomaték a tartó melyik részére esik. Hosszabb, rács-tartós hidaknál pedig akár 0.05 l, akár pedig 0.06 l értékkel számolunk, a kapott eredmény mindenesetre kisebb a hídközéptől számított első csomópont távolságánál.

2. A Professzor úr megjegyzi, hogy a közöltem legnagyobb igénybevételek közül a nyíró igénybevételek nagyobbak, mint a magyar előírások szerintiék. A 33.034/1910. K. M. számú *közúti híd-szabályzat* a faszerkezetek igénybevételére vonatkozólag a következőket írja elő:

a) Húzásra vagy nyomásra a rostok irányában cm^2 -enkint:

kemény fában	85 kg
puha fában	70 „

b) Nyírásra, a rostokra merőleges irányban: a húzásra és nyomásra megengedett igénybevétel $\frac{1}{4}$ része.

c) Nyírásra, a rostokkal párhuzamos irányban: a húzásra és nyomásra megengedett igénybevétel $\frac{1}{8}$ része.

3. A fogazott és ékelt gerendák méretezésére vonatkozólag a Professzor úr a következőket írja:

„Hazánkban a fogazott és ékelt gerendákat sokkal egyszerűbben számítjuk, t. i. a teljes szelvény szerinti számított keresztmetszeti tényezőt szorozzuk meg kettős ékelt gerendánál 0.7, ill. hármas gerendánál 0.5-tel, fogazott és hosszanti ékelt gerendáknál 0.8 ill. 0.6 tényezővel. Természetesen a keresztmetszeti tényező számításánál a csavarlyuk átmérőjének megfelelő gerendaszélesség (mintegy 3 cm) figyelmen kívül marad. Az ékeket sokkal jobb egyenlő méretűnek kiképezni és inkább az éktávolságot változtatni. Az ék fogméltsége a gerenda magasságának (az egy gerendáé) mintegy 0.1—0.2, vagyis középértékben 0.15 m; az ék hosszúsága a fogméltségnak legalább 4, de lehetőleg 5.5-szerese, a legkisebb éktávolság: 12e.”

4. A szegecselt vastartók keresztmetszeti tényezői, valamint tehetetlenségi nyomatékai a Professzor úr szerint legegyszerűbben a Czakó-féle táblázatból vehetők ki. Ehhez a megjegyzéshez csak azt fűzöm hozzá, hogy igen jó erre vonatkozó táblázatok találhatók a *Hütte*: „Des Ingenieurs Taschenbuch“ III. kötetében.

Az erdei vasutak nyomjelzése.

1. A hozzá nem férhető szögpontra esetén való eljárásomra vonatkozólag a Professzor véleménye a következő:

„A hozzá nem férhető szögpontra esetén való kitűzésnek csak egyetlen módját írja le, amely a választott példa esetén jó eredményt is ad. Általánosabban, különösen, ha a választott sugárral az egész ívet akarjuk kitűzni, sokkal egyszerűbb a segédszögpontok és a hozzáférhetetlen szögpontra alkotta háromszögből kiszámítani sinus-tétellel (a szögek sinusai kiolvashatók a *Hanhardtnál* sokkal jobb *Sarrazin*-ből) az oldalakat és így pontosan kitűzhetjük a választott sugárnak megfelelő érintési pontokat. Nincsen tehát szükség kosárgörbékre. Nem tudom miért tartja szükségesnek Kolléga úr a sarkpontos összrendezőkkal való kitűzéshez a szorzó teodolitot, mikor az anélkül is lehetséges. Számos szabványos vasúti ívet tűztem már ki közönséges teodolittal is.“

A Professzor úr fenti megállapításaihoz csak annyit kívánok megjegyezni, hogy a szorzó-teodolit véleményem szerint sokkal kényelmesebb a közönséges teodolitnál, mert módunkban van az egyik szögszárát a 0° -ra beállítani. Mindenesetre kezdőknél könnyen előfordulhat, hogy tévedésből a távcső rögzítő csavarja helyett az osztott kör rögzítő csavarját engedik meg, ha ez észrevétlen marad, a kitűzésbe hibák csúsznak be.

2. A vonalmeghosszabbításra vonatkozólag:

„A vonalmeghosszabbításnak, vagyis a vonalfejlesztésnek általában négy módja ismeretes: 1. a mellékvölgyek felhasználása, 2. a fordulók=szerpentinkanyarulatok vasutaknál ritkábban nyernek alkalmazást, 3. a csúcsfordulók és végül 4. a hurokban való vonalvezetés, amely utóbbi azonban legtöbbször igen költséges, mert alagutakat és viaduktokat igényel.

Nem feltétlenül szükséges páros számú csúcsfordítót alkalmazni, mikor az üzem semmivel sem nehezebben lebonyolítható páratlan számuval is, legfeljebb arra ügyeljünk, hogy a mozdony lehetőleg előre a hosszabb szakaszon, avagy az üzem nézőpontjából veszélyesebb szakaszon legyen a vonat élén. Ha a teherszállítás lefelé történik, semmi akadály nincs, hogy a csúcsfordítók kitérők nélkül épüljenek, de már emelkedőben szálát tölteni nem szabad és így akkor minden csúcsfordítón kitérő vágányt is kell építeni.“

Erre a megjegyzésem csupán az, hogy az erősebb emelkedésű pályáknál az erdei vasút engedélyezési okirata az üzemi feltételek között rendszerint előírja, hogy a vonat mozdonyának lehetőleg a vonat élén kell lennie. Ezt valóban csak úgy érhetjük el, ha minden csúcsfordulóban kitérőt is építünk, ahol a mozdony mindig a vonat élére válthat. Páros számú csúcsfordító esetében a csúcs-

fordítókat megelőző és követő szakaszon kitérő nélkül is a vonat élén lehet a mozdony, de már magán a szakaszon belül ezt csak kitérőkkel lehet elérni, pedig rendszerint ez a legveszélyesebb az üzembiztonságának a nézőpontjából.

3. A szögtükörrel való szintezést a Professzor úr szintén nem találja gyorsabbnak és pontosabbnak az egyéb lejtőtűző eszközökkel való munkánál. Ez mindenesetre teljesen egyéni ügy; ami engemet illet, amint azt már fentebb is említettem, ebben a kitérzési módban nagy gyakorlatra tettem szert és talán ezért is részesítem a többi kitérzési módokkal szemben előnyben.

4. Végül a Professzor úr szerint a kitérő váltóját megelőző sínillesztés rendszerint nem esik egybe a mellékvágány érintkezési pontjával. Erre vonatkozólag a következőket írja:

„T. i. rendesen a váltó is adott, vagyis a váltó hosszúsága az illesztéstől a gyökkötésig mérve, valamint a csúcshínek a gyöknél a tőshínnel bezárt szöge (többsnyire $1^{\circ} 34'$, illetve a 9° -os kitérőknél $2^{\circ} 3' 47''$ stb.) és végül a gyöknél a két sín járólélenek távolsága. Ez utóbbi a sínfejszélesség és a csatornaszélesség összege (0.76 m nyomtávolságnál a gyöknél lévő csatorna 45 mm széles).“

Annakidején cikkemhez mellékeltem az $1^{\circ} 34'$ -es váltóelágazást feltüntető 5 különféle kitérő-elrendezés rajzait, mivel azonban ezek több oldalt vettek volna igénybe és az amúgy is költséges dúcok számát szaporították volna, a szerkesztőséggel abban állapodtam meg, hogy a rajzokat mellőzzük.

Mínthogy az Erdészeti Zsebnaptár már úgyszólván készülőben van és abban a vasútépítést tartalmazó, részletes, szinte tankönyvszámba menő tanulmány jelenik meg a Professzor úr tollából, már nem találom időszerűnek az említett ábrák közlését. *Lángos Lajos.*

*

Einige Worte zum Aufsatz „Trassierung von Waldeisenbahnen.“

Von I. Zólogy.

Auf die vornehmlich das Profilieren und Nivellieren betreffende Ausführungen des Verf. gibt *L. Lángos* eingehende Antwort und führt auch die von *Prof. Modrovich* in einem an ihn gerichteten Privatbrief gemachten „seine beiden früheren Arbeiten („Erdészeti Lapok“ No. V. und VIII. 1941.) berührenden Bemerkungen an.

*

Quelques mots sur le „Tracé des chemins de fer forestiers“. Par I. Zólogy.

L'Auteur répond aux observations et indique les remarques que le *Prof. Modrovich* lui a communiquées par lettre.

*

Some Words About the Article „Tracing of Forest Railways.“ By I. Zólogy.

The author of the article above mentioned answers the remarks made by *Zólogy* and publishes some notes by *Prof. Modrovich* written in a private letter to the author.

ÉRTESÍTÉS.

Különnyomtatványként küldjük meg t. Olvasóinknak a következő hivatalos közleményünket:

Az árellenőrzés országos kormánybiztosának 55.200/1941. A. K. számú rendelete a belföldi termelésű fenyőszerfa ármegállapítása tárgyában.

Az árellenőrzés országos kormánybiztosának 56.000/1941. A. K. számú rendelete a belföldi fűrészüzemeken hazai szármaszású fenyőgömbölyegfából termelt fűrészáruk, valamint a faragott fenyő-épületfa legmagasabb eladási árának a megállapítása, továbbá a külföldről behozott fenyő-fűrészelta, fenyő-faragottfa, fenyő-gömbölyegfa és -gömbölyegrúd legmagasabb eladási árának a megállapításáról szóló 10.300/1939. A. K. számú rendelet egyes intézkedéseinek a módosítása és hatályának a visszafoglalt délvidéki területekre való kiterjesztése tárgyában.

Az árellenőrzés országos kormánybiztosának 58.200/1941. A. K. számú rendelete az aprított gyújtósfa, kötegelt puhafa és kötegelt léchulladék legmagasabb árának a megállapítása tárgyában.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

Választmányi ülés.

Az Országos Edészeti Egyesület igazgató-választmánya 1941. évi november hó 25.-én ülést tartott, amelyen megjelentek: *Waldbott Kelemen* báró elnök, *Térfi Béla* és ifj. *Teleki József* gróf alelnokok, *Bíró Zoltán* ügyvezető, *Mihályi Zoltán* dr. titkár, *Széchenyi Bertalan* gróf és *Keglevich Gyula* gróf tiszteletbeli tagok, továbbá *Ajtay Jenő*, *Ajtai Sándor* dr., *Bartha Dezső*, *Beyer Jenő*, borhi *Borhy György*, *Fekete Zoltán*, vitéz *Festetics Kristóf* gróf, *Földváry Miksa*, *Hendrey József*, *Kardoss Kálmán*, *Kovács Gábor*, vitéz *Lámfalussy Sándor*, vitéz *Onczay László*, *Orosz Antal*, *Osztroluczky Miklós* dr., *Prónay Gábor* báró, *Prónay György* báró dr., *Riedl László*, *Rochlitz Béla*, *Rónai György*, *Schenkengel László*, *Véssey Mihály* és *Tóth Bódog* választmányi tagok, valamint *Lesenyi Ferenc*, *Modrovich Ferenc* és *Véssey Ferenc* egyesületi tagok.

Távolmaradásukat kimentették: *Andrássy Sándor* gróf tiszteletbeli, *Bencze Pál*, *Biedermann Imre* báró, vitéz *Bontay Ferenc*, *Czillinger János*, *Esterházy Móric* gróf, *Földes Tibor*, *Inkey Pál* báró, *Ivanich Ferenc*, ifj. *Károlyi István* gróf dr., *Károlyi Gyula* gróf, *Lády Géza*, *Mailáth György* gróf, vitéz *Marsóy Ferenc*, *Matusovits Péter*, *Molcsányi Gábor*, *Montenuovo Nándor* herceg, *Pallavicini A. Károly* őrgróf, *Papp-Szász Tamás* dr., *Rimler Pál*, *Takács Zsigmond*, *Urbánfy Ignác*, *Vuk Gyula*, vitéz *Walla Ferenc* és *Zsombory Ignác* választmányi tagok.

Waldbott Kelemen báró elnök megnyitó beszédében hangsúlyozta a tárgyalásra kitűzött két kérdésnek: az árellenőrzés országos kormány-

biztosa részéről a keményszerfa-választékok ármegállapítása ügyében az egyesülethez intézett átiratra adandó javaslatnak és az erdőmérnök-pótlásnak a fontosságát.

A napirend előtt *Modrovich Ferenc* egyetemi ny. r. tanár, a Műegyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karának e. i. dékánja szólt fel és az ifjúság hálás köszönetét tolmácsolta az egyesületnek azért a fáradozásáért, amellyel nagyban elősegítette a Sopronban létesítendő diákmenza anyagi előfeltételeinek a megteremtését.

Mihályi Zoltán dr. titkár jelentette, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter úr (a 44.600—1941. F. M. sz. leirat szerint) *Greguss Pál dr.* egyetemi ny. r. tanár faszövegtani munkájának a kiadási költségeihez 6000 P-vel járult hozzá és indítványára az igazgató-választmány egyhangúlag úgy határozott, hogy a nagylelkű segítségért az egyesület őszinte háláját fejezi ki Önagyméltóságának.

Bíró Zoltán ügyvezető a mérnökpouas nehézségeit ismertette és hivatkozással a Budapesti Mérnöki Kamara részéről már megtett lépésekre azt javasolta, kérje az egyesület a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól az 1942. évben tanulmányaikat szabályszerűen elvégző erdőmérnökhallgatók részére a 9. félév, valamint az utolsó szigorlati dolgozat elengedését.

Modrovich Ferenc közölte, hogy az erdőmérnökhallgatók számbeli eloszlása jelenleg a következő: V. éves 15, IV. éves 29, III. éves 47, II. éves 89 és I. éves 96 növendék. A tervbevett kedvezmény tehát csak a III. és IV. éveseket érintené és így nem sokat segítene a jelenlegi erdőmérnökhiányon.

Lesenyi Ferenc hangsúlyozta, hogy a tanári kar nem kíván a javaslat ellen állást foglalni és minden igyekezetével maga is azon lesz, hogy a magyar erdőgazdaság minél előbb és minél több jól képzett szakemberhez juthasson. A szakoktatás jelenlegi rendje azonban olyan szerves egész, amely hosszú történeti fejlődésnek eredménye, ezt pedig alig érezhető eredményekért megbolygatni kár lenne.

Vitéz Onczay László annak a nézetének adott kifejezést, hogy az ideiglenes segítség helyett átfogó érvényű reformra van szükség, amely a tananyag alapos megrostálásával és a tanulmányi idő esetleges leszállításával intézményesen biztosítaná a fokozott ütemű pótlást, úgy, amint ez Németországban történik.

Hendrey József azt kívánta, hogy ha a tanulmányi idő megrövidítésére kerül a sor, ez ne a tantárgyak összezsúfolásával, hanem anyaguk célszerű csökkentésével történjék.

Lesenyi Ferenc rámutatott, hogy a német szakképzés erdőgazdákat nevel, erdőmérnöki oklevelet egyedül a bécsi főiskola ad, még pedig 9 elméleti és 1 gyakorlati félév elvégzése után. A német erdészeti szakoktatás reformja — politikai vonatkozásai miatt — nem lehet a hazai viszonyok számára mértékadó.

Bíró Zoltán kifejtette, hogy az egyesület másfél évvel ezelőtt már részletesen megtárgyalta az egész kérdést és akkor készített emlékiratában a tanulmányi időnek 10 félévre való *felelőtlését* kérte az illetékes hatóságoktól. Most csak ideiglenes segítségről van szó és ezért nem tanácsos alapvető kérdéseket érinteni, mert ezeknek az elintézése 4—5 évet is igénybe vesz. A gyakorlat számára az a néhány erdőmérnök is nagy segítséget jelentene, akik a tanulmányi idő leszállítása folytán fél évvel hamarabb juthatnának oklevélhez. Ha a kormány a valóságos szükség szerint állapítaná meg az állások számát és a fiatal-ság biztosítva látná előmenetelét, nem idegenkedne az erdőmérnöki pályától.

Fekete Zoltán annak az aggodalmának adott kifejezést, hogy a

félévek számának az ideiglenes leszállítása az átmeneti intézkedés állandósítását vonná maga után, tehát mélyreható változásokat okozna a kiképzésben. Miután elvenni csak a gyakorlati órákból lehetne, a kiképzés éppen gyakorlati szempontból rövidülne meg, ezt pedig lehetőleg kerülni kell.

Rónai György szerint a tananyag célszerű átrostálásával és a vizgáknál alkalmazott mérték enyhítésével a tanári kar jelentősen megkönnyíthetné az oklevél megszerzését.

Prónay György báró dr. eloadta, hogy nézete szerint az erdőmérnökhíány legfőbb okai az állami igazgatás túltengése és a gazdasági élet vajudása. Amíg minden szakemberre szükség van, kár az erejük teljében lévő tisztviselőket 35 évi szolgálat után nyugalomba küldeni. A német példa alkalmazása nem válna a magyar erdészeti szakképzés javára és a tanulmányi idő megrövidítésével kapcsolatban az oklevél megszerzésének az előfeltételül egy-két évi gyakorlati szolgálatot kellene megszabni.

Vitéz Onczay László a kérdés részletes és alapos megvitatása céljából egy különbizottság kiküldését kéri.

Az *ügyvezető* ismételten hangsúlyozta, hogy a sürgősségre való tekintettel nem látja célszerűnek a bizottsági tárgyalásokat. A tanársegédi kérdés is mielőbbi megoldásra vár. A régi rendszer 50 évig kitűnően bevált. Jelenleg is csak annak a visszaállítása lesz az egyedüli helyes megoldás, mert ideiglenes minőségű tanársegédi szolgálatra a mai széleskörű elhelyezkedési lehetőségek mellett senkisémm vállalkozik. Ezt a kérdést valóban behatóan meg kell tárgyalni, tehát különbizottság elé kívánczik.

Modrovich Ferenc kifejtette, hogy amennyiben a m. kir. földművelésügyi miniszter úr szolgálatátételre átengedné a műegyetemnek az államerdészeti tisztikarból a szükséges szakembereket úgy, hogy műegyetemi szolgálatuk ideje alatt illetményeiket a közoktatásügyi tárca fizetné, de megbízatásuk lejártá után előbbi ranghelyük megtartásával kerülnének vissza az államerdészeti tisztikar létszámba, a kérdés hiánytalan megoldást nyerne. Ehhez kérte — a bizottsági tárgyalás mellőzésével — az egyesület támogatását.

Ajtai Sándor dr. hangsúlyozta, hogy nem lehet minden nehézséget az állami igazgatást felelőssé tenni. A tanársegédi kérdés rendezését a földművelésügyi miniszter úr is igen kíváncsúnak tartja, de a megoldás nem egyedül tőle függ.

Lesenyi Ferenc és *Hendrey József* ismételt felszólalása után az elnök összegezte az elhangzott véleménynyilvánításokat és javaslatára az igazgató-választmány a tanulmányi idő megrövidítése tárgyában egyhangúlag az *ügyvezető* indítványát tette magáévá és elfogadta *Modrovich* Ferenc javaslatát is, hogy a tanársegédi kérdés rendezése érdekében megfelelő felterjesztéssel fordul a földművelésügyi miniszter úrhoz, vitéz *Onczay László* javaslata értelmében pedig a szakoktatás egyéb kérdéseinek a tárgyalása céljából különbizottság alakítását határozta el. Ennek az elnöki tisztét *Térfi Béla* vállalta, tagjaiul az igazgató-választmány a Műegyetem részéről *Fekete Zoltán*, *Lesenyi Ferenc* és *Modrovich Ferenc* egyetemi ny. r. tanárokat, a gyakorlat részéről vitéz *Onczay Lászlót*, *Beyer Jenőt*, *Ajtai Sándor dr.-t* jelölte ki, egyben felhatalmazta a bizottság elnökét, hogy szükség szerint másokat is belevonhasson a tárgyalásokba.

Az *ügyvezető* ezután részletesen megokolta az árelenőrzés országos kormánybiztosának 133.426/V. számú — a választmány tagjainak másolatban megküldött átiratára adandó választ, amelynek a tervezetet az egyesület — állásfoglalás céljából — ugyancsak előre megküldte

az igazgató-választmány tagjainak. Nyomatékosan rámutatott, hogy az árak szabályozása csak abban az esetben felelne meg a célnak, ha a kormány egyidejűleg az összes áralakító tényezőket, tehát a munka- és fuvarbéreket is rögzítené; ilyen intézkedés nélkül a megoldás nem lesz megnyugtató.

Miután azonban az árkormánybiztos úr átiratára megfelelő választ adni az egyesületnek erkölcsi kötelessége, olyan javaslatot kell tenni, amely a közérdek szolgálata mellett a termelés további lehetőségeit biztosítja.

Azokat a választékokat, amelyeknek a kellő mennyiségben való előállítása és áruknak azonos szinten való tartása közérdek, nem lehet kivonni az árszabályozás alól, mert pl. az államvasutak, a posta, a bányák szolgáltatásainak a díja legnagyobbbrészt az üzemükhöz szükséges nyersanyagok árának a függvénye.

A talpfa, vezetékoszlop, bányafa árának a megállapítása elől tehát nem lehet elzárkózni, de a többi választékoknál továbbra is fenn kellene tartani a szabad értékesítés lehetőségét, mert a tűzifa és fenyőszerszfa kötött forgalma mellett igen szűkreszorult az erdőbirtokosok gazdálkodási lehetősége. Ezenfelül a kemény szerfánál választékonként nemcsak minőség, hanem a termelés helyének a földrajz és gazdasági viszonyai szerint is olyan nagyok az értékkülönbségek, hogy országos átlagárak megállapítása teljesen lehetetlen. A közszükségleti cikkek előállítását úgy lehetne biztosítani, hogy a kormányzat minden erdőgazdaságnál megszabná, évi termelésének hány százalékát köteles talpfának, bányafának stb. feldolgozni és a többi választékokra vonatkozólag ennek megfelelően engedélyezné a szabad forgalmat.

Amennyiben az árkormánybiztos úr mégis az összes kemény-szerfaválasztékok árát kívánná szabályozni, kérni kell, hogy ebben a munkában a termelés érdekképviselője is kivehesse a részét és ezért egy bizottság kiküldését javasolta vitéz *Onczay László*, vitéz *Lámfalussy Sándor* és *Véssey Ferenc* tagokkal.

Végül bejelentette, hogy *Vuk Gyula* és *Inkey Pál* báró írásban küldték be észrevételeiket az árkormánybiztos úrnak adandó választtervezettel kapcsolatban. Sajnálattal állapította meg, hogy *Vuk Gyula* a szövegezésnek egyik mondatát a kereskedelem ellen irányulónak értelmezte, pedig ilyen célzatosság távol áll az egyesülettől. Ezért készséggel felajánlotta a megfelelő módosítást. *Inkey Pál* báró az 1939. évi augusztus hó 26-i forgalmi árakból való kiindulást tartja helytelennek, azóta a munka- és fuvarberek emelkedése következtében az árak lényegesen emelkedtek.

Vitéz *Onczay László* csatlakozott az ügyvezető indítványához, csupán annak a körülménynek a felterjesztésben való kidonborítását kérte, hogy a munkásság ellátásának a megoldása nélkül a termelést biztosítani nem lehet.

Prónay György báró dr. is hangsúlyozta, hogy a munka- és fuvarberek szabályozása nélkül az árak rögzítése teljesen hiábavaló lesz. A rendkívüli helyzetre való tekintettel azonban feltétlenül szükséges az egyesület közreműködése az árak megállapításánál és kérte, hogy a kiküldendő bizottságban az elnök és az ügyvezető is vegyenek részt. — Végül kifejtette, hogy célszerűbbnek tartaná, ha az árszabályozás nem Budapestre vonatkoztatva, hanem feladóállomások szerint történék.

Véssey Ferenc mindenekelőtt a választtervezet egyik mondatának a módosítását kérte, amelyet az árkormánybiztos úr kereskedelemellenes megállapításnak érthetne.

Az ügyvezető ehhez készségesen hozzájárult.

Véssey Ferenc ezután kifejtette, hogy nézete szerint árszabályozás esetén a német-magyar kereskedelmi tárgyalások során elért kiviteli árak mellett találhatja meg csak a termelő a számítását. Amennyiben tehát az árkormánybiztos úr ragaszkodik ahhoz, hogy a keményszerfaválasztékok legmagasabb árát is megszabja, azok nem lehetnek alacsonyabbak a Németországba kivitt fa árainál.

Egyébként az ú. n. közszükségleti faválasztékok árának a szabályozását is feleslegesnek tartja és nézete szerint helytelen lenne az erdőgazdaságok részéről benyújtott tőárelemzéseknek az árkormánybiztossághoz való felterjesztése, mert a rohamosan emelkedő költségek mellett az árszabályozás megtörténteig úgyis érvényét veszti minden ma készült számítás.

Az *ügyvezető* előadta, hogy az erdőgazdaságoktól bekért adatokkal csak arra kívánt rámutatni, milyen nagy mértékben emelkedtek az utolsó két évben az erdőgazdaság terhei és a termelési költségek.

Vitéz Lámfalussy Sándor csatlakozott Véssey javaslatához és kifejtette, hogy ha a német-magyar gazdasági egyezményben rögzített áron alul a termelő erdőgazdaságok szabadon értékesíthetik választékaikat, jövedelmezőségüket még valamennyire biztosítani tudják.

Osztrólczy Miklós dr. szükségesnek tartotta, hogy az egyesület a tűzifaárak újabb szabályozása tárgyában is megfelelő lépéseket tegyen és kifejtette, hogy átlagárak mellett a kedvezőtlenebb viszonyok között lévő erdőgazdaságoknak be kell szüntetniök a termelést és ezért ezekhez kell szabni az árak megállapítását.

Hendrey József és Rónai György hozzászólása után *ügyvezető* megegyezően rámutatott arra, hogy meggyőződése szerint az árszabályozás elkerülhetetlen és a kormány szándékával való merev szembe-helyezkedés nem lenne célszerű. Az egyesület mindent el fog követni, hogy a munka- és fuvarbérek rögzítésének, a munkások élelmezésének és ruházati cikkekké való ellátásának a szükségéről, valamint az átlagárak helytelenségéről meggyőzze az illetékes tényezőket, véleménye szerint azonban kívánatos lenne a közszükségleti faválasztékok termelésének a biztosítására és árának a szabályozására vonatkozólag javaslatot tenni és a tárgyalásokba az egyesület bevonását kérni az árkormánybiztos úrtól és azt, hogy az intézkedés kiadása előtt az érdekképviselő is megvitathassa annak egyes tételeit.

Az igazgató-választmány az *ügyvezető* indítványát egyhangúlag magáévá tette és felhatalmazta az elnökséget, hogy a felszólalások figyelembevételével összeállított felterjesztést az árellenőrzés országos kormánybiztosához eljuttassa.

Ezután az igazgató-választmány az *ügyvezető* javaslatára egyhangúlag hozzájárult ahhoz, hogy az egyesület irodai tisztviselői 1942. évi január hó 1-től kezdődőleg némi fizetésemelésben részesülhessenek és egyszeri drágasági pótlék címén 20—50 pengőt kaphassanak, valamint ahhoz, hogy a minden évben szokásos karácsonyi segélyek címén a folyamodó özvegyek és árvák között az elnökség 800 pengőig terjedő összeget oszthasson ki és 1000 P. értékű Erdélyi Kölcsönt jegyezessen.

Az *ügyvezető* az egyesület nehéz anyagi körülményeire való tekintettel azt kérte, hogy az 1942. január 1-től kezdődőleg a tagdíj után fizetendő 5% forgalmiadó is kivethető legyen; a tagdíj felemelését — ameddig csak lehet — mellőzni kívánná. Javaslatát az igazgató-választmány egyhangúlag elfogadta.

Az *elnök* előterjesztette, hogy a december 18-án tartandó 75. évi jubileumi közgyűlés emlékért a rendkívüli viszonyok ellenére is méltó módon kellene megörökítenie az egyesületnek és ezért felhatalmazást kért arra, hogy a közgyűlési terem részére saját költségén megfest-

hesse a *Kormányzó Úr* Öfömlétósága arcképét, amihez az igazgató-választmány egyhangú örömmel hozzájárult.

A titkár jelentette, hogy felvételüket kérték az egyesületbe: *Sztáray Mihály* gróf, *Volt Urbérese* Erdőbirtokossági Társulata: *Csehimindszent*, *Hosszúpereszteg*, *Kőszegpaty*, *Molnárszecsöd*, *Nyöger* és *Tömörd erdőbirtokosok*; *Seemann Ferenc* és *Török Miklós* erdő-mérnökök; továbbá *Dümmerth Gyula*, *Károlyi József*, *Romhányi Aladár*, *Vadász János* és *Zoltai József* fakereskedők.

Javaslatára az igazgató-választmány valamennyi jelentkezőt egyhangulag az egyesület tagjai közé iktatta és több tárgy híján az elnök az ülést berekesztette.

A számvizsgáló bizottság jelentése az Országos Erdészeti Egyesület 1940. évi zárószámadásáról és javaslata az 1942. évi költségvetésről.

Tisztelt Közgyűlés!

Az 1940. évi pénztári naplóból meggyőződünk, hogy az Országos Erdészeti Egyesület

bevétele az 1940. évben	37.818 P 53 fillér,
kiadása az 1940. évben	92.171 P 94 fillér

volt. A 4.353 P 41 fillér hiány, a készletből nyert fedezetet.

A zárószámadás részletes — rovatonkinti — eredményét a mellékelt kimutatás tünteti fel.

A bevételi rovatokon az előirányzott összegnél több volt a bevétel: az egyesületi székház jövedelménél, az alapító tagok pótdíjainál, a rendes tagok fizette tagsági díjaknál, az állam által odott segélynél, az előfizetési és hirdetési díjaknál, a nem állandó irodalmi kiadványoknál, az alaptőke stb. kamatainál és más térítvényeknél és végül az átfutó bevételeknél.

Többkiadás merült fel a személyi járandóságoknál, az ügyviteli költségeknél, a könyvtár gyarapítására és szaklapokra fordított összegnél, nem állandó irodalmi kiadványoknál, a beruházási hozzájárulás folytán a székházat terhelő adóknál, javítási és óvóhely költségeknél, illetékegyenérték és forgalmi adónál, egyéb kiadásoknál és végül az átfutó kiadásoknál.

A túlkiadásokat az igazgató-választmány póthitel alakjában engedélyezte.

Az Egyesület és a kezelte alapítványok értékpapírjait az Országos Földhitelintézetnél, készpénzkészletét pedig a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnél helyezte el.

Mind a pénztári, mind pedig a vagyonszámadásokat rendben találtuk és ezért tisztelettel javasoljuk, hogy a felelős számadónak a felmentvényt megadni méltóztassék.

Összeállítottuk továbbá az 1942. évre vonatkozó pénztári előirányzatot 98.000 P bevétellel és ugyanannyi kiadással.

Az előirányzat a múlt évi előirányzattal szemben 16.600 P-vel több. A többszükséglet az „Erdészeti Zsebnaptár”-nak tervbe vett új kiadása, a fizetéseknek előírt felemelése, irodaszerek és anyagárak emelkedése, valamint a hadfelszerelési adó előírnyása folytán állt elő.

Budapest, 1941. évi december hó 4-én.

A számvizsgáló bizottság:

Erőss Gyula s. k.,

Hajdu János s. k.,

Mattyasovszky Emil s. k.

1940. évi zárószámadata.

Rovat	K i a d á s	Tényleges kiadás az 1940. évben		Előirányzott összeg az 1940. évre		Az előirányzattal szemben + vagy -	
		P	f	P	f	P	f
	A) Rendes kiadások.						
I.	Személyi járandóságok:						
	a) az ügyvezető járandósága	4.856	—	4.800	—	+	56
	b) a titkár „	5.187	—	5.100	—	+	87
	c) a pénztáros „	1.672	—	1.440	—	+	232
	d) az írnokok „	3.768	—	3.120	—	+	648
	e) a szolga „	1.234	—	1.100	—	+	134
	f) jutalmak, segélyek, adók	6.812	39	3.600	—	+	3.212
	g) nyug- és kegydíjak	7.027	56	7.040	—	—	12
	h) utiköltségek	625	94	2.200	—	—	1.574
II.	Ügyviteli költségek:						
	a) irodai költségek	2.766	74	2.400	—	+	366
	b) tüzelőanyagok	1.136	36	300	—	+	836
III.	Leltári tárgyak beszerzése			100	—	—	100
IV.	A könyvtár gyarapítására és szaklapokra	1.500	38	300	—	+	1.120
V.	Állandó kiadványok költségeire:						
	Erdészeti Lapok:						
	a) nyomtatás és expedálás	12.047	18	12.000	—	+	47
	b) írói tiszteletdíjak	2.449	82	2.800	—	—	350
VI.	Nem állandó irodalmi kiadványok	6.107	63	—	—	+	6.107
VII.	A székházat terhelő kiadások:						
	a) adók	8.812	66	10.200	—	—	1.387
	b) beruházási hozzájárulás	3.372	—	—	—	+	3.372
	c) vízvezetéki illeték	761	02	800	—	—	38
	d) udvarvilágítás, lift	797	95	900	—	—	102
	e) tűzkárbiztosítás	179	13	180	—	—	87
	f) javítások	5.864	94	1.000	—	+	4.864
	g) az óvóhely építési költsége	3.000	—	—	—	+	3.000
VIII.	Illetékegyenérték, forgalmiadó	1.296	52	1.200	—	+	96
IX.	A szerzők terhére kiadott szakmunkák költségei	400	85	—	—	+	400
X.	Hozzájárulás az alapokhoz	—	—	—	—	—	—
XI.	Egyéb kiadások	2.500	45	600	—	+	1.900
	A rendes kiadások összege	84.176	52	61.180	—	+	22.996
	B) Átfutó kiadások	7.995	42	1.000	—	+	6.995
	Összes kiadás	92.171	94	62.180	—	+	29.991

s á g n e v é b e n:

János s. k.
erdőtanácsosErőss Gyula s. k.
m. kir. főerdőtanácsos

1942. évi költségelőirányzata.

Rovat	K i a d á s	Az 1941. évi költség-előirányzat		Az 1942. évre megállapított költségvetés		Az 1941. évi költségvetéssel szemben + vagy -	
		P	f	P	f	P	f
	A) Rendes kiadások.						
I.	Személyi járandóságok:						
	a) az ügyvezető járandósága	4.800	—	5.520	—	+	720
	b) a titkár	5.400	—	6 220	—	+	820
	c) a pénztáros	1.800	—	2.760	—	+	960
	d) a két irnok	3.240	—	5.040	—	+	1.800
	e) a szolgál	1.200	—	1.680	—	+	480
	f) jutalmak, segélyek, adók, nyugdíj-biztosítás	2.900	—	3.000	—	+	100
	g) nyug- és kegydíjak	7.040	—	7.080	—	+	40
	h) utazási és közgyűlési költségek:	1.800	—	2.000	—	+	200
II.	Ügyviteli költségek:						
	a) irodai költségek	2.400	—	5.500	—	+	3.100
	b) tüzelő-anyagok	600	—	1.400	—	+	800
III.	Leltári tárgyak beszerzésére	200	—	500	—	+	300
IV.	A könyvtár gyarapítására és szaklapokra	500	—	1.000	—	+	500
V.	Az állandó kiadványok költségei:						
	1. Erdészeti Lapok:						
	a) nyomtatás stb.	12.000	—	15.000	—	+	3.000
	b) írói díjak	3.000	—	4.000	—	+	1.000
	2. Erdészeti Zsebnaptár	16.000	—	18.000	—	+	2.000
VI.	A nem állandó irodalmi kiadványok költségei	—	—	—	—	—	—
VII.	A székházat terhelő kiadások:						
	a) adók	8.820	—	9.600	—	+	780
	b) beruházási hozzájárulás	3.370	—	—	—	—	3.370
	c) vízvezeték	800	—	1.000	—	+	200
	d) udvarvilágítás	900	—	1.200	—	+	300
	e) tűzkárbiztosítás	180	—	300	—	+	120
	f) javítások	1.000	—	2.000	—	+	1.000
	g) óvóhely-költségek	—	—	—	—	—	—
VIII.	Illetékegyenérték és az Egyesületet, mint ilyent terhelő adó (forgalmiadó)	1.200	—	1.200	—	—	—
IX.	A szerzők terhére kiadott szakmunkák kiadási költségei	—	—	—	—	—	—
X.	Hozzájárulás az alapokhoz	—	—	—	—	—	—
XI.	Egyéb kiadások	1.250	—	2.000	—	+	750
	A rendes kiadások összege	80.400	—	96.000	—	+	15.600
	B) Átfutó kiadások	1.000	—	2.000	—	+	1.000
	Összes kiadás	81.400	—	98.000	—	+	16.600

s á g n e v é b e n :

János s. k.
erdőtanácsosErőss Gyula s. k.
m. kir. főerdőtanácsos

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. földművelésügyi miniszter 291.595/1941. F. M. számú rendelete a termelői fakészletek bejelentésének az újabb szabályozása tárgyában.

A tűzifaellátás biztosításának szabályozásáról szóló 3000/1941. M. E. sz. rendelet (Budapesti Közlöny, 1941 április 25-i 93. szám) a továbbiakban: R. 6. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §.

A szerfa-, tűzifa-, faszén-, tölgy- és lúckéregkészletek tekintetében a R. 2—3. §-ában említett bejelentést nem a földművelésügyi miniszterhez, hanem a *kitermelés helye szerint illetékes m. kir. erdőfelügyelőséghez* kell megtenni.

A bejelentés módozataira, valamint a bejelentett adatok feldolgozásával kapcsolatos költségek fedezésére szolgáló összegek befizetésére a R. 4. §-ának (1)—(2) bekezdésében foglalt rendelkezések irányadók.

A bejelentés megtörténtét az erdőfelügyelőség a fél kívánságára és költségére igazolja.

2. §.

Az erdőfelügyelőség a R. 18. §-a szerint foganatosított esetleges ellenőrzés eredményéhez képest a bejelentések adatait szükség esetén megfelelően helyesbíti, ennek megtörténte után pedig a bejelentéseket az erdőigazgatóság útján a földművelésügyi miniszterhez haladéktalanul felterjeszti.

Az erdőfelügyelőség, valamint az erdőigazgatóság a bejelentett fakészletekről nyilvántartást vezet.

3. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1941. évi december hó 5-én.

(1667. sz.)

Báró Bánffy Dániel s. k.,
m. kir. földművelésügyi miniszter.

A m. kir. földművelésügyi miniszter 239.823/1941. F. M. számú rendelete a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen a szarvastehen vadászatának a szabályozása tárgyában.

A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen a vadászat szabályozása tárgyában kibocsátott 3940/1941. M. E. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1941. évi 120. szám.) 11. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

1. §. A Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészen az 1941—1942. évi vadászati idény hátralévő részében (1942. évi július hó 31. napjáig) — a vadászati tilalmi idők megállapítása tárgyában kibocsátott 160.000/1941. F. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1941. évi 163. szám.) 1. §-ában megállapított tilalmi idő betartása mellett — szarvastehenre hajtóvadászatot is szabad tartani.

2. §. A 3940/1941. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában kibocsátott 158.120/1941. F. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1941. évi 131. szám.) 5. §-ának (1) bekezdésének f) pontja az előbbi §-ban megjelölt időtartamra a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseknek megfelelően módosul.

3. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1941. évi december hó 5-én.

A miniszter rendeletéből:
Dr. Lenck Jenő s. k.,
miniszteri osztályfőnök.

IRODALOM

**Benkovics Károly dr.: Állami ellátás alatt álló erdőbirtokok egye-
sített kezelése szövetkezeti alapon, különös tekintettel a jövedelemel-
osztás és az erdőrendezés szempontjaira.** (A szerző kiadása. Sopron, 1941.)

A doktori értekezésnek írt kitűnő munka — tudomásunk szerint — az első kísérlet hazai szakirodalmunkban a szövetkezeti erdőgazdálkodás gondolatának a részletes kidolgozására és ezért különös figyelmet érdemel.

Jelenlegi erdőtvényünk rendelkezései — csakúgy mint az előzőké — az állami kezelésben lévő erdőbirtokokon az erdőgazdasági teendőknek csupán igazgatási irányítását teszik lehetővé és nem adnak módot a gazdálkodásnak olyan belterjesebb kialakításához, amely a körébe vont erdőbirtokok értékének és jövedelmének a gyarapításához vezetne. A közvetlen anyagi felelősséggel járó erdőgazdasági teendőket az erdőbirtokosok végzik el, ennek a következménye azután — az állományok legértékesebb anyagának erdőápolás címén való kilopkodása, a titokban gyakorolt legeltetés és alomszedés, a kényszerű rendkívüli használatok és erdőterületcserék, valamint az erdőbirtokossági társulatok önkormányzati rendszeréből folyó, gyakran tapasztalt szabálytalanságok folytán — az erdőbirtokok fatökéjének és ezzel összefüggő jövedelmezőségének számadatokkal kétségtelenül igazolt folytonos csökkenése.

Ezeknek a tényeknek a megváltoztatását, az erdő fatökéjének a gyarapítását, az ezzel járó többtermelést és jövedelemszaporítást célozná egy olyan szövetkezeti tervzetnek a kialakítása, amely az állami kezelésbe vont különböző magánjogi természetű, termőhelyű, fekvésű, valamint különböző fajú és állományú erdőket — a magántulajdonjog érintetlenül hagyása és a jelenlegi állami erdőgazdasági szervezet fenntartása mellett — az összes erdőgazdasági teendők ellátására kiterjedő erdőgazdasági egységbe tömörítené.

A szerző a fentiek értelmében összeállítandó tervzetet Vas vármegye vasvári járásának állami ellátásban lévő 4729.1 kh kiterjedésű 68 erdőbirtokára dolgozta ki részletesen és fejtegetései során behatóan foglalkozik mindazokkal a körülményekkel, amelyek a tervzet célját, igazgatási, kezelői és felügyeleti szerveit, üzemi és beruházási tőkéjétő jövedelemelosztását, az eddig alkalmazott rendszerekkel szemben mutatókozó előnyét és üzemtervi beállítását érintik.

Öszintén sajnáljuk, hogy a gyakorlati szempontból komoly jelentőségű elgondolás eddig még nem juthatott nagyobb nyilvánosságra, mert igen kíváncsiak tartanók, ha szakközönségünk — különösen pedig a kérdéssel foglalkozó illetékes körök és működésük alapján kellőképpen tájékozott kartársaink — minél jobban megismerjék *Benkovics dr.* javaslatát.

Dr. V. Dieterich: Forstliche Betriebswirtschaftslehre. II. Bd. Waldwertschätzung. (Erdőgazdasági üzemtan. II. kötet. Erdőértékbecslés.) Verlagsbuchhandlung Paul Parey, Berlin. 1940. Ára külföldön: 8.10 RM.

Az erdőgazdasági üzemtannak az „Erdészeti Lapok“ 1940. évi XI. füzetében ismertetett és a tudományos alapvető részt tárgyaló I. kötetében *Dieterich* az erdőgazdasági üzemtan gyakorlati feladatait az erdő értékének a meghatározásában, az eredményszámításban és az erdőgazdasági célkitűzésben jelölte meg.

A most megjelent II. kötet az erdő értékének a meghatározását tárgyalja. A szerző az eddig általánosan elterjedt „Erdőértékszámítás” helyett „Erdőbecslés” címet adott munkája ezen részének.

Már ezzel is rá kíván mutatni arra az alapvető eltérésre, amely a régi, *sztatikai* alapokon felépült s az erdő értékének meghatározását elsősorban mennyiségtani vonatkozású feladatnak tekintő klasszikus erdőértékszámítás és az új, *dinamikus* gazdasági szemléletnek megfelelően az erdőérték-meghatározást, mint elsősorban gazdasági vonatkozású kérdést tárgyaló erdőértékbecslése között fennáll.

Ennek az alapvetően eltérő felfogásnak a következménye, hogy míg a klasszikus erdőértékszámítás az erdő értékét mennyiségtani szempontból kifogástalan, de a helyes gazdaságsszemléletnek meg nem felelő egyenletek alkalmazásával határozta meg s ennek következtében igen sok esetben a gyakorlati élet tapasztalataival ellentétben álló értékeket számított ki, addig *Dieterich* az erdőérték meghatározásának a súlypontját a megfelelő tudású szakértőnek az értéket befolyásoló összes tényezők mérlegelése alapján meghozandó *érték-ítéletére* (becslésére) helyezi.

A tárgykör új megnevezése — nagyon helyesen — kifejezésre juttatja azt is, hogy az erdőérték meghatározása a dolog természeténél fogva, mindig csak becslés jellegű.

Kiindulópontként a statisztikának az erdő- és mezőgazdasági ingatlanforgalomra vonatkozó vételárkimutatásai alapján megállapítja, hogy melyek azok a tényezők, amelyek a tárgyilagosságot árkiakulást megszabják (*Preisbestimmungsgründe*).

Vizsgálatainak az eredményeképpen rámutat arra, hogy az erdőértékbecslésnek a legfontosabb és nélkülözhetetlen alapja a *tényleges évi hozadék*. Emellett azonban még figyelembe kell venni: 1. azt, hogy a szóbanforgó birtok állapota alapján a jövőben az évi hozadék emelkedésére vagy csökkenésére lehet-e számítani, 2. magát a fakészletet is abban a mértékben, amilyen mértékben az, vagy annak egyes részei a közeljövőben pénzzé tehetőek, 3. a költségeket s végül 4. az ingatlanok egyéb hasznát jelentő tulajdonságait, amelyek esetleg csak közvetve jelentkeznek a mindenkori birtokos részére.

A következő fejezetben az értékbecslésnél alkalmazandó bevételi és kiadási tételek számszerű nagyságának a megállapításával foglalkozik. Itt tárgyalja részletesen az erdőgazdasági kamatláb kérdését is. Rámutat arra, hogy jogosult ugyan az átlagos kamatlábnál alacsonyabb kamatláb alkalmazása, helytelen volna azonban minden erdőértékbecslésnél azonos, előre megszabott nagyságú kamatlábbal számolni. Ehelyett csak azokat a határokat kell és lehet megszabni, amelyek között a kamatláb az egyes adott esetekben ingadozhatik. A szakképzett becslő feladata azután az adott esetben a kamatláb helyes megválasztása, egyrészt a becslés célja, másrészt aszerint, hogy milyen mértékben állnak fenn azok az erdőgazdaságra nézve jellemző tulajdonságok, amelyek az alacsony kamatláb alkalmazását megokolta teszik.

Ezekután rátér az értékbecslési módszerek ismertetésére. Itt elsősorban a régi klasszikus erdőértékszámítást bírálja s majdnem teljes egészében elveti azt. Amit megtart belőle, azt is csak erősen módosított formában.

Helyette sok vonatkozásban egészen új utakat és módokat hoz javaslatba az erdő értékének a megbecslésére.

Az erdőérték meghatározásával, mint becsléssel együtt járó bizonytalanság lehető kiküszöbölése végett — szerző szerint — minden egyes esetben többféle módszerrel kell az erdő értékét megbecsülni, hogy

a különféle becslések eredményeinek az egybevetésével a hibahatárokat lehetőleg szűkre szabhassuk.

A becslésnél mindig a magasabb gazdasági egységet jelentő, tartamos évi hozadékot nyújtó gazdasági osztályból, illetőleg a birtokos egész háztartásából kell kiindulni, még akkor is, ha csak a gazdasági osztályba tartozó egyes erdőrészek vagy azok faállományának vagy talajának a megbecsléséről van szó. Kivételek az olyan kisebb önálló erdők, amelyek magukban tartamos hozadékot nem szolgáltatnak, vagy ha egyes erdőrészeket a gazdasági egységből véglegesen kiszakítanak (kiszajátítás stb.).

Az önálló hozamú gazdasági egységek megbecslését az évi tiszta jövedelem alapján végzi. Ezt az eljárást azonban összeköti a fakészlet és talaj módosított eladási értékének a megbecslésével (*abgewandte Abtriebswertberechnung*).

Az egyes erdőrészeknek, mint a magasabb gazdasági egységet alkotó gazdasági osztály tagjainak az értékét elsősorban az egész gazdasági osztály hozadéki értéke alapján becsüli meg saját készítésű korfokértékgörbék (*Alterswertkurven*) segítségével.

A gazdasági egységből kiváló erdőrészek értékének a becslésére a klasszikus értékszámítás gazdasági és befektetési értékeinek az egyenleteitől eltérő gazdasági és befektetési érték meghatározási módokat vezet be.

Erdőtalaj önálló értékbecslésére — a ténylegesen elért forgalmi árakból és a különböző átl. termőhelyű gazdasági osztályokra kiszámított átlagos évi tiszta jövedelem alapján összeállítható — talajértéktáblázatokat (*Wertsstufenfolge der Waldbodenschätzung*) kíván alkalmazni.

A szerző ajánlotta új erdőértékbecslési módok bírálatára itt nincs hely. A szerző egyes megállapításaival s értékbecslési módjaival szemben ellenérveket is lehetne felhozni. Ennek ellenére meg kell állapítani azt, hogy *Dieterich*nek ez a munkája az erdőértékbecslés terén egészen új utakat és látóhatárokat nyitott meg további kiépítés és a régi klasszikus erdőértékszámítástannak a gyakorlati élet követelményei és a helyes gazdaság szemlélet szerint való átformálás számára.

A sok ábrával, táblázattal és számítási példával eleve né tett munka a kutató számára valóságos kincsesbányája a további fejlesztésre váró új gondolatoknak, a szakembernek pedig felbecsülhetetlen ismeretforrás és biztos támasz a gyakorlati értékbecslési kérdések megoldásánál.

Kovács Ernő dr.

Sturm: Irtások a München körüli erdősegekben. (Die Rodungen in den Forsten um München.) J. D. Sauerländer kiadása, Frankfurt a/M. 1941.

A „Görling Hermann Német Erdészettudományi Akadémia Kiadványai”-nak („*Schriftenreihe der Hermann-Görling-Akademie der Deutschen Forstwissenschaft*”) I. köteteként megjelent munka igen érdekes erdőgazdaság-történeti kutatások eredménye.

A szóbeli és írott hagyományok erdészeti kiértékelése kétféleképpen történhetik. Az egyik az, hogy a kutató valamilyen zárt forrás-munka-anyagot rostál át gondosan minden erdészeti vonatkozásra; ilyen kísérletet végzett a szerző a freisingi apátság irattárában, amely Németország egyik leggazdagabb, kitűnően karbantartott és legrégebbi okmánygyűjteménye.

Mostani munkájában a kutatás másik útját járta végig: miként lehet egy összefüggő erdővidék táj- és dűlőneveinek, valamint egyéb

erdészeti vonatkozású megjelöléseinek az alapján következtetni régmúlt korok erdőgazdaságára.

A kötet első része szorgos növényföldrajzi és nyelvészeti tanulmányok segítségével állapítja meg, hogy a bajor fensík egyik jellegzetességét, a München körüli erdőségeket, valamikor túlnyomóan bükk- és tölgy-állományok alkották, amelyek a lakosság szaporodásával és igényeik növekedésével változtak át lassankint lúcfenyvesekké.

A második rész az írtások menetét tárgyalja a legrégibb időkől, a jelen állapot nagyjából való bekövetkeztéig, amely kb. Bajorországnak Nagy Károly birodalmába való belépésével esik egybe. Itt igen érdekes bizonyosságát kapjuk annak, hogy az ősi telepítésekből mint központokból kiinduló erdőírtások főleg az utak mentén szaporították a mezőgazdasági művelésre alkalmas területet és biztosítottak előjogokat az első telepesek utódainak.

A harmadik rész az erdőírtók szocális és jogi helyzetével foglalkozik és mint ilyen bőséges forrásul szolgál a német törvényfejlődés kutatóinak. Legérdekesebb megállapítása, hogy a *véderő gondolata valószínűleg egészen a római uralom idejéig vezethető vissza.*

A 152 oldalas, kitűnő munkához a Nemzetközi Erdészeti Központ (C. I. S.) igazgatója, dr. dr. Köstler írt igen elismerő előszót. Ára külföldön — a 25% engedmény levonásával — 4 RM. M.

Mezőgazdasági és állatorvosi előadások. (A Franklin Társulat kiadása, Budapest, 1941.)

A M. Kir. József Nádor Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem 1940. évi soproni nyári egyetemi tanfolyamán a rendezés gondja és tisztje a Műegyetem mezőgazdasági és állatorvosi karára hárult. Ehhez igazodott az előadások nagyobb része is és az egybegyűlt hallgatóság agrár-társadalmunk legkiválóbb tudományos és gyakorlati képviselőinek a tanításával gyarapíthatta ismereteit.

A mezőgazdasági és állatorvosi kar kétségtelenül igen nagy szolgálatot tett a szakközönségnek azzal, hogy nem engedte a magas színvonalú előadások anyagát a feledés homályába veszni, hanem megtalálta a szellemi és anyagi feltételeit a kinyomtatásnak is. A 350 oldalra terjedő kötet a tanfolyamon elhangzott beszédeken kívül 49 előadást tartalmaz, amelyek a mezőgazdaság és az állatorvoslás egész területét felölelik. Közlebbi ismertetésüket azonban lapunk korlátozott terjedelme — sajnos nem engedi meg.

A gondos összeállítás *Kövessi Ferenc dr.* egyet. ny. r. tanár, volt kari dékán érdeme. M.

Bástyánk. I. évf. 1. sz. (A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Körének havi folyóirata. Szerkeszti: Mécs Endre, Sopron, Rákóczi Ferenc-utca 13.)

Irodalmi, művészeti, tudományos és társadalmi folyóiratnak hirdeti a nagy gondnal összeállított 1. füzet ősi főiskolánk fiatalságának az igen rokonzenyes próbálkozását, amelynek *Modrovich Ferenc* e. i. dékán komoly, megleghangú előszava nyitja meg az útját.

Nagy meglepetés volt számunkra ez a füzet és őszinte örömmel írunk róla. Nemcsak azért, mert sok keserves gonddal küzdő életünkben az ifjúság elpusztíthatatlan erejét, magabizását és derültségét hirdeti, hanem azért is, mert tartalma biztató kezdet és szép reményekre jogosít.

Meggyőződésünk, hogy a szaktudás csak akkor válik valóban azzá, ami felsőfokon értelmet és célt ad neki: a *nemzeti élet* hasznos építőjévé, ha nem zárkózik el korlátok közé szorított egyoldalúságba,

hanem meglátja mindazt, ami a saját kerítésén túl is eszme, akarat, igazság és szépség.

Ezért tartjuk igen fontosnak, hogy főiskolánk neveltjei már diákeveik során bekapcsolódjanak a *közösség szolgálatába* és még fogékony lélekkel találják meg mindazt, ami később, a kenyérgondok idején, az önzetlen áldozatvállalásnak és a pihenés óráinak egyformán szilárd, értékes alapja lesz.

Ezt a célt semmi sem éri el jobban, mint egy olyan folyóirat, amelynek a szerkesztését az ifjúság maga vállalja. Mert így közvetlen közléről jut érintkezésbe mindazokkal a kérdésekkel, amelyeket messze tájakról összegyűlt, különböző hajlamokat mutató és eltérő úton érvenyesülését kereső ifjak hoznak magukkal; így ismerik meg legjobban egymást és ezen keresztül talán önmagukat is.

Aki pedig valaha a szűkreszabott szabad időből áldozott néhány órát az emberi művelődés számára, nem lesz önző törtető, hanem készséges szívű munkása szakjának és hazájának.

Ebben látjuk a soproni ifjúság folyóiratának a legfőbb erkölcsi értékét és ezért tartjuk minden pártolásra méltónak.

Polgáry Sándornak, az Ifj. Kör elnökének „Összefogni“ c. felhívása is a lélek mélyéről jövő kiáltás, amelynek Gacs János, Sopron város orszgy. képviselője adja meg a nemesveretű keretet „Magyar öncélúság“ c. cikkében.

Vági professzor úr önmagához maradt csak hű, amikor a páncélos harci-kocsikról írt, Mécs Endre, a szerkesztő pedig Széchenyi Istvánt, a mérnököt hozza elénk kitűnő időszerűséggel. Bögér Endre: „Kemény Ambrus szótlansága“ c. talpraesett elbeszélése és Ostoros György: „Egy új világ felé“ c. drámai erejű verse nem csekély értékű irodalmi képességek bizonyosságai.

A folyóirat színházi, irodalmi és szaklap-szemléje hasznos segítői az annyira kíváncsatos önképzésnek, társadalmi és sportrovata pedig állandóan időszerű és érdeklődéssel kísért kérdésekkel foglalkozik.

Kedves a „Tagló“ c. tréfagyűjtemény is, de azért nem ártana, ha a szerkesztőség mintául a valamikori „Genter“ füzeteit is elővinné, amelynek a szellemes csipkelődésein még ma is igen jókat derülünk mi öregek.

A „Bástyánk“ Kardos Árpádnak, a kitűnő soproni írónak a kiadásában jelenik meg; szívből eredményes és hosszú életet kívánunk neki. Előfizetési ára egy évre 8.— pengő. M.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. LXXV. kötet, 1941.

45—46. sz. Szilvay G.: Járóművek azbeszt szerelvényei. — v. ifj. Bánó L.: Dr. Bláthy Ottó Titusz síremlékének avatása.

47—48. sz. Kertész F.: A mesterséges világítás hibás alkalmazásai és a közlekedési szerencsétlenségek.

Értekezések—Beszámolók. Komlósi I.: Sebességeloszláskutatás nyílt vízfolyások függőlegeseiben 1900-ig. — Pazár I.: Közhasználatú források fertőzésének lehetősége. — Andor Gy.: A szennyvíztisztítás kérdése hazai szempontból.

A Műszaki Világ. V. évf. 1941.

22. sz. v. Reviczky Gy.: Magunk között. — —: A bányászat, az anyaggazdálkodás, az energiagazdaság és a közlekedés problémái a

Magyar Mérnök- és Építész-Egylet jubiláris előadássorozatának napi-rendjén.

24. sz. —: Bornemisza Géza zárta le a Mérnök- és Építész-Egylet nagy érdeklődést keltő előadássorozatát. Városfejlesztési, mezőgazdasági, iparosítási kérdések és árproblémák szerepeltek az előadássorozat utolsó részének napirendjén.

A Vadászkutya. II. évf. 1941.

11. sz. *Szövérfy J.*: Szent Hubertusz miséje. Vadászok, erdészek, lövészek találkozója a jáki kápolnában. — *Zoborhegyi*: Látogatás a vizslaversenyen. — *K. Kende M.*: Vizslád idomításának fejlődése az utolsó 15 év alatt. — *v. Ujházi B.*: Rau. — *Aigner Ö.*: Vadászkutya-tenyésztésünk. — *K. Kende M.*: Az elfogult kiállítók és versenyzők. — *v. Dobó J.*: Az október 26-án lezajlott vizslaverseny tanulságai, egyben beszámoló a magyar vizslák versenyéről.

Bányászati és Kohászati Lapok. LXXIV. 1941.

22. sz. —: Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület 1941. október 19-én Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia heti üléstermében tartott (49-ik) évi rendes közgyűlése. (2. közl.) — *Mazalán F.*: Péch Antal serlegbeszéd.

23. sz. *Dr. Papp F.*: Budapest meleg gyógyforrásainak értéke és érdeke. — *Dr. T. Hernocho A.*: A robbantásról felvett 1627. évi selmeci bányabíróági jegyzőkönyv történetéhez.

Gazdatisztek Lapja. XLV. évf. 1941.

12. sz. *Kiss E.*: Az okleveles gazdák szerepe Magyarország mezőgazdasági termelésének és értékesítésének megszervezésében. — *Bayer J.*: Karácsonyfa-gondok. — *Bajusz S.*: A gazdasági front érdekében. — *Faber Gy.*: Decemberi krónika. — *Sándorházy L.*: „Gazdatiszti ház”-at!

Halászat. XLII. 1941.

11. sz. *Dr. Lukács K.*: A magyar halászat multjából. (1. közl.) — *Uzoni L.*: A halpiac helyzete októberben. — *Vásárhelyi I.*: A törpegém.

Kémikusok Lapja. II. évf. 1941.

12. sz. *Gróh Gy.*: Szérumfehérjevizsgálatok, különös tekintettel a vércsoportokra. — *Dr. Pöltzel J.*: Néhány engedélyezett hazai ásvány- és gyógyvíz vegyelemzési bizonyítványa. — *Dr. Szählender L.*: Természetes, izolált és szintetikus illatos anyagok. — *Dr. Kőrössy F.*: Algák nemét meghatározó és megtermékenyítésüket előmozdító anyagok.

Kertészeti Szemle. XIII. évf. 1941.

12. sz. *Preczner G.*: Kertművészet és szobrászat. — *Taba V.*: Temető vagy sírkert. III. — *Scholtz G.*: Hogyan értékesítsük almatermésünket. — *Dobos L.*: Káposztatermesztés Fejérmegyében. II.

Köztelek. LI. évf. 1941.

45. sz. *Westsik V.*: A búza jobb bokrosodásának kihasználása. — *Foltányi F.*: A vitalitás újabb jelensége. — *Juhász Á.*: A dohánylevelek színének megrögzítése a dohánybevéltás szempontjából. — *Dr. Weiser I.*: A gabona kiörlési fokának befolyása a korpa takarmányértékére. — *Tuka G.*: Néhány szó az ideai veszedelmes kukoricamoly-károkról. — *V. V.*: Hátrányos-e a fahasználatra a gyantagyűjtés. — *Dr. Rohonyi M.*: A patkányok okozta kártevések megszüntetése.

46. sz. Tolnay P.: A tejellátás bajai. — Dr. Kovátsits L.: Rossz szokás-e az őszi mélyszántás. — Prettenhoffer I.: Gyors növényzet-átalakulások a túlnedves időjárás hatására. — Dr. Manninger G. A.: Fogjunk össze a kukoricamoly ellen. — Ordódy J.: Kályhafűtés kukoricacsutkával.

47. sz. Dr. Fleischmann R.: Kárpátaljai kukoricafajta kísérlet tanulságai. — G. E.: A jövő évi kukoricavetőmag jó csirázó- és termőképességének biztosítása. — v. Benke Gy.: Az állatkereskedelem és az állatforgalmi szavatosság időszerű kérdései. — Westsik V.: Védekezés a lucernabogarak és bödék ellen.

48. sz. A mezőgazdaságfejlesztés sikerének személyi feltételei. — Farkas D.: Gyakorlati tapasztalatok a napraforgóról. — Dr. Sedlmayr K.: A cukorrépa vitalitásának fokozása. — Dr. Weiser I.: A fagyott répa felhasználása. — Kenézy E.: Gazda adó-naptár. — Dóry B.: Hogy aránylik az őszi szántás a talajvédelemhez.

Magyar Fapiac. III. évf. 1941.

45. sz. — —: A földművelésügyi minisztérium költségvetése.

46. sz. v. Simonkay Gy.: A bányafa-kérdés. — —: Bárány Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter erdőgazdaságunk feladatairól. — —: Új erdőgazdasági rendszer.

Magyar Méh. 62. évf. 1941.

12. sz. —: A m. kir. állami méhészeti kerületek, azok székhelyének és vezetőinek legújabb beosztása. — Rupp K.: Méhészeti szakoktatásunk elmaradottsága és korszerűsítése. — Rupp K.: A méz termelői árának helyes és méltányos megállapítása. — Báldy B.: Méhészeti tapasztalataim legutóbbi németországi tanulmányutamon. — Dr. Koppány J.: Az aranyvessző. — Fajsz S.: Mézelő paprikavirág. — Barcsa B.: Csak a nagy keret! — Kelecsényi E.: Quo vadis magyar méhészet? (2. közlemény.) — Dr. Jakab I.: A méhek beteleléséhez még el nem késztett figyelmeztetés! — Konkoly J.: A helyes teletelésről és cukor- etetésről. — Szalai G.: Ezt is jó tudni, mikor a kaptárak levegőjéről beszélünk! — Ignác S.: A méz a cukor.

Magyar Statisztikai Szemle. XIX. évf. 1941.

9. sz. Dr. Thirring L.: Terület és népsűrűség törvényhatóságon-kint. — Dr. Farkasfalvy S.: A magyar gyáripár helyzete 1940-ben.

Mezőgazdasági Közlöny. XIV. évf. 1941.

11. sz. Láczkó A.: Olajosnövényeink termesztése. — v. Ottó E.: A baromfitenyésztés szociális vonatkozásai. — Faber Gy.: Nyugdíjtöke-elhelyezés — földbirtokban. — Dr. K. Finály I.: A cellulózagyártás új nyersanyagai. — A mesterséges gyümölcsérlelés.

Nimród Vadászlap. II. évf. 1941.

32. sz. József főherceg tábornagy: A Duna partján és a Kárpátok ormán. — Súlyom: Fiatalok, eiöre. — Pánczél J.: Golyós töltények újabb csökkentése Németországban.

33. sz. József főherceg tábornagy: A Duna partján és a Kárpátok ormán. (2. közl.) — Speer L.: Bérlovések.

34. sz. József főherceg tábornagy: A Duna partján és a Kárpátok ormán. (3. közl.) — Dr. Reinisch M.: Néhány hasznos jótanács a szopor-nyicáról.

Technika. 22. évf. 1941.

9. sz. Dr. Varga J.: Gróf Széchenyi István, a nemzet „tanácsadó mérnöke”. — Dr. Gállik I.: A nyomott rudak méretezésére vonatkozó újabb német javaslatok és kapcsolatos megjegyzések. (2. közl.) — Dr. Jáky J.: A rugalmasságtan összeférőségi egyenleteiről — Dr. Herczegh J.: Hazai fémhányaszatunk és a világgazdaság. — Szabó B.: Központilag szabályozott villamos-óraberendezések. — Hornung A.: Az illesztési szabványok alkalmazására vonatkozó megjegyzések. — Ifj. Dümmerling Ö.: A Ferences-rend középkori csücsíves stílus építészeti emlékei Magyarországon.

Természettudományi Közlöny. 73. kötet. 1941.

11. sz. Tóth G.: A repülés télen. — Bay Z.: Az atom, a jövő energiaforrása. — Tokody Z.: „Élő” kristályok. — Vámos L.: A téli és nyári napfény hatása bőrünkre. — Rotarides M.: A balatoni vándorkagyló terjedése. — Dr. A. L.: Éjszakai felmelegedés a déli sarkvidéken. — Dr. Koppány J.: Virágporfogyasztás és fehérjegyáldalkodás a telelő méhcsaládban. — Dr. Z. A.: Állatiélektani megfigyelések. — Dr. Baskai E.: Érdekes új textilfestékek.

Vadászat--Halászat. IX. évf. 1941.

21. sz. Orday R.: A természeti kincsek védelme Erdélyben. — —: Maderspach Viktor. — Balogh A.: A vadász öltözete. 22. sz. Orday R.: A vadászok — turisták békéjéhez. — A. Balogh A.: Az ideai özlövések alatt szerzett tapasztalataim. — I. Mészáros J.: Nagyhalak a horgon.

Vadászujság. I. évf. 1941.

5. sz. Dr. Szent-Iványi G.: A milliárdos földművelésügyi budget és a vadászat! — Vásárhelyi I.: Egy eddig ismeretlen, parazita okozta vadbetegség Magyarországon. (*Distoma acutum* Leuckart.) — Mészáros P.: Vad-kilövés, bárca, részjegy, lelövési keret, alhaszonbér.

6. sz. Gy.: Mivel etessük télen a szárnyasvadat? — Mészáros P.: A vadásztörvénynek az orvvadászokra vonatkozó gyermekded intézkedései. — Gy. Takách Gy.: Ne mérgezzünk foszforszörppel!

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.**INTERSYLVA. 1941. 4. sz.**

Hagberg: Az erdőrendezés és a vágásellenőrzés elvei a svéd állami erdőkben. (*Grundsätze der Forsteinrichtung und der Einschlagskontrolle in den schwedischen Staatswäldern.*) 387—398. old.

Svédországban 1930 óta az erdőrendezés nem foglalkozik erdőművelési és műszaki kérdésekkel, feladata ma kizárólag a *készletgazdálkodás* legmegfelelőbb biztosítása. Ebből a célból minden állami erdőgondnokság próbaterületek segítségével megállapítja az élő fakészletet ifafajok és vastagsági osztályok, az erdő értékét pedig minőségi-, kor- és vágatási osztályok szerint; az utóbbiakat elsősorban az állományok egészségi állapota és növekedési viszonyai határozzák meg.

Az adatok feldolgozása alapján készül el a vágatási terv a legközelebbi értékesítési piac igényeinek a figyelembevételével. A használatok tényleges eredményeinek a tervvel való egybevetése, a növedékek és az állományok fejlődésének az állandó vizsgálata a készletgazdálkodás megfelelő ellenőrzését teszik lehetővé.

Aro: A legfontosabb finn erdei fűrészek és fejszék. (Die wichtigsten finnischen Scheitersägen und Axte.) 400—413. old.

A szerző az ország egész területéről 1935-ben összegyűjtött adatokból állapította meg, hogy a használatban lévő fűrészek túlnyomó részét a svéd *Orsa* és *Sandvik*-gyárak, a legtöbb fejszét pedig a híres két finn cég: *Billnäs* és *Kellokoski* szállítják. Ezeket a szerszámokat fényképen, ill. rajzban is bemutatja és pontos méreteket is ad róluk.

Gagarin: Az orosz fakivitel legfőbb nyersanyag-forrásai. (Die Hauptrohstoffgebiete des russischen Holzexports.) 415—432. old.

Az óriási orosz birodalom közel egymilliárd hektárnyi erdőterületének kétharmada az ú. n. északi erdővidékhez tartozik, amely Finnország határától a Csendes-óceánig terjed és — gyér lakossága, valamint feltáratlansága következtében — még csaknem érintetlen.

A szerző a felkutatható volt statisztikai adatok egybevetése alapján arra a következtetésre jut, hogy ezidőszereint az egész óriási erdőterületnek csak 3 kedvezőbben fekvő része jöhet fokozott ütemű kihasználás, tehát kivitel szempontjából számba; ezek a Távolkelet déli része, az Angara-Jenissejsk folyók melléke és az európai Oroszország északi vidéke. Ez a terület is évi 35—50 millió m³ szerfát tudna kiviteli célokra szolgáltatni.

Dore: A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézetnek az erdészeti statisztika fejlesztésére irányuló munkássága. (Die Arbeit des Internationalen Landwirtschaftsinstitutes an der Vervollkommnung der Forststatistik.) 434—445. old.

A Rómában székelő Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet már 1922 óta állandóan napirenden tartotta az egész világra kiterjedő statisztikai szolgálat megszervezésének a kérdését. Az Intézet részéről összehívott I. Erdőgazdasági Kongresszus (Róma, 1926.) határozata alapján meg is alakult az Intézet kebelében egy külön erdészeti statisztikai osztály, amely — noha személyi és anyagi ereje szerény volt — rövid idő alatt igen szép eredményeket ért el.

A „Nemzetközi Statisztikai Évkönyvek“ c. kiadványából eddig két kötet jelent meg, az újabban anyag feldolgozása befejezés előtt áll. Az Intézet kezdeményezésére alakult meg az a vegyes nemzetközi bizottság, amely az erdészeti statisztika fejlesztése érdekében már 1936-ban minden államnak megküldötte az azonos kiértékelést lehetővé tevő, egységes alapokra fektetett statisztika-szervezési tervét.

Kétségtelen, hogy a most folyó háború befejezése után az erdészetre vonatkozó és minden országra kiterjedő adatgyűjtésnek fokozott jelentősége lesz; ezért az előmunkálatoknak a fegyverek zajában sem szabad szünetelniük.

ALLGEMEINE FORST- UND JAGDZEITUNG. 1941. 11. sz.

Hausrath: A parasztság és az erdőgazdaság. (Bauertum und Waldwirtschaft.) 293—299. old.

Régi okmányok adataival bizonyítja, hogy a parasztság sok esetben az erdő igazi barátjának mutatta magát és a pusztításokat nem lehet mind az ő rovására írni.

Fahr: Elegyes tölgy- és bükkállományok. (Über Eichen-Buchen-Mischbestände.) 293—302. old.

A tölgynek bükkal egykorú állományban való nevelése nem könnyű feladat, de annyi előnye van, hogy megéri a fáradságot.

SCHWEIZERISCHE ZEITSCHRIFT FÜR FORSTWESEN. 1941. 11. sz.

Nägeli: A szélfogó pászták jelentősége. (Über die Bedeutung von Windschutzstreifen zum Schutze landwirtschaftlicher Kulturen.) 265—280. old.

Általánosan ismert, hogy a steppejellegű, aszályoknak kitett területeken milyen óriási előnyökkel jár fasorok telepítése. A szél erejének a megtörésével lényegesen javul a talaj vízháztartása is, annyira, hogy Amerikában a szélfogó fasorokkal védett mezőgazdasági területek termése aszályos években majdnem négyszerese volt a védtelen területekének.

A fásor a széltörő hatást a törzsek magasságának a tízszereséig terjedő szélességben érvényesíti észrevehetően. Az eddigi vizsgálatok szerint megfelelő kötélekben elhelyezett, bár keskenyebb, de több fásor előnyösebb, mint kevesebb számú, de szélesebb pászta.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT 1941. 87/88. — 97/98. sz.

Ostwald: A Németbirodalom részére tervezett egységes erdőrendezési utasítás kérdése. (Zur Frage des Erlasses einheitlicher Forsteinrichtungsvorschriften für das Grossdeutsche Reich.) 653—656., 665—668. és 673—675. oldal.

Németország a jelenlegi, közel 30%-os erdőszűtsége mellett is kb. évi 30 millió m³-t kitevő fabehozatalra szorul. Ez a mennyiség — az egyre emelkedő fogyasztásra való tekintettel — lényegesen nem csökkenthető és ezért az erdőgazdálkodásnak elsősorban arra kell törekednie, hogy a leginkább keresett választékokból termeljen minél többet.

A szerző ennek a követelménynek a teljesítéséhez kívánja szabni az erdőrendezés irányelveit és a feladat megoldása céljából az évi használatok mennyiségi megállapítását, járadékszerű értékelését, tehát a jövedelmezőség pontos megállapítását, ennek érdekében pedig a könyvelés és eredményszámítás további kiépítését, valamint az adóalap felülvizsgálatát tartja szükségesnek.

Elgondolását példák bemutatásával is megvilágítja és nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a Németbirodalom, mint fabehozatalra szoruló ország, a szükségletek hiánytalan ellátása érdekében nem nélkülözheti az államnak a gazdálkodás menetébe való nagyobb mértékű beavatkozását, de az általános irányelvek betartásának a megkövetelésén felül a magánerdőbirtokos szabad rendelkezési jogát, amennyire csak lehet, érintetlenül kell hagyni.

Mantel: A növedék- és hozadéktan kérdései. (Probleme in der Zuwachs- und Ertragslehre.) 685—689. oldal.

Vanselow-nak a neves német erdősztanárnak nemrégien megjelent könyvéről írt beszámoló, amelyet azért nem tárgyalunk részletesen, mert Vanselow kitűnő munkáját magunk is behatóan ismertetni óhajtjuk lapunk egyik legközelebbi számában.

Vorberg: „A favágás üzemének az újjászervezése“. (Zur „Umgestaltung des Hauungsbetriebes.“) 693—696. oldal.

Gläser-nek a lapunk IX. füzetében (529 old.) ismertetett javaslatait nem tartja célravezetőeknek, de a fuvarozás kérdésében az a nézete, hogy a falusi lakosság keresetéhez tartozó könnyű-fuvar el kell választani a nehéz rönkök kiszállításától, ami a szakvállalkozók munkája.

HRVATSKI ŠUMARSKI LIST. 1941. 11—12. sz.

Neidhardt: A busszola-mérés pontossága. (Povećanje točnosti busolnih vlakova.) 467—478. és 511—518. oldal.

A gyakorlatban kitűnően bevált busszólák egyedüli nagy hát-

ránya a leolvasás kisebb pontossága. A svájci Wild cég „TO“ jelű új műszerének a használatánál ez a hiba egész lényegtelenre csökken, viszont a földmágnesség következtében fellépő ingadozások nagyobb értékkel jelentkeznek.

A szerző olyan eljárással próbálkozott, amely mind a két irányban kielégítő eredményt ad. Méréseinél két műszert használ, az egyikkel a sokszögvonalat méri, a másikkal pedig a mágneses ingadozásokat. Ezzel az eljárással a szögmérés középhibáját 1.5'-nek találta, ami olyan eredmény, hogy az eljárás további kipróbálására buzdít.

Fukarek: Az 50 éves „Županjač-i Tervezet“. (Pedeseta godišnjica „Županjačkog Elaborata“.) 479—489. oldal.

A zupanjač-i kerületben lévő karszt-erdők kezelésére vonatkozólag *Geschwind* főerdész 1891-ben egy terjedelmes — 2665 oldal szövegből és számos mellékletből álló — tervezetet készített, amely a kopárfásításnak és a karszt-erdőgazdálkodásnak máig is a legtökéletesebb vezérfonala. Az eredeti kézirat elveszett és így a szerző a tervezet irányelveit a vele foglalkozó irodalom alapján ismerteti.

Vajda: Erdőgazdasági kerületek alakítása. (Osnivanje šumsko-gospodarskih oblasti.) 519—521. oldal.

Az ország különböző részein — a nagyobb erdősültségi százaléknak megfelelően — a szerző nézete szerint a közigazgatásnak is az erdőgazdaság kívánalmaihoz kellene igazodnia. Ezért erdőgazdasági vármegyék alakítását követeli és röviden vázolja azokat az alapelveket is, amelyek mellett terve megvalósítható lenne és számottevő közigazdasági előnyöket biztosíthatna.

Loger: Adatok az alsó-szávamelléki erdők lecsapolásához. (Prilog k pitanju odvodnjavanja u šumama Donje Posavine.) 522—524. oldal.

A szerző többévi gyakorlata alapján kitűnően ismeri a kérdést és ezért a kivitelre vonatkozólag néhány igen hasznos tanáccsal tud segíteni.

LES A DREVO. 1941. 43/44—46/47. sz.

J. G. F.: Az erdő keletkezése és jelentősége, különös tekintettel a felsőgaramvölgyi kincstári erdőkre. (Vývoj a význam lesa zo zvláštnym zreteľom na Horehronie a tamojšie lesy.) 43/44. sz. 1—3. oldal.

A beszerce- és breznóbányai kerület évi fatermése 600.000 m³, amelynek az értéke meghaladja az 50 millió Ks-t. Érthető tehát, hogy az illetékes tényezők mindent elkövetnek a garammenti erdők teljesítőképességének a növelésére, mert hiszen Beszercebánya a magyar uralom idején is a kincstári erdészet díszje volt. A szerző rövid történeti áttekintés keretében különösen *Decrett* Józsefnek, volt beszercebányai erdőigazgatónak a kerületében levő erdők megmentése érdekében kifejtett fáradozásait és úttörő erdőgazdasági ténykedését emeli ki, majd az erdő egyre fokozódó közigazdasági, nemzetvédelmi és szociális jelentőségének a hangsúlyozásával a közel jövőben megoldandó feladatokat ismerteti.

Priemela: „Tavasz a télben.“ („Jaro v zime.“) 43/44. sz. 7. oldal.

A „*Tobis*“ filmtársaságnak „Őszi dal“ című kultúrfilmjéből közül néhány hangulatos fényképet és elárul egy-két műhelytitkot is, miként sikerült mesterséges napfény és meleg alkalmazásával, meg egyéb fogásokkal tél közepén is koraőszi időjárást „előállítani“ és az erdő-mező

apró állatainak az életét — téli álmuk idejének a megtévesztő késleltetésével — kilesni.

Macko: Az erdészeti főiskola reformja. (K reforme štúdia na lesníckej vysokej škole.) 45. sz. 1—2. oldal.

A korszerű kiképzés a természettudományi, műszaki és közgazdasági tantárgyak helyes elválasztását és anyaguk terjedelmének a gyakorlat kívánalmaihoz való alkalmazását követeli. Ezért igen célszerű a német erdészeti felsőoktatásnak az az újítása, hogy a fagazdasági ismeretekre fokozott súlyt helyez, sőt külön oklevél megszerzését is lehetővé teszi.

—y—m: **Uj hordozható villamos famegmunkáló gépek. (Novodobé, prenosné, elektrické, drevoobrábacie stroje.)** 45. sz. 4—5. oldal.

A bemutatott 8 kép már maga is beszédes bizonyossága annak, milyen könnyítést jelentenek a faipar számára a sokoldalú és kitűnően kezelhető új gépek.

Frölich: Az új horvát-állam mint fatermelő. (Nový chorvátský štát ako producent dreva.) 46/47. sz. 4. oldal.

A lapunk f. évi VII. számában (286. old.) ismertetett tanulmány szlováknyelvű fordítása.

LES. 1941. 19—31. sz.

Trefulka: A gőz- vagy gázüzem előnyösebb-e a fakereskedelemben? (Parní či plynový pohon v dřevařství?) 334—338. oldal.

Az irodalmi adatok összehasonlítása azt mutatja, hogy a szakértők véleménye nagyon eltérő; sokan különböző közleményekben vagy különböző időben a saját nézetüket is változtatták.

Žabka: A feketefenyő és tenyésztése Cseh- és Morvaországban. (Borovice rakouská a její pěstění v Čechách a na Moravě.) 343—346. old.

A feketefenyő származási helyének, termőhelyi igényeinek, élet-tani és ökológiai tulajdonságainak és tenyésztési módjának a leírása után megállapítja, hogy Cseh- és Morvaországban a feketefenyőt, mint talajjavító fanemet, a terméketlen mésztalajok erdősítésénél lehet alkalmazni, mert árnyékolásával kedvezőbb feltételeket teremt a lomblevelű fanemek részére. A feketefenyő állandó főfanemként való, tenyésztésére azonban Cseh- és Morvaországban hiányzanak a természetes feltételek.

Barchánek: A Boletus elegans nem elválaszthatatlan a vörösfenyőtől. (Klouzek sličný nebo také modřinový [B. elegans Schum.] nežije v symbiose s modřínem.) 368—369. oldal.

Szerző több évi megfigyelése alapján megállapította, hogy a *B. elegans* ugyan leginkább a vörösfenyő alatt nő, de megtalálható az erdeifenyvesekben is olyan helyeken, ahol vörösfenyő sohasem fordult elő.

Chotek: Az erdők biztosítása tűz ellen. (Pojištění lesů proti požárům.) 378—379. oldal.

A lapunk f. é. VII. füzetében ismertetett tanulmány kiegészítéseként néhány adatot közöl arra vonatkozólag, hogyan bírálják el ezt a kérdést a francia biztosító intézetek biztosítási szempontból és felsorolja a kár esetén a biztosítási díj kiszámításánál követett irányelveket is.

Černý: A kengyeles fűrésztökéletesítése. (Nové zlepšení obloukové pily.) 412—413. oldal.

A hulini, fűrészeket készítő gyár újítását írja le és mutatja be rajzban is. A fűrészlap egész hosszában használható és ezzel a fűrészmunkateljesítménye lényegesen emelkedik.

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁSOK.

Kovácsik Béla földbirtokos, egyesületünk tagja, december hó 3-án, 49 éves korában Szombathelyen meghalt.

Szádecznei és Kardosfalvai Szádeczky-Kardoss Miklós ny. m. kir. főerdőtanácsos, a „régí gárda“ egyik nagyrabecsült tagja, december hó 6-án, életének 77. évében Budapesten elhunyt.

Nyugodjanak békében!

SZEMÉLYI HÍREK.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Sallak János* m. kir. erdőtanácsost áthelyezte Szatmárnémetiből a m. kir. erdőigazgatósághoz Bustyaházára és erdőgazdasági felügyeleti tisztí teendők ellátásával bízta meg.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Selmeczy Mihály* m. kir. erdőtanácsost Besztercéről a m. kir. erdőigazgatósághoz Szombathelyre, *Sára Jenő* m. kir. erdőtanácsost Csíkszeredáról Besztercére és megbízta az ottani m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével és *Ferenczi Béla* m. kir. segéderdőmérnököt Szombathelyről Gyergyótólgyesre és megbízta az ottani m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Vermes Imre* m. kir. erdőmérnököt Valkóról a bustyaházai m. kir. erdőigazgatóság kerületébe, Dombóra és megbízta az ottani m. kir. erdőhivatal vezetésével, *vitéz Bárdossy László* m. kir. főerdőmérnököt Parádról a gödöllői m. kir. állami és koronauradalmi erdőigazgatóság kerületébe, Valkóra és megbízta az ottani m. kir. állami és koronauradalmi erdőhivatal vezetésével, továbbá *Zloczky Nesztor* m. kir. erdőmérnököt Dombóról a m. kir. erdőfelügyelőséghez Husztra, végül *Szeremley Zoltán* m. kir. segéderdőmérnököt a fényesi (Parád) erdőhivatal vezetésével bízta meg.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Hibbey Albert* okl. erdőmérnököt a magyar királyi erdőmérnökök személyzeti létszámába ideiglenes minőségű magyar királyi erdőmérnökyakornokká kinevezte és szolgálattételre a m. kir. erdőigazgatósághoz Bustyaházára osztotta be.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Mauksinszky Gyula* m. kir. erdőtanácsost áthelyezte Ungvárról a m. kir. erdőigazgatósághoz Szegedre és *Lángos Lajos* ideiglenes minőségű m. kir. főerdőmérnököt szolgálattételre a m. kir. erdőigazgatósághoz Ungvárra osztotta be és megbízta az erdőgazdasági felügyeleti tisztí teendők ellátásával.

A m. kir. földművelésügyi miniszter a m. kir. erdőmérnökök személyzeti létszámába *Véssey Tibor* (Tatabánya) és *Czuppon Károly* (Csót) okl. erdőmérnököket ideiglenes minőségű m. kir. erdőmérnökyakornokokká kinevezte és előbb nevezettet a bustyaházai, utóbb nevezettet pedig a rahói m. kir. erdőigazgatósághoz osztotta be szolgálattételre.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Gábor Ferenc* m. kir. segéderdőmérnököt áthelyezte Nyíregyházáról Beregszászra és megbízta az ottani m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Kanyó István* m. kir. főerdőmérnököt Keszthelyről, *Bélaváry Mihály* m. kir. segéderdőmérnököt Bruszturáról és *Fekete Gyula* m. kir. segéderdőmérnököt Komá-

romból áthelyezte Budapestre és szolgálattételre a m. kir. földművelésügyi minisztériumba osztotta be.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Zólmay Imre* kir. közalapítv. főerdőmérnököt Somlővásárhelyről Pilisszentkeresztre helyezte át és az ottani kir. közalapítv. erdőhivatal vezetésével bízta meg.

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZEGYLET 75. ÉVI JUBILEUMI KÖZGYÜLÉSE.

Lapunk folyó évi X. számában (585. oldal) már beszámoltunk arról, milyen komoly, a rendkívüli helyzetnek mindenképpen megfelelő formában ünnepelte meg hazánk legrégibb műszaki testülete fennállásának a 75 éves jubileumát.

Az ország legsürgősebb mérnöki feladatait tárgyaló előadássorozatot állandóan szépszámu hallgatóságot vonzott az Egylet székházába és magas színvonalú hozzászólásokban sem volt hiány.

A gondolatok kicseréléséhez egyébként a Mérnökpolitikai Társaság is nagyban hozzájárult szokásos szerda esti összejövetelein, amelyeken az elhangzott előadásokat részletesen megvitatta a néhány önzetlen vállalkozó összeállította beszámolóik alapján. A fehérasztal melletti fesztelen eszmecsere a legteljesebb őszinteségnek is tág teret engedett és igazán hasznosan szolgálta a felvetett kérdések tisztázását.

Az előadássorozatot megállapításait hivatalosan és széleslátókörű tájékozottsággal *Bornemisza Géza* v. miniszter foglalta össze. a november hó 18-i záróülés alkalmával. A látszólag szerteágazó műszaki kíváncsalmak számára is megtalálta azt a biztos alapot, amelyen a kitűzött nagy cél: a magyar föld termelésének és iparának az okszerű fejlesztése megvalósulhat.

November 19-én ünnepi keretek között tartotta meg az Egylet a jubileumi közgyűlését.

Biró Zoltán elnöki megnyitójában megragadó párhuzamot vont az Egylet megalakulásának és 75 éves jubileumának a történelmi háttér között s a műszaki tudás fokozatos érvényesülését vetítette, mint a jövő szép képét, a hallgatóság elé.

A közgyűlés ünnepi szónoka *Varga József* dr. m. kir. iparügyi miniszter lett volna, de hivatali elfoglaltsága miatt személyesen nem jelenhetett meg és így a *Széchenyi* emlékének hódoló tanulmányát vitéz *Vináry Ervin* miniszteri osztályfőnök olvasta fel.

Utána a hatóságok, hivatalos testületek és rokonegyesületek üdvözlése következett, amelynek a során az Országos Erdészeti Egyesület köszöntését *Molcsány Gábor* miniszteri osztályfőnök tolmácsolta néhány szívből jövő szóval.

Frohner József dr. főtitkár emelkedett szellemű beszámolója az Egylet 75 éves munkásságának a remekbeszabott méltatása volt, amely általános elismerést aratott.

Az ünnepélyt a jubileumi érme kiosztása fejezte be. A kitüntetettek névsora a következő.

Volt elnökök: *Hermann Miksa* ny. kereskedelemügyi miniszter *Buday Béla* ny. keresk. államtitkár, *Wälder Gyula* műgy. tanár. országgy. képviselő, *Pap Ferenc* Budapest Székesfőváros Vízműveinek a vezérigazgatója;

volt főtitkárok: *Balla Pál* ny. államtitkár, *Schilling Zoltán*, a Szabadalmi Bizottság elnöke, *Szabó Gusztáv* dr. műegyetemi tanár, országgy. képviselő, *Thoma Frigyes* m. kir. kormányfőtanácsos, a Budapesti Mérnöki Kamara főtitkára, *Majorossy Gyula* min. osztálytanácsos.

A VIZSLATENYÉSZTÉS ÉRDEKÉBEN.

„A Vadászkutya“ folyó évi 11. füzete részletesen beszámol a Fóton október hó 26-án tartott vizslaversenyről. Szó szerint idézzük *Kölcsi Kende Mihály* cikkéből a következőket (166. oldal):

Miklósdý Andor szföv. erdőmérnök „Edler“ nevű szálkásszörű németvizslájával megjelent a verseny színhelyén. Tanulni jött, mondotta, nem nevezett be, mert Edler az első vizslája. (Bár minden vadász ilyen ambícióval foglalkozna vizslájával!) Hosszas rábeszélésünkre utólag benevezett. Csak akkor látta, hogy milyen szerény volt, mikor nem győzött a bírók dicséretével eltelni, s a nézők szerencsekívánatait fogadni. Egy hajszálon múlt, hogy nem lett Edler elsődíjas.

Ehhez az elismeréhez meg kell még jegyeznünk, hogy *Miklósdý* kartársunk a versenyt megelőzően közel egy évig katonai szolgálatot teljesített és így egyáltalában nem volt módja arra, hogy kutájával foglalkozzék. A kitűnő vizsla tehát megfelelő gyakorlat és előkészítés nélkül indult a versenyen és hogy mégis csak alig két ponttal szorult le az első helyről, nemcsak nagyszerű adottságainak, hanem elsősorban annak a körülménynek tulajdonítható, hogy gazdája sokat és hozzáértéssel fáradozott vele.

Amikor szívből gratulálunk kedves Kartársunknak az elért szép eredményhez, örömmel adunk hírt lapunk olvasóinak arról az elhatározásról is, amellyel egy magyar erdőmérnök a vizslatenyésztés ügyét szolgálni kívánja.

*Miklósdý Andrá*s szföv. erdőmérnök „Edler v. Coesfeld“ nevű Vizslája a 106. versenyen.

Miklósdý András az Országos Vizsla Clubnak egy értékes *vándordíjat* ajánlott fel, azzal a kikötéssel, hogy ez csupán olyan *erdőmérnöknek* adható ki, aki saját idomítású vizslájával első díjat nyer. Természetesen tekintet nélkül arra, hogy milyen fajú vizslával indul.

Szeretnők hinni, hogy ez a buzdítás messze visszhangra talál kartársaink között és jövőre már komoly pályázója is lesz a *Miklósdý-vándordíj*nak.

Egy év hosszú idő, sok mindennel el lehet készülni addig ...!

M.

SZÜNTESSÜK MEG A BÉRLELÖVÉST?

A vadászati szaklapok hasábjain az utóbbi időben több közlemény foglalkozott a vadászatnak bérlelövés útján való gyakorlásával. A cik-

keket többnyire bérlelővők írták. Abban megegyeztek, hogy elégedetienek. Törvényes rendezést sürgetnek, sőt a bérlelővés megszüntetését követelik.

Lássuk tehát, hogy valóban olyan elítélendő módja-e a vadászatnak a bérlelővés.

Hosszú éveken át képviseltem, mint erdőtiszt, a bérbeadót. Sok bérlelővő-vadászt kísértem. Bőven szereztem ezen a téren tapasztalatot.

Allítom, hogy a bérlelővés vadászias volta elsősorban a vadászon múlik. Szerződési pontokba foglalni nem lehet mindent, kibúvó mindig található. A bérlelővésnek nagy előnye, hogy rövidlejáratú megkötöttség és az elégedetlen felek kölcsönösen hamar szabadulnak a kellemetlen vagy terhes kötelezettségektől.

A vadászatnak bérlelővés útján való értékesítése nem rosszabb a terület bérbeadásánál. (A területbérlet is gazdálkodhat rosszul a vadállománnyal és itt a bérbeadónak még annyi beleszólása sincs, mint a bérlelővésnél!) Csak megfelelő kísérőt kell adni a bérlelővő mellé. Lehetőleg az erdőtiszteket kell megbízni ezzel a feladattal, mert az erdőőr vagy vadőr kevésbé fogja kifogásolni az esetleges hibákat, restel szólni a vadászurnak.

Bérlelővés mellett a vadállomány szabályozása teljesen a birtokos kezében marad. Nálunk a legutóbbi 10 évben pontosan kétszerannyi tehenet és borjut lőttünk, mint bikát.

A birtokos szereti az erdejét és szereti a vadját, ha nem is vadász. Szívesen jár-kezel az erdőben, figyeli, óvja a vadját. Ha az erdő vadászati jogát bérbeadja, szabad mozgása, szabad rendelkezése egész éven át korlátozott. A bérlelővő csak egy-két hétig tartózkodik a területen.

Másrészt a nembirtokos nagyvad-vadászok között is sok olyan van, akinek terhes a területbérlet. Évekre leköti magát, személyzetet kell tartania és talán ideje sincs arra, hogy területére gyakran kijárjon. Meghívásra csak kevés szerencsés vadász számíthat. Ha pedig valaki szenvedélyes vadász és pénzzel is győzi, miért ne járulhasson hozzá a drága fővad fenntartásához a vadászatnak ezen a módján?

Ameddig éjnek idején szabad sortüzet adni a mezőgazdasági területre kijáró fővadra, addig bizonyára fennmaradhat a bérlelővés is. Ebben azt hiszem egyetértünk a bérlelővőkkel, t. i. az elégedetlen bérlelővőkkel.

Mert nem mind elégedetlenek! Elmondhatom, hogy a nálunk járt vadászok legnagyobb része meglegegedéssel és szép emlékekkel távozott. Ennek a legfényesebb bizonyítéka az, hogy aki egyszer itt vadászott, visszakíváncozott másodszor is. Sőt olyan is van közöttük, aki kiköti, hogy ugyanaz az erdőtiszt kísérje a jövőben is.

A magunk részéről is mindig örömmel vártuk vissza vendégeinket, mert csaknem kivétel nélkül élvezet volt a velük való cserkészés, barkácsolás. Mint minden téren, itt is előfordulhatnak félreértések, viták, de az talán mégis túlzás, hogy a bérlelővés terén rendet kell teremteni. Mármost a bérbeadók között.

Bizony akad néha a bérlő urak között is kifogásolható. Volt nekünk is egy-két bérlőnk, akivel aztán nem volt élvezet vadászni, sőt aggódva vártuk a mulatság végét. Ezek a bérlőink mindig mindent előre bírálgattak.

Elmondok egy-két esetet, hogy a bérlő urak lássák, a bérbeadónak sem mindig fenéki tejjel a dolga. Nem annyiból áll a bérbeadás, hogy pénzeket vág zsebre. Ilyen vadász mellett sok egyebet is kellene zsebre vágni. No de beszéljenek az események.

Az egyik úrnak 3 napi cserkészés alatt 3 bikára volt alkalma lövést tenni, a negyedik napon mégis megkérdezte, hogy hol vannak itt bikák? Csak nem a szomszéd grófi uradalomból várjuk őket? Mire fog ő tulajdonképen vadászni?

Ha legalább eltalálta volna az említett 3 bikát, tán megértene az ember a fölényeskedést. De gyakran hibázott! Ugy történt, hogy reggeli cserkészeten egy völgyi szekérúton ballagtunk, amíg egy $\frac{1}{2}$ kat. hold nagyságú, négyzetalakú tisztáshoz érkeztünk. Ennek a szélén jó takarással elhelyezkedtünk. Bögésemre a hegyoldalból felelt egy bika. Folytattam a hívást, mire megszólal a vadász: „El fogod zavarni. Nem ilyen hangon kell hívni. Most a „*Hirsch beim Rudel*“-t kellett volna bögni, stb. Erre azt feleltem, hogy én nem könyvből, kotta után tanul-tam bögni, csak várjon türelemmel. Ismételt hívásomra a bika felelgetve mind közelebb jött, majd a rét közepe táján megállva, mégegyszer elbődült.

Súgom az én kritikusomnak: „Most Rajtad a sor, löj!” A távolság van vagy 40 méter. Céloz. Lő. A bika jelzés nélkül odébb áll. de mégegyszer megfordul, hogy megnézze élete megmentőjét. Kiszáratva megkérem kritikusomat, hogy most már mondjon őszinte bírálatot a történetekről. Mert igazán kíváncsi vagyok, hogy vajjon mi volt jobb, mi volt szebb? Az én hívásom, vagy az ő lövése?

Hazafelé menet kipróbáltuk a fegyverét, mert csak arra foghatta a hibát. Hiszen én is, meg a bika is, jól megfeleltünk. Hogy ő volna a hibás? Az lehetetlen. A céllövészet nagyszerűen sikerült, tehát a fegyver jó. Akkor nyilván rosszul aludt, persze, kacsák hápogtak az ablaka alatt, stb.

A következő alkalommal egy irdatlan, nagykaliberű „ágyuval“ jelent meg, amely az akkor dúló abesszin háborúban páncéltörőnek is beillett volna. Első este, fának támaszkodva, 90 lépésről hibázott el egy bikát. No, gondoltam, majd magaslesről, feltámasztott fegyverrel. Reggel felültünk egy magaslesre, amely fákkal gyéren beültetett kaszáló szélén áll. Erre a tisztásra jött ki, teheneit terelgetve egy jól bögő, koronás bika. Mikor tisztán és keresztben áll előttünk kb. 50 méternyire, szölok, hogy: „Tessék, löj!” Várom a jelzést. Eldördül az ágyú és a bika baj nélkül iramodik el. Majd visszanez s megáll. Hamar még egy lövést, biztatom a vadász urat, de ő kétségbeesve mutogat félbalra: „Jaj! Mit tettem?” — „Mit?” — kérdezem. De már látom is. Hát ezúttal nem hibázott az én kritikusom. Nem bizony! Ugy eltalálta combon az oldalt ólálkodó, silány mellékbikát, hogy ugyancsak rogyadozott belé. A kegyelemlövést már én adtam szegénynek.

Türelemem határtalan. Legközelebb ismét magaslesre ültünk az illető úrral. Jött is a közeli sűrűben bögő bika. Nagy csörtetéssel zavarta mellékbikáját a gyér fiatalossal borított domboldalra. Tőlünk ismét csak 50 méternyire megállnak. A koronás bika tisztán mutatja válllapját. Odébb néhány méterrel a mellékbika. Kétségbeesem. Csak ez a mellékbika ne volna! Hátha ismét egy szép reménnyel kecsegtető fiatal bika lesz az áldozat. A vadász lő és megnyugodva látom, hogy mindkét bika egészségesen távozik. Ezek még vissza sem néznek. Hiába no! Nálunk nincs fához kötött vad. Magam is belátom. Lövés után mind távozik.

Hazafelé kocogva a kocsin számolgotam magamban, hogy a végén nem is járunk rosszul ezzel a vendéggel. Hibázásainak a díjából lassanként kitelik egy bika lelövési bére. A vendég kilövése töltényeit, pénz áll a házhoz és megmaradnak a bikák.

Hát szüntessük meg a bérlelővést?

Holdampf Gyula.

Az „Erdészeti Lapok“ 1941. évi XII. füzetének a HIRDETÉSEI.

A petit betűs vagy táblázatos hirdetések díja milliméterenkint
60 fillér. A legkisebb hirdetés ára 5 P. A támpéldány ára drbonként 2 P.

FAELADÁSI HIRDETMÉNY.

Csarnató község volt úrbéréseinek erdőbirtokossági társulata 1941. évi december hó 23-án délután 3 órakor (15 óra) a Csarnató községben tartandó, zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen eladja a Csarnató község határában levő, a volt úrbéresi erdőbirtokossági társulatának a tulajdonához tartozó erdőbirtokának a „B“ üzemoszt. 3. számú erdőrészben évi vágásra kijelölt, mintegy 2.9 kat. hold területen tövön álló 257 m³ szerfára és 186 m³ tűzifára becsült összesen mintegy 443 m³ tölgy fatömegét.

A kikiáltási ár: 22.457 pengő.

A bánatpénz: 4500 pengő.

Kikiáltási áron aluli és utóajánlatokat nem fogadunk el.

Az árverési feltételek megtekinthetők a m. kir. erdőfelügyelőségben Huszton és Csarnató községben az úrbéres elnöknel.

Csarnató, 1941. évi december hó 4-én.

Dorogi János s. k.,
úrb. elnök.

(1654. sz.)

ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS

és csemetekerti cég

KEINER REZSŐ

okl. erdőmérnök

Budapest, I., Fery Oszkár-utca 34.

Távbeszélő:

155-641

Sürgőnycím:

KEINERMAG BUDAPEST

(Keresztény cég)

*AJÁNLOK: fenyő- és lombfa-magvakat,
kocsányos-, kocsánytalan- és csermakkot
fenyő- és lombfa-csemetéket.*

VESZEK: tűzifát, szerfát, fűrészanyagot.

EGRI ERDŐ ÉS FAIPAR R. T.

Fűrészek: Felnémet, Gyöngyös.

Alapítása: Gyöngyösi Parkettagyár k. f. t.

Parkettagyár Gyöngyös.

Központ: Budapest, V., József nádor-tér 1.

Távbeszélő: 18-33-97., 18-33-91.

Táviratcím: EGERFA.

ELVESZETT SZAKISKOLAI BIZONYÍTVÁNY.

Közhírré teszem, hogy a Baranya vármegye Siklós községben 1904. évben született Böbl József részére 1928. évi június hó 22-én az erdőgazdasági szakvizsga letételéről kiállított 113. számú eredeti bizonyítvány elveszett; helyette a nevezett részére a 757/1941. számú és az eredetivel egyenlő értékű hiteles másodlatot adtam ki.

Esztergom, 1941. évi december hó 3-án.

A szakiskola igazgatója:

Ágfalvi s. k.,

m. kir. erdőtanácsos.

(Dt.)

KERESZTÉNY CÉG!

Erdei vetőmagvak: erdei-, fekete-,
vörös-, jegenye- és lucfenyő, szavatolt leg-
magasabb csíráképesseggel! Akác-, gledi-
csia-, korai-, hegyi- és zöldjuhar, magas-
kőrís-, éger-, gyertyán és szelidgesztenye.

Kocsánytalan
és kocsányos

tölgy m a k k !

C s e r m a k k !

Bükk m a k k !

KÖSZEGI FENYŐMAGPERGETŐ ÉS FAISKOLÁK
WÄCHTER GYULA ÉS FIA, KÖSZEG, Vas vm.
Távbeszélő: 42. sz. a déli órákban és 46. sz. a déli órákban
Sürgőnycim: Magpergető Kőszeg. — Postafiókáraképbőntár 24127. sz.

**Erdészeti
csemeték:**

erdei-, fekete-, luc-, vörös-,
sima-, jegenye-, ezüst- és
Douglas-fenyő. — Akác-,
tölgy-, cser-, éger-, magas-
kőrís-, nyír-, gyertyán- és
bükkcsemeték **első-
rendű minőségben!**

Gyümölcsvadoncok, sorfák, díszfenyők, díszbokrok!

Kérjen ajánlatot.

A MAGYAR FAISKOLAI SZÖVETSEG TAGJA.

ALAPÍTÁSI ÉV 1919.

"SILVA" ERDŐGAZDASÁGI VÁLLALAT

Thiringer János okl. erdőmérnök
KÖRMEND

Erdeimag-nagykereskedés.

Magpergetőgyár. ♦♦ Csemetekertek.

Központ: Körmend, távb.: 52 ● Fióktelep : Zalaegerszeg, távb.: 19

Ajánl: Kiváló minőségű, elismert legmagasabb csiraképességű, saját pergetésű **fenyőmagvakat**, hazai és szlavóniai származású **tölgy-** és **csermakkot**, mindennemű **erdészeti** és **gyümölcsmagvakat** erdőgazdaságok, gyümölcsfaiskolák és kertészetek részére. Mindennemű **erdei csemetéket**, **díszfenyőket**, **disz-** és **sorfákat**, **díszcserjéket**, **rózsákat**, **gyümölcsvadoncokat** és **gyümölcsfákat**, valamint az összes egyéb **faiskolai termelvényeket** saját nagykiterjedésű és mintaszerűen kezelt csemetetelepeiről.

A **PICETOL** vadragás elleni védőszer magyarországi kizárólagos képv.

A Magyar Faiskolai Szövetség tagja.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY.

A M. Kir. Államvasutak 60.120 drb, 1,6 m hosszú talpfa és 93 m³ váltótalpfa szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatokat 1941. évi december hó 19-én déli 12 óráig a M. Kir. Államvasutak igazgatóságának beszerzési főosztályánál (Budapest, VI., Andrásy-út 75., III. 336.) kell benyújtani, ahol a részletes feltételek is megtudhatók. (Dt.)

ERDEI-. FEKETE-, LÚC-, JEGENYEFENYŐT,

VÉKONY GÖMBÖLYEGFAT VEZETÉKOSZLOPOK

céljaira 7-8 méter hosszúságtól felfelé minden hosszban készpénzfizetés ellenében magas áron vásárolunk. Ajánlatokat kérünk

„UNA“ Faértékesítő rt., Bpest V, Deák Ferenc-u. 6.

(Távbeszélő: 183-856*) szám alá.

*Mindenféle tűzifát, szec-
fát, valamint tüzi- és szec-
fatermelést a legelőnyö-
sebb egységeken minden
mennyiségben vásárolunk*

P R O M E T H E U S FA, SZÉN ÉS KOKSZ RT.

(azelőtt WINTER HERMANN RT.)

Budapest, V., Vilmos császár-út 72. Tel.: 1-112-69

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY.

A m. kir. postavezérigazgatóság 330 m³ keresztfa szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdet. Az ajánlatot 1941. évi december hó 18-ig kell a m. kir. posta vezérigazgatóságához (Budapest, I., Krisztina-körút 12.) benyújtani, ahol a részletes feltételek is megtekinthetők. (Dt.)

„SLAVONIA”

MAGYAR FAIPAR RT.

Vásárol:

erdő- és fakitermeléseket

Elad:

fűrészelt keményfát, falemezeket

BUDAPEST, X., KEREPESI-ÚT 29. SZ.

(1147. sz.)

Vadgesztenye, szép, egészséges, száraz, penészmentes, vadetetésre kb. 40—50 mázsa 14 pengőért azonnal szállítható. — **Kőszegi Fenyőmagpergetőgyár és Faiskolák.**

(1644. sz.)

Wächter Gyula és fia, Kőszeg.

6. jó látó-, hallóképességet és erdészeti szolgálatra alkalmas erős testalkatot igazoló egy éven belül kelt hatósági orvosi bizonyítvány;
7. az esetleges előző szolgálatot igazoló okmány.

A már államerdészeti szolgálatban álló pályázók csak a 4. és 5. alatti okmányokat kötelesek bemutatni.

Azok a pályázók, akik nincsenek államerdészeti szolgálatban, kinevezésük esetén a jelentkezésüktől számított három hónap alatt a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939. évi IV. t.-c. rendelkezései értelmében a szülők, valamint mind a négy nagyszülő házassági és keresztleveleit, ha pedig nők, feleségük felmenőiről is ugyanezeket az okmányokat bemutatni lesznek kötelesek.

A pályázóknak sajátkezűleg írt és 2 pengő értékű okmánybélyeggel ellátott folyamodványukat a *jelen pályázati hirdetménynek a Budapesti Közlönyben történt megjelenésétől számított 30 napon belül* pontos lakcímük feltüntetése mellett kell benyújtani a m. kir. földművelésügyi minisztérium I/A. főosztályánál (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11. sz., III. em. 312.).

Már állami szolgálatban lévő pályázók kérelmüket csak felettes hatóságuk útján terjeszthetik fel.

A pályázati feltételekkel szemben hiányosan felszerelt, vagy el-
késve érkezett folyamodványokat, valamint a törvényes korhatárt már túlhaladt személyek folyamodványait nem veszem figyelembe.

Budapest, 1941. évi november hó.

7146/eln. 1941. sz.

(1572. sz.)

M. Kir. Földművelésügyi Miniszter.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt. pályázatot hirdet egy azonnal elfoglalható **erdővédi** állásra.

A pályázni szándékozók 1941. dec. 31-ig közvetlenül a nevezett részvénytársaság központi műszaki vezérigazgatóságához (Budapest, V., Nádor-u. 36.) nyújtják be sajátkezűleg írt kérvényüket, amelyben igazolják, hogy az 1935. IV. t.-c. 48. §-ában foglalt feltételeknek megfelelően, feddhetetlen előéletűek s erdővédi külső szolgálatra alkalmasak.

Javadalmazás: Alapfizetés évi 1400 P, természetbeni lakás, fűtés, világítás, illetményföld, lődíj.

Gyümölcsös kezelésében jártas egyének előnyben részesülnek.

(1671. sz.)

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.*

(Kivonat.)

Pályázatot hirdetek a tárcám államrendészeti atlishti személyzetének létszámában **I. oszt. altiszt m. kir. erdőőri** állásokra.

A pályázóknak *sajátkezűleg írt és az alábbi kivétellel 2 pengő okmánybélyeggel ellátott folyamodványukat a jelen pályázati hirdetménynek a Budapesti Közlönyben történt megjelenésétől számított 30 napig* bezárólag pontos lakcímük feltüntetése mellett, a m. kir. földművelésügyi miniszterhez címezve, a minisztérium I/A. főosztályához (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11. sz., III. em. 312. ajtó) kell benyújtani, ahol a részletes feltételek is megtudhatók.

(Dt.)

M. Kir. Földművelésügyi Miniszter.

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1941. évi november hó 30.-i 272. számában.

Ha legjobban akarja eladni

**rezgőnyár-,
kanadai nyár-,
esetleg szép fehérynár-,
valamint fűzfa- rönköit**

(25 cm. átmérőtől felfelé), forduljon a

Magyar Általános Gyufaipari Rt.-hoz

Budapest, V., Tükör-utca 4. szám.

(1511. sz.)

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.*)

Pályázatot hirdetek tárcám erdészeti ágazatánál az egyéb szak-személyzet (üzemi tisztek) létszámában rendszeresített **erdőkezelési gyakornoki, erdészeti üzemi segédtiszt, erdészeti üzemi tiszt és erdészeti üzemi főtiszt állások** betöltésére.

A pályázatra bocsátott állások a 4000/1941. M. E. számú rendelet alapján megállapított illetményekkel, a szabályszerű lakbérrel és rendszeresített mellékjárandóságokkal vannak egybekötve.

Ezekre az állásokra azok a teljeskorú magyar állampolgárok pályázhatnak,

a) akik az úgynevezett utódállamokban szereztek az ott érvényes szabályok szerint érettségivel azonos értékű erdészeti középiskolai képesítést;

b) akiknek az 1935:IV. t.-c. 48. §-ának (2) bekezdésében meghatározott (erdőgazdasági szakiskolai) képesítésük van;

c) akiknek az 1935:IV. t.-c. 48. §-ának (1) bekezdésében meghatározott (alerdész) képesítésük van és emellett az 1883:I. t.-c. 19. §-ának (2) bekezdésében előírt feltételeknek (négy középiskola) is megfelelnek;

d) akik az 1935:IV. t.-c. 48. §-ának (4) bekezdésében meghatározott (erdőőri) szakképzettséget a középiskolai érettségi vizsga letétele után szereztek meg;

e) akiket jogszabályon alapuló szakvizsga az erdőgazdasági mellékküzemek egyes ágazatainak önálló vezetésére képesít és emellett az 1883:I. t.-c. 19. §-ának (2) bekezdésében előírt feltételeknek is megfelelnek.

A pályázati kérvényhez eredetiben a következő okmányokat kell csatolni:

1. születési anyakönyvi kivonat (keresztlevél);
2. újabbleletű hatósági erkölcsi bizonyítvány, amely a családi állapotot és a politikai megbízhatóságot is igazolja;
3. a magyar honosságot igazoló bizonyítvány, vagy magyar állampolgárság fenntartására való igény szabályszerű bejelentését (opciót) igazoló okmány;
4. az iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány;
5. az erdészeti szakképesítést igazoló bizonyítvány;

*) Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1941. évi november hó 23-i 263. számában.

A Matkői Erdőgazdaság, Kecskemét, **1 erdőmérnököt és 2 erdőőröt** keres. A pályázatokat a képzettség, eddigi alkalmaztatás és fizetési igény megjelölésével a Kecskeméti Népbankhoz kell küldeni.
(1570. sz.)

Okleveles erdőmérnök

42 éves, egészséges, családos, katonaviselt, keresztény, aki *nagyobb belterjes uradalmak igazgatását önállóan vezette* és a hegyvidéki erdőgazdaság minden ágában, valamint faipari üzemek vezetésében kellő szakismereteket szerzett, jogi és kereskedelmi képzettséggel, *vadgazdaságok szervezésében*, vadaskertek kezelésében jártas, állását változtatná. Legjobb referenciái vannak. Csak vezető állást vállal. Címe a kiadóhivatalban. (1388. sz.)

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A hajdúböszörményi „Boda-Belső” erdőbirtokosság egy **vezető erdőőri** állásra pályázatot hirdet.

Az állás javadalma:

Készpénzfizetés egész évre 460 pengő, évnegyedenként előre fizetve.

Természetbeni lakás kerttel.

Kettő kat. hold föld használata.

Kettő negyedrészes fa.

Három darab tehén legeltetése egyévi szaporulatával.

Három darab ló legeltetése egyévi szaporulatával.

Négy darab koca legeltetése egyévi szaporulatával.

Száraz fával való tüzelés.

Három szekér széna kaszáltatása az erdőn.

A pályázati kérvényeket *j. évi december hó 22. napjának déli 12 órájáig* a hajdúböszörményi m. kir. erdőhivatalhoz (Peres, u. p. Bocskay-kert) kell benyújtani.

A pályázati kérvényhez melléklendők: születési anyakönyvi kivonat, illetőségi bizonyítvány, erdőőri szakvizsga-bizonyítvány, erkölcsi bizonyítvány, keresztény származást igazoló okmányok, orvosi bizonyítvány.

Elkésztett vagy hiányosan felszerelt pályázati kérelmeket nem veszünk figyelembe.

Az állás 1942. évi január hó 1-én elfoglalandó.

Ez után az állás után sem szolgálatból való elbocsátás vagy ki lépés, sem elhalálozás esetén, se nyugdíj, se kegydíj, sem pedig végkielégítés nem igényelhető.

Hajdúböszörmény, 1941. évi november hó 20-án.

Dr. vitéz Ujvárosy Imre s. k.,
birtokossági elnök.

(1675. sz.)

FAELADÁSI HIRDETMÉNY.

Ditró község eladja a községházánál 1941. évi december hó 18-án d. e. 10 órakor kezdődő árverésen a község határában levő „Málnáspataka” nevű erdőrészen mintegy 400 kat. holdon levő kihasználásra engedélyezett 1441 drb. szeldöntött és 1203.93 m³-re becsült feltakarított és rakasolt fenyőfáját.

A kikiáltási ár m³-ként 24 pengő, a bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a. A feltételek Ditró községházánál és a gyergyóalfalvi m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltségnél tekinthetők meg.

Az árverezőket felhívjuk, hogy zárt írásbeli ajánlataikat az 55.200/1941. Á. K. sz. rendelet alapján tegyék meg. Utóajánlatokat nem fogadunk el.

Ditró, 1941. évi november hó 24-én.

Olvashatatlan aláírás.
(1601. sz.) k. bíró.

Olvashatatlan aláírás.
főjegyző.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Maros-Torda vármegye Közig. Bizottságának Gazdasági Albizottsága pályázatot hirdet a Maros-Torda vármegye területén levő, államrendészeti kezelés alatt álló erdőknél szervezett **öt I. osztályú, tíz II. osztályú és hat III. osztályú erdőőri állásra.**

Pályázhatnak olyan szakvizsgázott erdőőrök, akik az 1935. évi IV t.-c. 48. §-ában előírt feltételeknek megfelelnek.

A 2 pengős bélyeggel ellátott, a szükséges okmányokkal felszerelt pályázati kérelmet 1942. évi december hó 31-éig kell a marosvásárhelyi m. kir. erdőfelügyelőséghez benyújtani.

Az állásra és a benyújtandó okmányokra vonatkozó részletes tájékoztató a marosvásárhelyi m. kir. erdőfelügyelőségnél a hivatalos órák alatt beszerezhető.

Marosvásárhely, 1941. évi december hó 1-én.

620/1941. sz.
(1661. sz.)

Marton s. k.,
alispán, elnök.

FAELADÁSI HIRDETMÉNY.

Lipcsemező község (Máramaros vm.) (huszti járás) előjárósága 1941. évi december hó 23-án délelőtt 10 órakor Lipcsemezőn a községházán tartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött szóbeli nyilvános árverésen eladja a Lipcsemező község határában levő, Lipcsemező község tulajdonához tartozó erdőbirtokának a „Legelőerdő” 1. számú erdőrészében évi vágásra kijelölt mintegy 10 kat. hold területen levő, 1775 m³-re becsült, **tövön álló bükk-, szer- és tűzifáját.**

A kikiáltási ár: 14.200 pengő.

A bánatpénz: 3000 pengő.

Kikiáltási áron aluli és utóajánlatokat nem fogadunk el.

Az árverés feltételei megtekinthetők a m. kir. erdőfelügyelőségén Huszton és Lipcsemezőn a községházánál.

Lipcsemező, 1941. évi december hó 4-én.

(1655. sz.)

Gribovszky János s. k.,
községi bíró.

Szakvizsgázott **erdőőrt** keresünk, megfelelő gyakorlattal, későbbi belépésre. Erdőgondnokság Pálhálás, u. p. Zirc (1638. sz.)

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Nagykanizsa megyei városnál nyugdíjazás folytán megüresedett és a város polgármestere részéről kinevezés útján betöltendő, II. o. al-tiszti illetményekkel egybekötött egy **erdőőri** állásra pályázatot hirdetek.

Az állások betöltésénél az 1931. évi III. t.-c. és az 1938. évi IV. t.-c. rendelkezéseihez képest az igazolványosoknak és a tűzharcosoknak elsőbbségi igényük van.

A szabályszerűen kiállított és a sajátkezűleg írt 2.— P-s okmány-bélyeggel ellátott pályázati kérelmekhez a következő eredeti okmányokat vagy azok hitelesített másolatait kell csatolni:

1. A pályázó születési anyakönyvi kivonata és a családi állapotát igazoló anyakönyvi „Családi Értesítő”-t.

2. Hatósági erkölcsi bizonyítványt, amely a családi állapotot és a politikai megbízhatóságot is igazolja.

3. Magyar honosságot igazoló hatósági bizonyítványt, esetleg a magyar állampolgárságra való igény szabályszerű bejelentését (optió) igazoló okmányt, honossági bizonyítvány hiányában községi illetőségi bizonyítványt.

4. Iskolai végzettséget és esetleges szakképesítéseket igazoló bizonyítványokat.

5. A városi szolgálathoz általában, illetve különösen a megpályázott álláshoz, megkívánt szellemi és testi épséget igazoló újkeletű közhatósági tisztiorvosai bizonyítványt.

6. Eddigi szolgálatot, foglalkozást, illetve általában előéletet igazoló okmányokat.

7. A pályázó a tényleges katonai kötelezettségének miként történt teljesítését igazoló okmányt.

8. Keresztény származást igazoló okiratokat és büntetőjogi felelősség terhének vállalása mellett nyilatkozatot arról, hogy pályázó az 1939. évi IV. t.-c. rendelkezései alapján zsidónak nem tekintendő személy.

9. Igazolványosoknál az 1931. évi III. t.-c. alapján kiállított igazolványt.

10. Tűzharcosoknál a Károly csapatkereszt viselésére való igény-jogosultságot tanúsító igazolványt.

A pályázati kérelem Nagykanizsa m. város polgármesteréhez címezve a kitűzött határidőn belül Nagykanizsa m. város iktatóhivatalába nyújtandó be és pedig a közszolgálatban nem állók részéről személyesen vagy posta útján, a közszolgálatban állók részére pedig hivatali elsőbbségük útján. A közszolgálatban állók, amennyiben pályázati kérelmükhöz hivatalos szolgálati és minősítési táblázatuk csatolattnak és az 1—10 alatt megkívánt összes adatokat tartalmazza, okmányokat csatolni nem kötelesek.

A pályázat határideje 15 nap attól a naptól számítva, amelyen a pályázati hirdetmény a Budapesti Közlönyben először megjelenik. *)

Hiányosan felszerelt, valamint elkésve benyújtott kérelmeket nem veszek figyelembe.

Nagykanizsa, 1941 december 11.

(1687. sz.)

POLGÁRMESTER.

*) Megjelent a Budapesti Közlöny 1941. évi december hó 14-i 282. számában.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A nagydobronyi volt úrbéres gazdaközönség (erdőbirtokossági társulat) az 1941. évi december hó 30.-án Nagydobronyban az úrbéres gazdaközönség székházának a tanácstermében d. e. 10 órakor tartandó, írásbelivel egybekötött szóbeli árverésen eladja a Nagydobrony község határában fekvő erdejében az 1941/42. termelési idényben kitermelt és erdön tő mellett fekvő:

1. mintegy 73 m³ tölgy- és 102 m³ kőris-rönköt, kikiáltási ára 10.000 pengő, a bánatpénz 1000 P,

2. mintegy 175 m³ éger-rönköt, kikiáltási ára 500 P, a bánatpénz 50 pengő.

Az írásbeli árajánlatokat 1941. évi december hó 29-én d. u. 4 óráig az úrbéres gazdaközönség elnöke kezéhez kell benyújtani.

Utóajánlatokat nem veszünk figyelembe.

Az ajánlatok elfogadása és visszautasítása tekintetében a volt úrbéres gazdaközönség (erdőbirtokossági társulata) szabad kezet tart fenn magának.

A részletes árverési és szerződési feltételek a nagydobronyi volt úrbéresek gazdaközönség (erdőbirtokossági társulata) elnökénél, valamint az ungvári m. kir. erdőfelügyelőségénél, hétfőn és csütörtökön d. e. 8—12 óráig megismerhetők.

Nagydobrony, 1941. december 3.

Misák Ferenc s. k.,

volt úrbéres gazdaközönség
(erdőbirtokossági társulata)
elnöke.

(1683. sz.)

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

A tihai v. urb. erdőbirtokossági társulata 1941. évi december hó 29-én délután kettő órakor Tihán (Ung vm.) az új iskolában tartandó szóbeli nyilvános árverésen elad Tiha község határában fekvő mintegy 650 köbméter mennyiségű kitermelt **fenyő-rönköt**.

A kikiáltási ár köbméterenként P 20.—, azaz húsz és 00/100 pengő; a bánatpénz P 1500.—.

Utóajánlatokat nem veszünk figyelembe. Az ajánlatok elfogadása vagy visszautasítása tekintetében fenti úrbéres erdőbirtokosság szabad kezet tart fenn magának.

A részletes árverési feltételek a nagybereznai m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltségen és alulírottánál tekinthetők meg.

Tiha, 1941 december 8.

Biszáha Mihály s. k.,

v. urb. erdőbirtokossági társ. elnök.

(1688. sz.)

HIRDETMÉNY.

Felsőbánya sz. kir. megyei város zárt írásbeli versenytárgyalást hirdet a tulajdonához tartozó „Sujor“ erdőrészen 283 **katasztrális hold bükkerdő faanyagának** az eladása céljából.

Az árverés helye Felsőbánya városháza, időpontja: 1941. évi december hó 22. napjának déli 12 órája.

Részletes árverési feltételek válaszbélyeg ellenében az alulírott polgármesteri hivatalnál szerezhetők be.

Felsőbánya, 1941 december hó 13-án.

(1689. sz.)

Juhász Mihály, s. k., polgármester.

Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest.

Felelős: Győry Aladár igazgató.